

תורה ועבודת השם

קונטרס תורני השקפתי

בעניין

תורה ועבודת השם

מעובד ע"פ שיחותיו של הרב י. יעקובסון שליט"א ת"ח וא"ש חנוך
ותיק

נערך ע"י קריית ספר

מהדורת ביקורת

תורה ועבודת השם

תוכן העניינים

15	מידות.....
15	יסוד המידות.....
15	מדה כנגד מדה באדם.....
15	גדלות- מהו אדם גדול.....
16	שיעור במידות.....
17	תיקון המידות.....
18	מטרת תיקון המידות.....
18	השגת שלטון על המידות.....
19	איזהו גיבור.....
19	נ"ך תקופתו.....
19	תיקון המידות בפעל.....
20	לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע.....
20	כוח ההרגל.....
21	סייג – מצוות אנשים מלומדה.....
21	כח הסתגלות – מטרתו.....
21	כח התחדשות - מטרתו.....
22	גמילה מפעילות אובססיבית.....
22	לעולם יפחת אדם שליש מאכלו.....
22	מידת הזריזות.....
23	אמת ושקר.....
23	הלכתית.....
24	רמת שחרותו.....
24	גלאי אמת-אמינותו.....
24	עונשו של בדאי.....
24	החן.....
25	אמונה.....
25	שאלות באמונה.....
26	נשירה וכפירה.....
26	מי ברא את השם.....
27	אבל מי באמת עשה את הים.....
27	בעצמו.....
27	משה שפיר קאמרת.....
28	בטחון.....
28	מידת הקנאות לשם שמיים.....
29	אהבה.....
29	הגדרה.....
29	אהבת השם.....

תורה ועבודת השם

30	בין ישראל לעמים.....
30	ואהבת לרעך.....
30	כימים אחדים וגו'.....
31	מידת הכניעה.....
31	מהותה.....
31	רווח והפסד.....
32	ענווה.....
32	בן אדם לחבירו.....
33	הוכח תוכיח.....
33	הרחק משכן רע.....
34	מידת גמ"ח.....
35	נתינה.....
35	שונא מתנות יחיה.....
36	חינוך לגמ"ח.....
36	בעל גמ"ח של.....
37	לבן שיניים.....
37	כי תראה ערום וגו'.....
38	מידת החנופה.....
38	לאומן ורופא.....
38	הערצת אנגלית ולטינית.....
39	חנופת דרשן לציבור.....
40	מידת העצלות.....
40	עצל לא עצלן.....
40	עצלות הגוף.....
41	עצלות המחשבה.....
41	נשים עצלניות הן.....
43	ניסיונות.....
44	זמנם.....
44	צורתם.....
44	עיקרי.....
45	ניסיונות האבות.....
45	זכות אבות.....
46	מעשה אבות.....
46	ד' אמהות.....
46	שרה ומערת המכפלה.....
46	ותפל מעל הגמל.....
47	רחל ולאה.....
47	יוכבד ומרע"ה.....
47	מרים הנביאה.....

תורה ועבודת השם

47	שמשון – אמו
48	יעל
49	עולם
49	שם הוויה
50	שם השם
50	רצון השם
50	טוב מוחלט
51	כי לא יראני האדם וחי
51	מבנה
52	שנה
52	חדש
53	טעם העץ כטעם הפרי
53	טעם השינה
53	שמחת חיים
54	האלו-קים עשה את האדם ישר
54	הבל היופי
55	זורע צדקות
55	גאולה
55	גלות
57	יצ"ר
57	בורא רע
57	את הצפוני ארחיק מעליכם
58	מים גנובים
58	כיון שנבראה אשה נברא שטן עמה
58	הוליווד
59	ייסורים
59	חיפוש סיבה
60	לבקש ייסורין
60	צדיק ורע לו
60	ממש
60	חשוכי בנים
61	תגלנה עצמות דיכית
61	חולה
61	העברת גזירה
61	ע"י תפילה
61	ע"י תפילת חכם
61	ע"י תשובה
62	ע"י צדקה
63	הנאה

תורה ועבודת השם

63	הגדרה
63	בן העולם הבא
64	מקור
64	ביצוע
64	על טעם ועל ריח
65	האלוקים מענה בשמחת לבו
65	תענוגות
65	מותרים
66	האמיתיים
66	תאוות אסורות
66	פעילות היצר
67	דרך להשגתם
67	נמשך במיוחד ל
67	נזירות
67	חוטא
68	קדוש
70	ברכה
70	סעודה
71	אוצר מתנת חנם
71	ברכות הנהנין
71	להחיות בהם
71	התורה
72	צרכים
72	מותרות
72	בגשמיות
72	ברוחניות
73	תחיה"מ
73	מי זוכה
73	הבטחה לנשים – נשים במה זכין
74	תורה
74	שחיטת היצ"ר
75	עוה"ב
75	נהמא דכיסופא
75	נצח-חיבור
75	הצלה הדדית
76	סימן לבן העוה"ב
76	מעין עוה"ב
76	חלק האדם
77	הכנה

תורה ועבודת השם

78	מצוות
78	אין המלאכה נקראת אלא ע"ש גומרה
78	גדול המצווה ועושה משאינו מצווה
78	מצווה גוררת מצווה
79	הוי זהיר במצווה קלה כבחמורה
79	ציצית
80	צדקה
80	צדקה וחסד
81	מסחר
81	מעבירין רע הגזירה
82	גיהנום
82	למי
82	כפול
82	של אש
82	של שלג
83	הצלה הדדית
83	מצוות שאדם דש בעקביו
83	עתיד לתן את הדין
84	אין אדם עובר עבירה
84	כיון שעבר אדם עבירה
84	גלגול
85	אבל
85	מטרתו
85	אופן פעולתו
86	א' מבני חבורה שמת
87	עיקר התפקיד
87	עבדא בהפקירא נחא ליה
87	ד' וה'
87	מדות
88	מעמד חברתי
88	ערך
88	נגיעה במלכות
89	ביאת משיח
89	אברך
90	תפילה
89	תשובה
90	אומן
90	פרנסה
90	הקצבה

תורה ועבודת השם

91	שלל
91	גניבה
91	ריח גניבה
92	צדקה
92	לרופא
93	אומנות
93	בן עלייה
94	מבחן
94	כל הגדול
95	לשם שמיים
95	בחירה
95	נגיעות
96	כהן גדול בבית שני
97	יראה
97	יראת שמיים
99	יראת השם ראשית דעת
100	לעולם יהא אדם ירא שמיים בסתר ובגלוי
100	דין שמיים
100	קהל
101	חומרות
101	איזה לקבל על עצמו
101	בדיקת תקינותן
102	מתח
102	נזירות
103	חסידות
103	כדרך
103	עתיד הקב"ה לעשות מחול
103	מתנגדים
104	היום
104	חסיד שוטה
105	רבו
105	עשה לך רב
105	דעת תורה
105	רבומט
106	כל הנוטל עצה
107	הרגשות
107	לעבוד בשמחה
108	שמחה
108	התלהבות

תורה ועבודת השם

108	פרצוף חמוץ
109	אשמה
110	שימוש
111	שימוש הפוך
112	הבעתן בחוץ
112	בפני הילדים
113	חשיבותה
113	סכנתה
113	בוחן - קלקול או תיקון
114	מסגרת מצוות
114	טכנוקרטיה
115	בוחן פעולה
115	אמונה
116	קורא גמרא
116	מפריעים
116	מעשה שטן
116	אך טוב וחסד ירדפוני וגו'
117	מתמיד
117	תוצאות
117	עץ פרי עושה פרי
118	יסוד
119	בעל, בעל פעור
119	ביום ההוא תקראי לי אישי וגו'
120	היום
121	ציונות
121	ראשיתה
121	היום
121	ציניות
122	נושרים
122	מומר
122	דרכים חדשות
122	מודרניים
123	מזרחניק
124	מח
124	אינטליגנט
125	השקפה
127	הורוסקופ
128	בבא
128	אקראי

תורה ועבודת השם

128	סטטיסטיקה
129	במספר שמות לבני ישראל
132	אני והוא הושיעה נא
133	אם אני כאן הכל כאן
133	ותשובתו הרמתה כי שם ביתו
133	יונה הנביא
134	דעת קהל
134	תקשורת
135	ספרים
135	על גדולים
136	קריאת ספרים
137	שפיות ואי שפיות
138	כבוד
139	וכל הרודף אחר הכבוד
139	איזהו מכובד המכבד את הבריות
139	תפארת
140	בגד
140	חדש
140	בגידה
141	תת מודע
142	נפש
143	דמיון
143	הגדרה
143	שימוש
143	אופן שימוש
145	זמן שימוש
145	בדיקה
145	סכנה
146	שאיפות
146	כללי
146	לעצור שאיפה לעוה"ז
146	לשלימות
147	לחיים
147	לסדר ויופי
148	לעוה"ז
148	לכסף – אוהב כסף לא ישבע כסף
149	התבודדות
149	מטרה
149	זמן ומקום

תורה ועבודת השם

149	בדיקה
149	זיכרון
150	ריכוז
150	ד' גפיים וראש
150	פה
151	דיבור
151	י' קבין של שיחה ירדו לעולם
152	מילה בסלע
153	דאגה בלב איש ישיחנה
153	סלנג
154	לה"ר
154	בעל לה"ר
154	כנגד כולן
154	תיקון
156	דמגוגיה
157	פנימה או החוצה
157	גמגום
158	שתי פיות
158	בחירה
159	סמויה
160	נגד הטבע
160	ברע
160	תכונות אופי
161	גרפולוגיה
161	מחלות נפש
162	הגבלה
164	מצווה, מותר, רשות, אסור
164	נושא הבחירה
165	אופן הבחירה
165	ראה הקב"ה צדיקים שהם מועטים
165	במלאכים
165	עין ואוזן
166	לדון לכף זכות
168	לא תתורו
168	שכם
168	ידיים
169	כפות ידיים
169	פעילות
169	מותניים

תורה ועבודת השם

170	מצוות אנשים מלומדה
171	ברכיים
171	עקב
171	כסף
172	יצירה
172	אישה
172	קניות
174	מעבירה רוע גזירה
174	מהותה
174	טעם
174	זכירת זכות אבות
175	של חכם בפטירתו
175	של חכם על חולה
175	נוסח קבוע
176	אלוקי נשמה
177	אמת
178	עוון ופשע וחטאה
178	חילול השם
179	אזדונות נהפכים
179	מעביר רוע הגזירה
180	ארוכה מארץ מדה
180	מגנה ומצלה
180	סדר העולם
181	שלום של חילוניים
181	חכמת התורה
182	כל הלומד תורה בלילה
182	חכמת שלמה
183	יששכר וזבולון
183	אהבה
183	פן יראה בעיניו ולבבו יבין
184	פשט
184	הסוד
184	נבואה
185	ת"ח או חכם
185	אסוקי שמעתתא
186	פוסק
186	קין והבל
186	תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו
186	דעת בעלי בתים

תורה ועבודת השם

187	דעת תורה
188	מאמרי חז"ל
188	כללי
	אין מקרא יוצא
188	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
188	תבונת הקורא
188	כל

תורה ועבודת השם

פתח דבר

הקונטרס שלפניכם הוא קובץ תורני מעובד משיחותיו של הרב י. יעקובסון שליט"א ת"ח ומחנך ותיק אשר זכה לשמש בילדותו את ר' אלה לופיאן, ובבחרותו את ראש ישיבת סלבודקה הרה"ג ר' אברמסקי זצ"ל. וזכה להסתופף בצילם של הסטייפלר, הרב'ה מאמשינוב הזקן, ר' שלמה זלמן אויערבך, הר' קלופט זיכרונם לברכה ויבדלו לחיים טובים ר' אלישיב, ר' חיים קנייבסקי, ר' שטיינמן שליט"א.

הדברים שהובאו הם רק החלק שפעם היה פשוט בתפישת העולם התורני ועקב שינוי הדורות נהפך לחידוש מוזר הדורש עיון.

אין הסכמות

אמנם כאן ישאל השואל מדוע לא הובאו הסכמות! ?

התשובה היא – מאחר והכוונה היא לעורר הלבבות לשאול על הפן האישי בכל עניין אין טעם בהסכמות, אין המטרה בדברים לקבל את האמת הזאת כעוד סניף טכנוקראטי. אדרבה מי ייתן וקונטרס זה והבאים אחריו בנושאים נוספים יגרמו להתעוררות הציבור לשים לב ולשאול את גדולי ישראל מה היא האמת בכל עניין.

הקדמה

הדברים המובאים בעניין תורה ועבודת שם, נובעים מידע וניסיון רב, ושימוש גדולי הדור. הדברים הם מה שהורה הרב שטיינמן למסור לציבור.

הערות טכניות

הדברים המובאים כולל בסוגריים עגולים () הן מבעל השמועה, הדברים בסוגריים הרבועים [] הם מכותב השמועה.

אשמח קבל הערות בענייני הקונטרס, אמנם רצוי לרשום ההערה תוך כדי קריאה ולהעיר רק בסוף העניין משום שדברי תורה עניים במקום זה ועשירים במקום אחר.

תורה ועבודת השם

תורה ועבודת השם

מידות

יסוד המידות

בספרי העבודה מפורטות הרבה מידות ודרכי תיקוןן אמנם אומר החזו"א שישנן שתי מדות יסודיות בלבד והן אמת ושקר, אלא שחכמי העבודה פרטו אותם כדי להקל עלינו את העבודה. בלשון הרב דסלר זה הן נקראות מציאות ודמיון, כאשר דמיון פירושו שאני בונה מציאות דמיונית ע"י התשוקות. הערה: אם רבוי המדות מסבך את העובד כמצוי בזמנינו עדיף לא לעבוד ע"פ זה, ולא לנסות לתקן מדה פלונית, אלא לעבוד על שיפור תפקוד כללי, עד שמתרגלים לצורת העבודה הנכונה.

מדה כנגד מדה באדם

כדי שעבודת האדם תהיה מאוזנת ובשיקול דעת (ע' ומטרת תיקון המידות), ברא השם באדם מדה כנגד מדה הפוכה ובאותה עוצמה, לכן למשל אשה לא צנועה נהיית פרוצה מאד, זה רק מראה את עוצמת צניעותה האמיתית, וככל שצרכה להילחם עם זה חזק יותר לדחות את הצניעות הטבועה בה אזי נהיית יותר פרוצה (ע' קונטרס מעמד האשה בפרק צניעות).
א"כ כל אדם שמכיר רק צד אחד שלו וחושב שזה הוא, ומרגיש ייאוש היאך יגיע לצד שני שזה מתאים לצדיקים, צריך לדעת שיש בו גם את ההיפך ובאותה עוצמה, רק שצריך לרצות בו ולחזקו ע"פ דרכי העבודה, זה אינו עשייה של יש מאין אלא חיזוק הקיים.

גדלות – מהו אדם גדול

אדם גדול הוא אדם שמיצה את כל כוחותיו וזכה לכוונן לאותו כיוון. לכן כל הגדול מחבירו יצרו גדול, שאם הוא עושה עבירה זה גם כן עם כל הכוחות. אמנם גדול וקטן שם הוא. יתכן שא' שעובד עם חצי מכוחותיו יתפרסם, וא' שעובד עם כל כוחותיו לא יתפרסם. עוד חשוב לדעת שאדם גדול יכול ליפול לפחיתות גדולה וזה לא גורע מגדלותו אא"כ זה נהייה הקו שלו, וכן להיפך אדם קטן יכול לפתע לעשות מעשה גדול וזה לא משנה את דרגתו כלל ועיקר. ישנם מספר מקרים בגמרא שבהם מתוארים מעשים

תורה ועבודת השם

גדולים של אנשים קטנים ואומרת הגמרא שהם מזומנים לעוה"ב, מוסיפה הגמרא ומספרת לנו שרבי בכה עליהם, מדוע בכה היה צריך לשמוח ! ?

אלא שלכן בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת משום שקונה עולמו כלומר כרטיס כניסה אבל לו את עצמו, ואין לו שם כמעט מציאות.

כמו כן גדלות דורשת בדידות משום שכל א' גדול בדרך שלו עם כוחותיו וכישרונותיו וממילא מיוחד יותר (ע' קומת אדם\ אני), כידוע ע"י גדולי ישראל לדורותיהם, לכן אנשים שמחפשים את הרושם החברתי וכד', וממילא מנסים להיות כמו כולם, לא יכולים להיות גדולים.

שיעור במידות

ידוע אצל שאול שריחם על עמלק ומיטב הצאן, ולבסוף לאחר שנים רבות נכשל באכזריות רבה כלפי נב עיר הכהנים, ומדוע ?

אומרים חז"ל שהמלאי הנפשי של המדות מוגבל וכשמשתמשים ברחמים במקום הלא נכון כמו כן חייב להיות שישתמשו באכזריות במקום הלא נכון .
בימינו יש לזה דוגמאות לרב :

- א. אגודת צער בעלי חיים הוקמה בגרמניה הנאצית ע"י נאצים אוכלי האדם, "זובחי אדם עגלים ישקון".
- ב. שופטים נותנים חנינה לפושע שבוכה בבית המשפט ומרחמים עליו ובו זמנית מתאכזרים לעשרות חסרי ישע שלא ישנים בלילות מפחד.
- ג. משקיעים מיליונים בטיל הפטריוט שיש בו עניין ציבורי ולא דווקא תועלת, ולא בתיקון כבישים הגובים נפשות רבות כל שנה.
- ד. משקיעים בניתוח אקסקלוסיבי בארץ במקום לתת סיוע להשתללות ועשרות תרופות מצילות חיים, כל השמח ביוקרה הישראלית הוא בעצם שותף לא פעיל ברצח.
- ה. ראשי הציונות למי שמכיר אותם היו אנשים הומאניים שרצחו וגרמו לרציחת מיליוני יהודים בשואה, ולקריעת משפחות שלוות ביהדות ספרד ורמיסת כבודם עד היסוד, מתוך אידיאלים ודאגה לעם ולמדינה, ידוע שהמדינה עשתה פיגועי ראויה בארצות ספרד כדי שהמדינה תגרש את היהודים, אבל ברגע שהגיעו לספינה נציג המדינה עמד ועשה סלקציה מי ראוי לעבודה ומי יכול להישאר שם, בדיוק כמו הנאצים במחנות.

תורה ועבודת השם

- ו. ראש 'מאפיה' באשדוד הרגיש טוב עם עצמו משום שדאג להוציא להורג את ה"חייבים" במיתה ע"פ "פסקיו" ע"י רעל בצורה המכבדת יותר את המשפחה מאשר ע"י תאונת פגע וברח, ומה עם יתומים ואלמנות כפול כ 20 - בשנה, ועוד שהיה מהדר ב"הקם להורגך השכם להורגו" אפילו בספק ספיקא.
- ז. ג' חברי כנסת הומאניים וישרים המדברים בחריפות בגנות שחרור מחבלים, יש להם יותר דם על ידיהם מהמחבלים עצמם, הפועלים השחורים של המאפיה הם שיושבים בכלא אבל ראשיהם נהיים ח"כ וראשי ממשלה.
- ח. ראשי קיבוץ גשר הזיו התמסרו להצלת אנשי ארמניה שנפגעו ברעידת אדמה, ומאידך סרבו לתת ציוד ישן למוסד שטיפל בנוער שוליים שלהם, והעדיפו לשרוף אותו בעת החלפת ציוד משום שאלו ה"נהלים" בקיבוץ.
- ט. אדם דיבר בפאתוס על הצער שגורמים לאמא פלסטינאית שלא מאפשרים לה לבקר את בנה העצור, ושאל אותו עמיתו לדיון ומה עם הצער שהוא גורם לאמהות שיותר לא יראו את ילדיהם. אנשים לא מרגישים בהנ"ל משום הרגילות לשחיתות או הרגשה של אני אנוס, למשל, אדם לא יכנס לבית חברו לגנוב אבל במסחר מרגיש שחייבים כי ככה זה עובד וגם ההוא וכו'.
- אמר החזו"א שא' מפשעי החברה המודרנית הוא השתיקה לנבזות ועוול, זה גורם לטשטוש המעשים (ע' תורהו סדר העולם).

תיקון המידות

- עיקר ביאת האדם לעוה"ז היא בעבור תיקון המידות, שאם עבר יום ללא תיקון המידות למה לו חיים הגר"א (ו), אמנם חשוב לציין שאין לילד אפשרות לעבוד עבודת מדות, אלא צריך לעזור לו לטפל בסימפטומים.
- אמר הקוצקר (ו) שלא כדאי לשבור מידות כי יהיו שתיים, מה כוונתו ?
- אומר המהרח"ו (ו) שאז מקבל שתי מידות בסיסיות יותר ונשאר עם אותה בעיה ולא מרגיש.
- וע' לקמן גמ"ח, וע' בן אדם לחברו הוכח תוכית.

תורה ועבודת השם

מטרת תיקון המידות

המטרה בתיקון המידות היא להגיע לשלטון הדעת על המידות. הרמב"ם אומר שצריך במידות להיות בדרך האמצעי, ושואלים העולם מה היא, למשל אם מגיעים 10 עניים האם לתת 5 כן ול5 לא, או חצי מהממון כן וחצי לא, או רק את השקלים ולא את הדולרים ???

אלא ודאי שאין כוונתו למוצע גיאוגרפי אלא להיות בשיקול דעת האם לתת וכמה לתת ולא להיגרר אחרי המידות בין לכיוון נתינה ובין לכיוון של חוסר נתינה. כלומר כשהדעת קובעת אזי האדם נמצא באמצע בין פזרנות לכילאיות ללא משיכה מיוחדת לאחד מהם, והוא מכריע ביניהם.

השגת שלטון על המידות

למרות לימוד המוסר, קריאת תהילים ותפילות, אנו רואים שבד"כ בשעת ניסיון האדם לא שולט על מעשיו והמידות מתפרצות, מדוע?

בשעת הניסיון החלק הפעיל הוא הנפש ולא הרוח או השכל, א"כ שומא עלינו לדעת כיצד היא פועלת, וממילא כיצד להביא את הנפש למצב של שליטה.

הנפש פועלת ע"י **ציורים מוחשיים בלבד**! (ע' דמיון). א"כ אם יהיה לנפש ציור של שליטה, היינו שלטון הדעת על המידות אזי תצליח לבלוס את עצמה גם בשעת מעשה. סטירה לילד למשל (כמובן אנושית ומתוך שליטה) אחרי מעשה שלילי מכניסה לתודעה שלו, שלא לפעול באופן אינסטינקטיבי (במידה והסטירה אינה מתוך שליטה הרי היא בעצמה מלמדת אותו להגיב שלא בשליטה). לעניינינו אנו מחפשים א"כ איך משיגים ציור מוחשי של שלטון? האפשרות היחידה היא ע"י כניעה (ע' כניעה), וזו מטרת (ברמת טעמי המצוות) של כבוד רבו וכיבוד אב ואם, אמנם זה מועיל רק אם יחסו אליו הוא בגוף שלישי, מדוע? שהרי אנו רוצים שבשעת ניסיון ישלוט ההוא דהיינו השכל על הרגש, וכן כתוב בזהר שנפש, רוח ונשמה זה אני אתה והוא. ממילא אם מרגיש כלפי הרב כאתה אזי ימנע רק בפניו, ואם כהוא אזי גם שלא בפניו שהרי הוא אף פעם לא כאן בעצם, וממילא כשכלו יורה לו לעצור הוא אכן יעצור משום שכבר רגיל לשמוע בקול ההוא ולהיכנע בפניו.

תורה ועבודת השם

איזהו גיבור

אומרת המשנה איזהו גיבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפיים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר – השאלה הראשונה היא שבמאמר משמע שיש גיבור אחד, שהרי המשנה שואלת איזהו הגיבור, ואילו מהפסוק משמע ששניהם גיבורים רק א' טוב מהשני, השאלה השנייה היא איך משווים שני דברים בתחומים שונים גוף ורוח, כמו להשוות בין טעם של אבטיח ליופי של תמונה?! אלא התשובה היא שיש לכל א' תחושת חולשה מולדת וכל א' צריך תחושה של עוצמה לצאת מזה, א"כ שניהם שווים בזה ויש מקום להשוות ביניהם, אמנם משום שהחולשה בו ולא בשני אזי לא יעזור להתגבר על השני, זו אשליה אופטית זמנית ולכן צריך להתגבר כל הזמן על מישוהו, לפי שסו"ס התוצאה מאכזבת, וא"כ יוצא ששניהם פועלים נגד הרגשת החולשה הפנימית רק שהגיבור האמיתי הוא הראשון והשני מדומה. ידיעה חשובה: אדם שלא עובד על מידותיו הוא אדם שמתעלל בסביבתו תמיד, מהטעם דלעיל הוא חייב להרגיש חזק ואם לא על עצמו אזי על זולתו.

נ"ך תקופתו

הרושם הוא שהיו כל הזמן רציחות והאמת היא שהיו 30 רציחות בשלוש מאות שנה, היום נרצחים בתאונות דרכים מאות בשנה. ממילא אז זה היה מודגש וכולם דיברו על זה, היום רגילים ולא מדברים על זה, וע' אנו תקשורת.

תיקון המידות בפעל

שלושה כללים יסודיים יש:

- א. לא להגדיר את עצמו כ... אלא כאדם שמשתנה ומתקדם, כדי להיות טיפוס של מתקדם ראוי לאדם לעשות כל יום משהו אחד קטן נגד מה שהיה רוצה לעשות, כלומר בדברים שנמצאים בתחום המותר (דהיינו לא אסור ע"פ השו"ע, ולא אסור אפילו ע"פ הרמה הנוכחית).
- ב. להטות לצד שני, הטיה איטית עד שההפך יהפך לאפשרות טבעית ואז לחזור לאמצע.

תורה ועבודת השם

ג. לעשות שינויים קטנים ואיטיים כדי שהתודעה לא תקלוט את השינוי כשינוי אישי, אלא כשינוי באישיות (ע' קונטרס חינוך\שינוי התנהגות).

לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע

משמע שיטריד את עצמו עם היצר למרות שהוא לו טורדו ומאידך כתיב אחז באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו, הכיצד ?

אלא אומר ר' צדוק הכהן מלובלין שהכוונה היא שירגיז אותו בבית בדמיון, דוגמת מחנה אימונים לפני היציאה לקרב, ויתאר לעצמו את הניסיון, ההרגשה, ההתגברות, וההרגשה של ההתגברות. ואז אחרי שיקבע תמונה זו בלבו יוכל לעמוד בניסיון בפעל. אין אפשרות לשנות מודל התנהגות בזמן אמת משום שאז המידות והאינסטינקטים שולטים בשיא עוצמתן, ע' קומת אדם ודמיון.

כוח ההרגל

כח ההרגל נועד להתקדמות, ע"י שיש שטחים כבושים שעליהם כבר לא צריך להילחם, שטחים אלו נהפכים לבסיס עליו בונים עוד קומה, בד"כ לכל מסגרת יש קומת קרקע שאותה יוצרים בכפייה לאפשר את שאר הפעילות. א"א לבנות קומה שנייה ללא קומה ראשונה, וכן זו טעות נפוצה שהורים מנסים לחסוך ולבנות ישר את הפנטהאוז בהנחה שאם הוא יהיה אזי זה ראייה שיש גם עוד כמה קומות מתחת, האמת היא שאלו מגדלים פורחים באוויר וסופם . . .

לדוגמא אדם שנאבק כל בקר על הקימה יהיה לו קשה להתמודד בשאר היום עם שאר עניינים משום שניצל הרבה מכוחותיו רק כדי לקום, לכן זו למשל תכונה שצריך לקנות בכפייה עצמית או חיצונית ללא בחירה.

לסיכום הרגל פירושו עניין זה כבר קיים – כבר נקנה בנפש, תמשיך הלאה (ע' עולם ומצוות ומצוות) אנשים מלומדה, ע' קומת אדם\רגל, ע' קומת אדם\הלה"ר).

תורה ועבודת השם

סייג – מצוות אנשים מלומדה

אנשים חושבים שהרגל הוא שלילי משום שאסור לעשות את המצוות כמצוות אנשים מלומדה, וזו טעות חמורה, הנובעת מחוסר הבנת המושג מצוות אנשים מלומדה. כוונת מאמר זה היא: שההרגל נהייה עיקר, פירוש – הנה אנכי מבצע את הפעולות הנדרשות ובזה מסתכמת עבודת השם שלי. הצורה האמיתית היא שההרגל טפל ומשמש להתקדמות האמיתית, כלומר כל דבר שהפך להרגל מאפשר לכבוש שטחים חדשים וכל זמן שאדם לא קונה הרגל הוא לא מתקדם, מאחר והוא נלחם כל הזמן על אותו עניין באותה רמה, מעבר לחוסר ההתקדמות אין אפשרות לאדם להילחם אותה מלחמה לאורך זמן ללא שחיקה. (ע' קומת אדסורגל, עקב). למעשה ההרגל כולל אפילו כוונות בתפילה ולא צריך להתאמץ לכוון שברוך זה מקור הברכות כמו שלא צריך להתאמץ לכוון שסטנדר זה סטנדר, ולגמגם וכו'. כשיעבוד האדם בכיוון זה בע"ה ימשיך להתקדם במה שכן צריך. רגל המקדמת את הגוף מחוץ לתחומו בנויה על העקב שהוא מקנה את היציבות. כמו כן הרגלים בנויים על עקביות.

אין דרך אחרת

כח הסתגלות – מטרתו

הגר"א אומר ( ) שהשם ברא באדם כח הסתגלות למצבים קשים. כדי שהאדם יוכל להמשיך לתפקד ע"י שמקבל המציאות כמות שהיא [מסתבר שאם נוהג כן אזי יחפש חידושים בתחום הרוח במקום בתחום החומר, ע' להלן וכח התחדשות]. והאדם הופך את זה להסתגלות למצבים טובים וממילא מסתפק בטוב שבו ונעצר בהתקדמותו. וממילא במקום זה הוא רק מתלונן כל היום על הרע שלא הסתגל אליו.

כח התחדשות – מטרתו

הגר"א אומר ( ) שהשם ברא באדם כח התחדשות לצורך התקדמות למצב טוב יותר ברוחניות והאדם במקום זאת מסתגל לרמתו הרוחנית, ומחפש תמורת זאת חידושים במישור הגשמי. וע' עובד השם ובן עליה.

תורה ועבודת השם

גמילה מפעילות אובססיבית

כיצד ניתן לגמול אדם מהתמכרות כל שהיא ?

הדרך היחידה היא :

א. שיבין שכדאי לו להיגמל וירצה בכך, [שאחרי הפעולות נמשכים הלבבות].

ב. למכר אותו זמנית להנאה חומרית אחרת, [לשבור את ההרגל, והרי יש לו צורך בפעילות

אובססיבית].

לעולם יפחת אדם שליש מאכלו

כך ממליצים חז"ל, וקשה היאך ידע האדם כמה מאכלו כדי לפחות שליש, זו שאלה שנשאלה לר' אברמסקי, ר' אלה לופיאן זצ"ל, ולא הבינו השאלה היה פשוט להם שאדם שנמצא בשליטת הדעת יכול להעריך רעבונו, וא"כ ממילא יודע הוא כמה זה שליש פחות. [הנראה שהאוכל שליש פחות אוכל כמה שהוא צריך משום שהיצר משתתף בהרגשת החסר, ואילו מי שאוכל כמה שהוא חושב אזי הוא מתרגל לעשות מה שהוא רוצה ולא מה שהוא צריך].

מעשה שהיה עם המשמש של הבריסקר רב, ששם לב שהרב אף פעם לא מבקש כוס שלימה של מים אלא או פחות מכוס או יותר, פעם א' העיז המשמש לשאול לפרש הדבר, ענה לו הרב אני מתפלא עליך, איך עולה בדעתך שהמפעל ליצור כוסות יודע כמה אני צמא בכל רגע ! ? (ע' מדות ותיקון המידות בפעל).

מידת הזריזות

לומדים מאאע"ה שנאמר וישכם אברהם בבקר, אמנם לא כתוב שרץ אלא כשבאו לו אורחים מן הדרך וכדי לתת להם אוכל בזמן היתה דרושה גם מהירות. א"כ זריזות זה לא מהירות אלא שקדנות, היינו לא לבטל זמן מהמצווה [וכן לא חילקה הגמרא כשאמרה כהנים זריזים בין סוגי טיפוסים]. כך מראה האדם שחפץ בדבר, כמו למשל כשמתכוונים לטיול לא רצים – אבל לא מאבדים זמן. אומר המהר"ל שזריזות זה כאילו

תורה ועבודת השם

מלחמה עם הזמן (עם העצלות לפעול ולא עם משך זמן הפעולה) זה סוד השמחה, וכן נאמר כל יום יהיו בעיניך כחדשים ע"י שחיים אותו מנותק מאתמול וממחר.

אמת ושקר

חותם האמת טבוע עמוק בנפשו של כל אדם כולל גויים. החותם טבוע עמוק עד כדי כך שכשאדם משקר הגוף נאבק על חייו, כלומר מגיב בחרדת מוות, ולא יתכן שלא יגיב. א"כ היה צריך להיות לכאורה קל מאוד לתפוש שקרנים וכ"ש ע"י גלאי אמת ?

אלא מאחר ויש אנשים שמתרגשים גם כשאומרים את האמת לכן אין הבדיקה במכשיר תופסת אפילו בערכאות, [דבר חידוש שמעתי שגם אלו שמצליחים לשלוט על הלב ועל ההזעה, לא יכולים לשלוט על החשיבה שזה עצם השקר ורואים את זה במכשיר CT].

[לכן אדם שחי ע"פ האמת רגוע ושלו, וכן יגיע כפיך כי תאכל (ע' עובד השם ופרנסה ואומן) זה נותן לו שלווה נפש שיודע שזה מגיע לו].

נאמר תתן אמת ליעקב, וידוע שנאלץ לשקר את אביו ועוד (ע' וניסיונות אבות) א"כ זה סותר את אמת ליעקב ?

אלא מאחר וגם כשנאלץ לשקר לא עשה כן אלא בדוחק באווירה של דחוייה ולא הותרה, זה מראה לנו שאצלו האמת היא שרש איתן.

הלכתית

אין איסור הילכתי לשקר אלא שזה נחשב לעבירה במידות, כעין הרמה ששמרו תורה לפני שניתנה.

אמנם הח"ח כן מונה את "מדבר שקר תרחק", מדוע ?

א. י"א שפוסק כמו האגודה נגד כל הפוסקים.

ב. י"א שמצוות של המידות נאמרו באופן כללי ונתון לשיקול דעת האדם.

לכו"ע עיקר הפסוק נאמר על עדות בבי"ד.

תורה ועבודת השם

רמת שחרותו

אמר הקוצקר שככל שאחוזי השקר גדולים יותר אזי השקר חמור יותר משום שהוא מטעה יותר. [צ"ע שלכאורה ככל שיש בו יותר מן האמת הוא מטעה יותר].

גלאי אמת-אמינותו

ע' לעיל שקר.

מעניין לעניין באותו עניין אדם שאומרים לו את מה שהוא חושב חייב להגיב באופן כל שהוא, ע"י ניד עפעף או גירוד אף וכד'. זה קרוי רפלקס ההכרה.

עונשו של בדאי

בפשטות משמע שאין מאמינים לו יותר, ואומר החזו"א שעונשו הוא שהוא כבר לא מאמין לעצמו, מי שרגיל לשקר נפשו מתעוותת.

החן

ניתן למצוא חן באופן שיקרי ע"י שנותן לשני מה שרוצה, וע' חנופה.

תורה ועבודת השם

אמונה

אמר הרב וולבה שאין אדם שלא מאמין השאלה היא במה. במחקר שנערך וכלל גם שבטים של ילידים עלה שאין אדם שלא מאמין בכח עליון, רק השאלה למה מייחס אותו ואיך מתייחס אליו.

שאלות באמונה

ילדים בתהליך ההתבגרות שואלים שאלות שנראות ככפירה ממש כגון מי ברא את השם וכד', אין להיבהל משאלות אלו משום שזה שלב צפוי במעבר מתפישה חושית לתפישה מופשטת, יש לענות לשואל משום שאם הוא שאל זה ראייה שהוא בשל לתשובה.

זהירות : אם שמע השאלה מאחר, אזי רוב הסיכויים שלא הבין השאלה וכן לא יבין את התשובה. במקרה האחרון מספיק להראות לשואל שאותה שאלה קיימת גם בעולם החושי שהוא כן תופש ואם כן זה לא בעיה ביהדות, אלא במגבלות חשיבה אנושיים.

לדוגמא, א' טען שמי שמאמין באין סוף הוא לא אינטליגנטי, לאחר כמחצית השעה, אמר לו ת"ח שהקב"ה הוא אלף פעמים מספר המטרים בחלל, ושאל אותו הת"ח תאמר לי בבקשה כמה מטרים יש בחלל אחרי כל השכבות והכוכבים. . . ענה לו המתריס אין סוף, אמר לו הת"ח חכם א"כ אתה לא אינטליגנטי, מדוע אתה אומר כן שאל המתריס, אמר לו הת"ח חכם משום שזה מה שאתה אמרת לפני חצי שעה. ועכשיו יש למתריס ה"אינטליגנטי" בעיה עם מספר המטרים בחלל ולא עם הקב"ה.

כמו כן יש להראות לשואלים כאלו שבעולם שבו הם חיים יש אותם סתירות וחיים עם זה, למשל משוואה ריבועית שיש שתי תשובות הפוכות לאותה שאלה, התרגלנו לזה אבל זה לא מובן בשכל. עוד כלל ידוע לנו הוא שאין שאלה שנוגעת למעשה לעבודת האדם שאין לה תשובה, ואם אין אזי יש הסבר מדוע זה לא נוגע לעבודה, ר' נויגרשל.

תורה ועבודת השם

נשירה וכפירה

היא מחמת יצרים ולא מחמת שאלות, אמנם מטעה הנושר את עצמו ע"י שמכניס לדמיון שאלות שקשורות לעולם המופשט ומאחר ולא יכול לדמיין אותם במוחש, נוצרת אצלו הרגשה שאינו מבין. למשל אין סוף זה מושג מופשט שודאי מובן בשכל מופשט ואין אפשרות לדמיין אותו בחושים. צריך לדעת שאדם לא ישנה את דעתו בגלל נתונים שכליים אלא ע"י עמדה רגשית, ועפ"ז "רואה" כל מה שמחזק אותה ודוחה כל מה ששולל אותה.

מעשה שהיה באמריקה בספורטאי חוזר בתשובה, החוזר בתשובה נפגע מהמשגית, והחליט לחזור לסורו, בחדר נפגש עם ישראלי שלא ידע אנגלית כל כך והאמריקאי לא ידע עברית כלל, הישראלי שאל אותו WHAT קרה לך? האמריקאי אמר הרבה דברים שמתוכם הוא הבין שזה בגלל המשגית ושהוא עוזב, ולכן שאל איך אתה CAN? כלומר איך אתה יכול לחזור "בשאלה" אחרי שהכרתה את האמת, מילא תעבור ישיבה וכד', האמריקאי לעומת זאת הבין שהכוונה איך תחזור לכושר אחרי חצי שנה, וענה (ואז הגיע בחור שמבין את שתי השפות) שיש מאמן שמשלמים לו \$600 לחצי שעה והוא מומחה למצוא את כל הפספוסים הכי קטנים, והוא צועק עליך באופן כזה שלא תשכח את זה כל חייך. אמר הישראלי עכשיו אני כבר בטוח שכל האמריקאים משוגעים, כשהמשגית מעיר על חיי רוח לטובתך לחיי העולם הבא בחינם אתה בורח, ואילו למאמן הברברי אתה מוכן לשלם את כל חסכונוניך לקבל צעקות! האמריקאי חזר שוב בתשובה הודה למשגית ונשאר בישיבה.

מי ברא את השם

זה לא כפירה אלא שבילדותו הילד תופש את השם כחלק מהמציאות הגשמית וכשמתבגר שואל א"כ מי יצר אותו, שהרי ברור לו שהכל נוצר ע"י כוח עליון.

תורה ועבודת השם

אבל מי באמת עשה את הים

זה לא כפירה אלא הטעייה מילדות, שכאשר שאל הילד מי עשה את . . . רצו גם להשתיק את הנודניק וגם לחנך אותו לאמונה אז ענו לו ספונטנית "השם!". ואח"כ ראה שבעצם יש שם פועלים, לכן מחפש את התשובה האמיתית, לפתור בעיה זו צריך להיות פשוט אמיתי ולענות שהשם נתן לפועלים שכל לבנות וכד'.

בעצמו

אומר ר' צדוק הכהן שלומדים מ"ויאמינו בהשם ובמשה עבדו", שצריך האדם להאמין בעצמו, בניצוץ המשה שבו, הכוונה להאמין בערכו הרוחני, ולא בכוחי ועוצם ידי כמובן.

משה שפיר קאמדת

ביטוי זה משמעו שלכל אחד ואחד יש ניצוץ ממשה רבנו בנשמתו. וכאן מציינים שמורגש שזה כל כך נכון שכאילו מרע"ה אמר את זה עכשיו.

לאחר התפרצות החיה הנאצית מברלין עיר החכמה, הנאורות, והתרבות העולמית, אין יותר בטחון בעולם בשום דבר. ההתפרצות הנ"ל הראתה שערכים זה דבר גמיש מאד ואין לסמוך על אף אחד. ממילא אנו אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמיים (ע' עובד השם ורגש להסבר על התופעה).

מידת הקנאות לשם שמיים

התורה יחסה את פינחס אחרי אהרון הכהן שלא יאמרו שקנאותו שפעלה רציחה נובעת מיתרו, וקשה שהרי סו"ס הוא ודאי גם צאצא של יתרו וא"כ איך נדע מהיכן נובעת קנאותו? אלא אמר קנאי ירושלמי אמיתי וזקן שקנאות היא או כולה קדש או כולה טומאת המדות. וא"כ אם מיוחס אחרי אהרון אזי כולו קדש, שאין אמצע בקנאות. בכל פעולה שאדם פועל משתתפות כל מידותיו ואינו יודע בעצמו מי העיקרית ומי פחות עיקרית. אבל קנאות זו התפרצות של מדה אחת ברמה מסויימת של איבוד שליטה ואז ממילא פועלת רק מדה אחת, שהיא המתפרצת.

תורה ועבודת השם

אהבה

הגדרה

הגימטרייה של אהבה זה אחד, כלומר לאהוב מישוהו באמת זה להרגיש אתו אחד, הכיצד ?
אין לאדם אפשרות לאהוב משהו חוץ לעצמו, לכן צריך להרגיש שההוא זה אני או על כל פנים חלק ממני
נמצא בו, כאשר אדם נותן לשני משהו ויש לו סיפוק מנתינה זו אזי הוא אוהב את החלק הזה שאצל השני
(ע' קומת אדם\קניין\אשה).

כמו כן מצינו עניין זה בחז"ל במאמרם "רוצה אדם בקב שלו מט' קבין של חברו", אתמהה האם הוא בסדר ,
הרי קאי גם במקרה ששלו שווה מאה אלף ושל חברו תשע מאות אלף, הייתכן שיעדיף המעט ! ?
אלא שבשלו הוא נמצא בעצמו מאחר והוא השקיע בדבר מזמנו, כוחותיו וכו'.
כמו כן יכול אדם לאהוב את חברו אם יש לו הכרת הטוב כלפיו, ושוב שאוהב את החלק שלו שיש לו
בחברו, ר' דסלר.

הקב"ה אוהב אותנו וזה מתבטא בנתינת התורה, שהרי ברכת אהבה רבה המסיימת באוהב עמו ישראל
פוטרת מברכת התורה, הכיצד הרי אין הסיום ולא הפתיחה מעניין תורה אלא מאהבת השם ? אלא שאהבת
השם ונתינת התורה זה היינו הך (ע' תורה\ברכתה).

אהבת השם

הדרך להגיע לאהבת השם היא דרך אהבת החלק אלו-ק שבו , ע"י ששמח במצוות וכד' (ע' עובד
השם\שם שמייס).

מעשה שהיה באדם אמיד שלא רצה לבזבז סתם כסף על חתונה יוקרתית, והציעו לו שיעשה חתונה צנועה
ובנוטר יחתן באותו היום יתום ויתומה, וכן עשה. מאז נקבעה בנפשו אהבה עצומה לזוג הצעיר שכמו כן דאג
להם לתשלום ראשון של הדירה (הכל בעילום שם , כמובן). וכך כל פעם שרואה אותם מטיילים ברחוב
ושמחים עולות לו דמעות של שמחה על הזכות הגדולה שנפלה בחלקו.

תורה ועבודת השם

בין ישראל לעמים

מקורו של עם ישראל גבוה יותר משאר העמים ולכן לא שייך אצלנו "אהבה" ברמה של בעלי חיים, כלומר בסגנון של חיה ותן לחיות. אלא או ברמה מאד גבוהה או בכלל לא [לכאורה ההבנה בזה היא שסוג החיבור שנצרך כדי לחבר יהודים הוא מסוג רוחני יותר, משל לדבר הוא שכדי להדביק שני קרשים מספיק דבק מגע פשוט אבל להדביר שתי זכוכיות צריך דבק מסוג שונה וחזק שאל"כ לא ידבקו אחד לשני].

ואהבת לרעך

אומר הרמב"ן ( ) שזה יתכן רק באיש ואשה [כנראה כוונתו היא שכדי שאדם ירגיש ולא רק ידע – שבשהוא דואג לשני הוא בעצם דואג לעצמו צריך חיבור חזק מאד, וזה קיים רק באיש ואשה שעל"ז נאמר עצם מעצמי ובשר מבשרי, בכל חברות ואפילו הטובה ביותר יש ברקע הרגשה עמומה שיתכן שזה יגמר או יתפוצץ ביום מן הימים].

כימים אחדים וגו'

לכאורה זה היה צריך להיות כימים רבים מאד באהבתו אותה, שככל שאנו מצפים לדבר יותר כל דקה נדמית כנצח ! ?
אלא שזה מראה את גודל אהבתו אותה שהיה מוכן לתת לה שבע שנים של עבודה קשה מאד אצל לבן הארמי, ואעפ"כ נחשב רק לימים אחדים באהבתו אותה.
אצלנו הרצון הוא לקבל ולכן הזמן "מתארך".

תורה ועבודת השם

מידת הכניעה

מהותה

צריך לדעת שכניעה בתורה וכן בחז"ל אינה כניעה ב"בן יהודית", כניעה ב"בן יהודית" פירושה השפלה ודיכוי. לעומת זאת בלשון התורה כניעה פירושה שלטון הדעת שלו או של זולתו על המידות שלו. גם גוי להבדיל מעדיף להיות נשלט ולא נגרר אחרי מידותיו. דהיינו שהוא בעל התאווה ולא היא בעלים עליו.

חשוב לציין שהכניעה בפני הרב או האב וכד' זה רק בגדר תפקיד ושימוש ולא מציינת דרגות כלל, בהחלט יתכן שבשמיים התלמיד ראוי לשכר גדול מהרב, לכן לעניין זה כלל לא משנה אם התלמיד מבין שהרב צודק ואדרבה ככל שהרב צודק פחות אזי יסוד הכניעה גדל והרווח של הנכנע גדל עמו. יסוד גדול נוסף הוא שכניעה אמתית היא דווקא בפני בני אדם ולא בפני הקב"ה משום שתפישת הקב"ה היא ערטילאית ויתכן ש"עובד" על סביבתו או אפילו על עצמו מה שאין כן מול חברו ברור מאד, ולכל הפחות לעצמו, אם יש לו יסוד הכניעה או שלא.

רווח והפסד

אדם שיש בו את יסוד הכניעה, הוא אדם בעל שליטה עצמית במידות/תאוות ובעל כושר עמידה בהחלטות וכו' – לסיכום אדם מצליח (ע' קונטרס חינוך ומשמעת). אדם שאין בו יסוד הכניעה הוא שבר כלי (נעבעך) – לא יוצלח, זה אדם שמידותיו שולטות עליו, ומתפקד כנגרר בעלמא, ממילא לא יצליח ליישם את מה שהוא חושב לנכון לעשות, בשום תחום. עומק הדבר הוא שאדם נכנע מכל מקום השאלה בפני מה, ללא בחירה (= בחירה שלילית) האדם נכנע בפני תאוותיו וע"י בחירה נכנע בפני רבו ומאוחר יותר בפני דעתו. זה הפשט גם בת"ח שנכנע מפני החכמה כתלמיד בפני רבו.

תורה ועבודת השם

ענווה

פירושו שהוא בעל מעלה ויודע את זה ואעפ"כ חי בהרגשה של – לא מגיע לי כלום, ע' תפילה וי"ג מידות. כך משה רבנו עליו השלום יכל להיות אב הנביאים – וכביכול כנגד העניו מכל אדם שעל פני האדמה, כלומר להרגיש שאין לו. והאמת היא שככל שאדם גדול יותר מצליח להגיע להרגשה שאין לו כך הוא עניו יותר, ממילא אם משה היה עניו מכל אדם אזי הוא היה גדול מכל אדם. [יתכן שזו הסיבה שהמשיח יצטרך להוכיח דווקא לענווים שהוא אכן המשיח, כי רק הם מרגישים שלא עשו כלום בשביל זה ולא מגיע להם, שנאמר "בשעה שמלך המשיח בה, עומד על גג בית המקדש, ואומר ענווים הגיע זמן, גאולתכם, אם אין אתם מאמינים, ראו אורי שזורח"()].

בן אדם לחבירו

לא עוסקים בזה מספיק, משום שהציונים השתמשו בזה כסיסמא לתועלתם, לכן הפך עניין זה למוקצה מחמת מיאוס. רבותינו כעת טוענים שצריך לחזור ולדבר על זה. בן אדם לחברו לחוד הוא חסר משמעות משום שגם לחברת בע"ח וכן ל'מאפיות' (עולם תחתון) יש סדרים מסיבות תועלתיות, ועוד מה שנקבע לנכון או לא נכון נקבע ע"י אנשים מעוותים. אמנם גם לבן אדם למקום לבד אין משמעות (ע' להלן הרחק משכן, ע' תורה וסדר העולם), ר' אברמסקי. בן אדם לחברו מושתת על כבוד (ע' קומת אדם ואניו כבוד), וזה טעם נוסף מדוע ללא בן אדם למקום אין לזה משמעות, שהרי חברה כזו מושתתת על חוסר כבוד הדדי או על שתיקה הדדית [וממילא זה בעצם ישום של בן אדם לעצמו, וכן רואים בכל המשטרים שלא הוקמו אלא לצורך עצמם].

תורה ועבודת השם

הוכח תוכיח

מדוע הזהירה התורה דווקא כאן ולא תישא עליו חטא ?

אלא שכאן יתכן – שבעצם שונא המוכיח את חברו ומבקש רעתו, והזדמנה לו הזדמנות פז להכשר ה"מצווה" בלבוש "חרדי" שהיא הוכח תוכיח, לכן הזדרזה התורה לעצור אותו שיבדוק בנפשו אם כוונותיו טהורות.

צורת תוכחה אידיאלית היא שכואב לך מהעבירה שלו, כמו שכואב לך על שנחתך בסכין, והסגנון הו "אוי וי נכשלת, בא נראה מה עושים כדי לעזור לך". הרי כשחברו נפצע לא מתנשא עליו "ואני לא נפצעתי" אלא מחפש דרכים להושיעו מצרתו, וכן קורא עליו תהילים.

[יתכן שהקלקול בעניין זה נובע מהמציאות של ההשכלה וחילונים שאז כל שוגגונכשל שעושה עבירה שהיא ממילא כמעשיהם נחשב כמותם ולא כחרדי שנכשל, באגב נציין פרט קריטי והוא – ששטיפת המח של החרדים כנגדו מקבעת את כישלוננו ומפילה אותו בפח היצר].

הרחק משכן רע

המשנה בפרקי אבות ( ) אומרת הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע, יש במשנה הזו שני שינויים בין שני החלקים:

1. הרחק – אל תתחבר .

2. רע – רשע .

מה כוונת חז"ל בשינויים אלו ?

רע בלשון חז"ל הוא בד"כ רע לבריות, ואילו רשע הוא גם לשמיים. אם כן אומרים חז"ל מהרע הרחק היינו נקוט בפעולות המרחיקות אותך ממנו משום שהוא מטעה ומקלקל שהוא שונא הבריות עם המון "אידישקייט", ממנו עלולים ללמוד, לעומתו רשע כולל נתפס בתודעה כטיפוס שלילי , אומנם יש סכנה בהתחברות אליו אפילו לשם הצלתו שנאמר "רועה כסילים ירוע", ולכן אומרת המשנה שאין צורך להרחיק מאחר ורשעותו גלויה רק אל תתחבר אליו, אגב אפשר ליתן לו להתחבר אליך אם ירצה, והיינו כשרוצה לשמוע ולהתקרב. למותר לציין כידוע שיש קבוצות בעם ישראל שהתחברו עם רשעים לקרבם ולבסוף נוקקים לקרב עצמם רק שאיבדו את הדרך.

תורה ועבודת השם

הירושלמי מוסיף להסביר שהרע מסוכן לפי שאין לו חלק לעולם הבא גם על הבן אדם למקום שלו משום שאין הוא עושה מצוותיו מפני המצווה אלא משיקולים פרקטיים אישיים משלו, והראיה שהרי אותו מצווה ציווה גם על בן אדם לחברו, ועוד שהמצווה מעדיף את אלו שיש בהם חלק של בן אדם לחברו על אלו שהם רק לשמיים (וע' להלן מידת גמ"ח), ולכן מאחר שמקיים הלה דברי עצמו בבן אדם לחברו שלו, וכן קובע לעצמו את הגדרים וכו', א"כ שייתן לעצמו גן עדן. טעם נוסף שלא יהיה בגן עדן הוא שהרי מחטיא את האחרים ואין זה מן המידה שיהא המכשיל בגן עדן והנכשל בגיהנום.

מידת גמ"ח

המידה החשובה ביותר היא חסד, משתי סיבות:

1. יש לחבר את העוה"ז לעוה"ב ועיקר החיבור הזה הוא חסד ע"פ התורה ולא ע"פ הרגשה טבעית, והיינו דווקא כשהלוחות מצומדות כלומר הבן אדם לחברו צמוד לבן אדם למקום.
  2. כדי להיחשב עובד השם צריך כניעה (ע' לעיל כניעה), ורק התבטלות מול אדם שני מוחשי מבטיחה שההתבטלות היא אמתית.
- חסד זה החיבור המושלם בין עוה"ב לעוה"ז משום שמתחיל ברוחניות שלי ומסתיים בגשמיות של השני. ראשי תיבות הם גוף ממון חכמה, שיעשה אדם גמ"ח בכל החלקים (ע' לעיל אהבה, ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולהקגמל, ע' להלן מעשה אבות ותפיל מעל הגמל).
- אדם שמעוניין שיכירו לו טובה על ניהול גמ"ח צריך לא להגדיר כגמ"ח או להצר מעט כדי שלא לנטוע בליבם את ההרגשה שהוא חייב להם, ואל"כ הוא צפוי עוד לקבל צעקות על אי מילוי תפקידו ביחס לדרישותיהם (ע' להלן בעל גמ"ח של ...).
- אמר ר' חיים גרצבורג לפני פטירתו שהוא לא יכול לומר מהיכן הוא לוקח את זה אבל זה ברור ללא מקום לפקפוק ש:

1. תורה היום זה רק זכר לדבר.
2. תפילה היום זה רק זכר לדבר.
3. גמ"ח היום זה אמיתי כמו תמיד.

תורה ועבודת השם

נתינה

הקב"ה ברא את האדם שיהיה נותן כמוהו, וקשה שאם כולם יהיו נותנים מי יהיה המקבל, ועוד קשה שכדי לתת צריך לקבל קודם שיהא מה לתת ! ?

הפתרון הוא להיות מקבל על מנת לתת וזה צורה טבעית של אשה – שעשאני כרצונו.

הכל תלוי בכוונה, וכן בגמ"ח ואפילו בחנות אם אני קונה במקום א' ויכולתי לקנות במקום אחר אזי אני נותן לו פרנסה ולא רק מקבל סחורה .

כמו כן לקנות אצל חרדי ולא אצל חילוני , ובפרט שלפעמים זה קצת יותר רחוק, או קצת יותר יקר (בהתאם לאפשרויות הקונה) ועוד שלעיתים הוא פחות סימפטי, זה נחשב נתינה ולא נטילה. ועוד שכך זה הולך גם לתורה, שמירת שבת, צדקה ועוד (ע' עוה"ב\צדקה\מסחר).

הדרגה הגבוהה ביותר בעבודת השם היא לדאוג שגם השני יהיה עובד השם. כלומר לאפשר לו להיות נותן ולקבל בשמחה, למרות שאיני חפץ בדבר, ואז שנינו נותנים.

המקום האידיאלי זה בבית ששם שניהם נהנים לתת, ולקבל ע"מ לתת, וכן לקבל משום שהבן זוג נתן. כמובן שנתנה אמתית אינה תלויה בסכום אלא ברצון ובשמחה לתת.

נתינה כזו מאפשרת קשר של אחווה – רעות, התמזגות עם השני.

כך יש גם אפשרות לפרוץ את מסגרת הפרנסה, זה הפשט שלל לא יחסר (ע' קונטרס מעמד האשה ואשה פוסקת גבי החסיד ואשתו, וקונטרס אשת חיל\פירוש אשת חיל\שלל).

מאידך יש לשים לב להשפעת עצירת טרמפים וכד', שזה גורם לעוצר להיות באווירה של קבצן דהיינו נוטל ולא נותן.

זה גם הפשט בשונא מתנות יחיה – שלא שמח בלקבל אלא בלתת.

שונא מתנות יחיה

משום שאז הוא נהייה נותן ויכול להיות צינור שפע לאחרים, משא"כ א' שאוהב מתנות נהייה מקבל ולא יכול לשמש כצינור, (ע' אהבה, ע גמ"ח).

תורה ועבודת השם

חינוך לגמ"ח

כדי להיחשב בעל מדת חסד צריך בעל החסד להיות מסוגל לומר לא, שאם לא כן יחשב לו מעשה החסד כנכות רוח. וכן אמר הר' דסלר והיה מלמד את תלמידיו בשיעורי חסד לומר לא.

סגנון הסירוב הוא "לא!", ללא תירוצים. תירוץ פירושו בעצם אני לא מסוגל לומר לא אלא א"כ יש איזה אונס.

כאשר האדם אומר כן מדעת ורצון הוא גם מרוויח שמצווה גוררת מצווה, משום שזה קורה רק שהתוכן הפנימי והחיצוני שווה, ולא כאשר מרגיש שהסכים בעל כורחו, היינו הרגשה של ניצול, ומלא בפנים מרירות.

כמוכן אסור לבקש ממי שלא יודע לומר לא שאז זה בחינה של לא תרדה בו בפרך. (ע' להלן וניסיונות האבות).

בעל גמ"ח של . . .

ישנה תופעה קבועה אצל בעלי גמ"חים, כשהציבור מתרגל שהם בעלי גמ"ח מתחילים לבא אליהם בטענות ותביעות [שמעתי שבעל גמ"ח לכסף היה נותן למלווה שקית חצץ שאם כבר יזרוק לפחות שיזרוק חצץ ולא בלוקים, ב"ה להלן נביא פתרון אמיתי], מדוע זה קורה?

אלא שמקבל ההטבה מרגיש ולא תמיד באשמתו שחייבים לו, וא"כ אם החייבים לו לא קיימו חובתם אזי דינם ל . . .

הפתרון הוא פשוט מאד, יש להבהיר למקבל שלא חייבים לו שום דבר. לא להתחנחן אליו ולא לרוץ לעשות שום בקשה בהשתוקקות, לומר תמיד בלי נדר אשתדל, כמו כן כדאי לדבר בטון קצת תקיף ולא מתרפס, גם זה משרה אוירה של חוסר מחויבות. כך הגמ"ח מתנהל על מי מנוחות והציבור מודה במקום להיות כפוי טובה, וכן בעל הגמ"ח לא נשבר נפשית וסוגר את הגמ"ח. היסוד הוא – יכול להיות גם אחרת לא חייבים לך כלום, כמו יסוד ברכות השחר שעניינם הוא היה יכול להיות גם אחרת.

ידוע הסיפור על החת"ס שנכנס לו א' לשיעור והחל צועק ומגדף, החת"ס היסה את התלמידים, ואחרי שיצא אמר מעניין מדוע הוא כל כך כועס מעולם לא עשיתי לו טובה. כלומר אדם שעושים לו טובה קשה לו להיות מכיר טובה ולכן מעדיף לכפור להרגיש שהוא כאילו לא חייב כלום. ע"פ הנ"ל מובן מדוע הסגנון שהוצע לעיל מועיל שהרי לא מרגיש שעשו לו טובה, הכול כביכול בקושי.

תורה ועבודת השם

אגב ה"ה בהורים שההרגשה שהם נותנים היא של חייבים לתת ומחזקים את כפיות הטובה של ילדיהם. הפתרון הוא שלא לענות מיד, אלא אחרי מחשבה, ולא לענות תמיד בחיוב גם אם טכנית אפשר – כדי להצילם מכפיות טובה.

לבן שיניים

במקרים שאינם פיקוח נפש קל מאד יחסית לעשות חסד בגשמיות, וקשה מאד לעשות חסד ברוחניות, משום שבגשמיות מעניק חפץ לשני ואילו ברוחניות מעניק את עצמו. כאן לימדונו חז"ל שגדול המתגבר על יצרו ונותן לשני הרגשה טובה מאשר מי שמוכן להשקיע בעלות של כוס חלב, משום שהאדם הראשון באמת גדול יותר ועוד שהחלב נגמר מהר והשפעתו חולפת אבל החיוך נשאר לנצח.

כי תראה ערום וגו'

נאמר על בניו הקטנים גם כן, וזה מצווה שהאשה מקיימת יום יום כדאי שתכוון לזה, וכן ועניים מרודים עניים תביא בית גם נאמר על האכלת ילדיו, וכדאי לכוון לזה, שהרי פעולות שאינן פעולות מובהקות למצוות צריכות כוונה לכו"ע.

תורה ועבודת השם

מידת החנופה

לאומן ורופא

חנופה לבעלי מלאכה יסודה בתרבות יון שהיא האללת החומר ודורשיו, וק"ו שבחינוך ילדים זה נזק עצום, משום שהרי הם רואים בעיניהם חנופה לרשעים עקב תפקידם הטכני, ומאידך עם האברך יש לו מחלוקת (בלימוד וכ"ש בהנהגות) ועל הרב יש לו השגות "לשם שמייס", א"כ מראה לילד שחילוניגוי חשוב יותר ומכובד יותר מרב, רק כאשר מכבד באמת יהודים יראי שמיים אזי יכול להסביר שמכבד גם את החילוני משום דרכי שלום או לקרבו ליהדות.

[מעשה ששמעתי בשתי משפחות א' של תלמיד חכם שכל בניו ירדו מן הדרך וא' של בעל בית שכל בניו תלמידי חכמים, הכיצד ?

כששאלו אותם לפרש הדבר התברר שכשהתלמיד חכם היה חוזר מערבית של שבת הוא היה מראה לילדיו עד כמה הרב לא מבין בעניינים, ואילו בעל הבית היה מראה לילדים את האמת עד כמה חשובים ויפים דברי הרב. לכן בניו ראו שכדאי להיות תלמידי חכמים שהרי מכבדים אותם, ואילו בני התלמיד חכם ראו שלא כדאי להיות רבנים שהרי מבזים אותם (ויהיו מלעיבים במלאכי אלוקים וגו').]

הערצת אנגלית ולטינית

יש הערצה לאנגלית וללטינית בקרב אנשים שרוצים להיחשב חשובים – אינטליגנטים למרות ששפות אלו נחותות מבחינה לשונית [אגב אני עצמי ראיתי בעלון לשבת רש"י מתורגם לאנגלית שבו ניסו נואשות להביע את כוונתו אמנם אחרי כל הסרבול ואריכות הלשון עדיין לא הצליחו לומר את מה שרש"י אמר בלה"ק בקצרה] זה סגידה ליון.

הרב יעקובסון שליט"א ערך ניסוי משעשע על קבוצת פרופסורים באוניברסיטה, ניתנו להם שני מאמרים א' בעברית וא' בלטינית, ושאלו אותם איזה משכנע יותר, כמובן שכולם אמרו שהלטיני יותר משכנע, רק פרופ' א' שם לב ששני המאמרים אומרים בדיוק אותו הדבר, וכן ידוע שאנשים מתרשמים ומשתכנעים יותר ממי שאומר דברים לא ברורים בלטינית מאשר מי שמסביר דברים פשוטים בעברית (ע' קומת אדם מחוֹאינטליגנט).

תורה ועבודת השם

חנופת דרשן לציבור

יש לדרשן לחץ אטומי להחניף לקהל ולומר להם מה שהם רוצים לשמוע, אבל צריך גם לזכור שיש דין ויש דיין.

תורה ועבודת השם

מידת העצלות

עצל ולא עצלן

על שדה איש עצל וגו' – לא נאמר עצלן. להדגיש פעולה ולא תואר. תארים מזיקים ומקבעים את המצב השלילי, וכן החיובי והאדם לא מתקדם.

עצלות הגוף

העצלות הבעייתית דהיינו מחלת העצלות היא מחלת נפש נדירה מאד, פירוש המחלה הוא שהגוף מבצע את כל פעולותיו לאט מאד. ממילא מוכח שרוב הילדים אינם חולים במחלה זו שהרי הם קופצים ומפזזים כל היום. וכ"ש אם מתכוננים לטיול שאז הם נראים ממש כמו כוורת דבורים. א"כ כאשר ילד נורמאלי מתנהג בעצלות צריך לראות מדוע אין לו חשק או מוטיבציה לפעול את הפעולה הנדרשת, יתכן שרע לו במקום היעד ומעדיף לא להגיע לשם, יתכן שחושש להיתפס שם על משהו שעשה. יתכן שחושש שזה יגרור אחריו סדרת דרישות מוגברת וכד'. לסיכום

ילד שפועל לאט – לא טוב לו !!!

גם במקרה רגיל שייך לקרוא למקרים מסוימים עצלות וזה רק כשמבין שפעולה זו טובה לו ואעפ"כ מתעצל מלעשותה.

[סיבה נוספת תיתכן כמו אצל ילד שלימדו אותו מוקדם מדי לדבר שהוא יהיה מגמגם כל ימיו, זו ריאקציה של הגוף להגן על עצמו מעומס יתר או משום קונוטציה שלילית לפעולה, כמו כן בשאר פעולות כהאי גוונא, לדוג' מי שהטילו עליו אחריות ללבישה וכד' מוקדם מדי לגילו יעשה זאת באיטיות רבה משום שהפעילות מורכבת מדי בעבורו וכן האחריות מכבידה עליו, וכ"ש שיודע איזה הערות לבביות מצפות לו על "הצלחותיו"].

תורה ועבודת השם

עצלות המחשבה

כמו בעצלות הגוף, אפשר לראות שחלילה במצבי סכנה השכל פועל במהירות הבזק, וכן אצל רבים כאשר עומדים לפני רוחו הפסד כלכלי. א"כ מדוע אותו יחיד על דרך כלל מתעצל לחשוב ולתכנן צעדיו. לא מפני שהוא עצלן בטבעו אלא מפני שהנפש תופשת כאן ועכשיו ולא מוכנה להפסיד עכשיו בשביל להרוויח אח"כ.

הפתרון היחיד לכך הוא כניעה (ע' לעיל מדות וכניעה).

עצלות בכה"ג היא חמורה מאד מפני שהיא ברמה מסוימת התאבדות הדעת משום שבהפקירא נח"ל (ע' עובד השם ועבדא בהפקירא נח"ל).

נקודה מפתיעה יש בבני אדם והיא לראות כיצד סקרנות של אדם בפשר דבר מסוים עוצרת כאשר הוא שומע את שמו, איך זה עונה על שאלתו?!

ההיפך מזה הוא כמובן כל ת"ח אמיתי שחוקר ודורש כל דבר, כמו שאמרו חז"ל שמי שלא יודע (ולא שבעת לא איכפת לו) לחקור ולדרוש בענייני העולם גם בתורה לא יודע, זה אותו שכל.

נביא מעשה להמחיש את האופן הנכון מאומות העולם, מסופר על תומאס אדיסון מוצא החשמל, שקיבל בקתה וכל צרכיו מהממשלה כדי שימשיך בניסוייו, ופעם א' כשכבר היה זקן קרתה תקלה ונשרף הכול, עוזרו חשש לבריאותו הנפשית והפיזית והזמין רופא ופסיכיאטר, עד שהגיעו כולם, הוא כבר היה בדרך לשם, וכשראה את שנעשה אמר "נשרפו כל הטעויות אפשר להתחיל מחדש".

נשים עצלניות הן

אמרו חז"ל נשים עצלניות הן, וזה קשה מאד הרי המציאות מוכיחה בדיוק להיפך שהגבר בד"כ הוא האדון – האפנדי, שמחכה ל"שירות לקוחות" ואילו היא עושה את הכל יומם ולילה! ?
התשובה היא שחז"ל התכוונו לעצלות המחשבה, נשים לא אוהבות להיכנע לסדר ותכנון ולכן מבזבזות יותר אנרגיה בעשייה בפעל מאשר היה עם תכנון, ולהן קשה יותר משום שעיקר תפקידם הוא לעשות מתוך מחשבה.

נשים ביסודם שלוות יותר ונוטות למנוחה משום שהם יותר קרובות לעוה"ב, מהר"ל (א), אמנם היישום האמיתי הוא מנוחה שאחר עשייה, שנאמר יעקב ובניו ינוחו בו (ע' תפילת שבת), כשלא במסגרתו הנכונה מביא לעצלות [הפתרון לכך הוא לכאורה הוא ומצאתם אשה מנוחה בית אישה (ע' קונטרס שבת

תורה ועבודת השם

ומועד\שבועות\מגילת רות) דהיינו שתפעל האשה לפי הכוונת הבעל במקום לחשוב לבד, והיא רק תסייע לו ע"י בינתה היתירה].

תורה ועבודת השם

ניסיונות

הם מצבי קושי ודמיונות של היצר שנועדו לקדם את האדם, או להרבות שכרו. הקב"ה נותן לנו מעליות לעלות בהם ואנחנו ברב חכמתנו יורדים במדרגות, ר' אלה לופיאן. יש מצבים שהקב"ה נותן לאדם ניסיון שכבר לא בדרגתו, כדי שיחשב לו כל העבר כזכות בחירות ולא כהרגל מחוסר דעת, ר' אלה לופיאן.

נקודה קריטית נוספת בעניין זה היא שא' מדרכי העלייה היא כל פעם שיש לאדם ניסיון והוא מתגבר עליו או שנאלץ לוותר עליו עקב לחץ חברתי וכד' אזי תלוי איך מקבל את מניעת העבירה, אם אומר לעצמו ברוך השם שנמנעתי הרי זה נתעלה ואם אומר לעצמו אוי חבל על שהחמצתי אזי דרך את קפיץ היצר ויתפרץ עליו בהמשך [הרעיון הוא והסר שטן גם מאחורינו, והדברים חמורים עד כדי כך שיוצא שאם עשה את העבירה פחות ניוזק נפשית מאשר אם נמנע ודרך את הקפיץ, שאז בהמשך כבר יצא מכלל שליטה, כמובן שאין זה היתר לעבור אלא שצריך לדעת את עצמת הנזק מדריכת קפיץ ולחשוב נכון, וכן ללמוד איך נמנעים מעבירה].

מעשה שהיה באדם חשוב שישב ב'מזרח' בחתונה, לפתע נדרך כולו וקם, בחור א' שראהו חשב שמא הגיע רב חשוב, למרבית תדהמתו מי שהגיע הוא לא אחר מאשר המלצר נושא מגש הגלידה, והאדם החשוב זינק לעברו ואכל ואחר לקח עוד מנה ואכל. הבחור המזועזע הלך לראש ישיבת סלובודקה ושאל אותו לפרש הדבר, האם לשם כך אנו לומדים מוסר, האם לכך אנו עתידים להגיע בזקנותנו ?

ענה ראש הישיבה שאדם זה ברגע שנהייה חשוב בעיני החברה הבין שלא מתאים לו לאכול גלידה, אמנם הצטער על זה בכל פעם שנמנע, וממילא נדרך הקפיץ שוב ושוב, ולכן עם זקנותו שכחו קצת חושיו, איבד את כוח השליטה על הקפיץ שנמתח, ונפל בניסיון. מאידך אם בכל פעם שנמנע מטעם זה מלאכול גלידה היה רואה את עצמו גדול יותר ושמח על התגברותו היה נהייה אדם גדול באמת. כלומר הקב"ה רצה לגדלו ולכן הציבו במעמד הנ"ל שיוכל שוב ושוב להיאנס מלאכול גלידה כדי שיגדל עוד ועוד והוא לא החכים לנצל את המעלית הזו.

נוסיף כאן שלוש דרגות בעניין המעשה:

1. עושה עבירה ויש לו נקיפות מצפון – מוריד הרבה מהנזק.
2. נמנע מלעשות עבירה ולא שלם עם זה – לוחץ קפיץ.
3. עושה ומדבר בכיוון שפועל – משפיע חזק על נפשו. אומר המהר"ל שייחודיות הדיבור היא שהיכן שמדבר שם הוא נמצא [זה אחד הסיבות הטובות לשמור על פה נקי שבכח זה לבד להציל הרבה,

תורה ועבודת השם

ואכן רואים שהנושרים מקלקלים קודם כל את כוח הדיבור ואח"כ מתירים לעצמם את הכל, וכן להיפך ישנם שבבניקיים שהתדרדרו עד לפי פחת ועלו רק בזכות תיקון הדיבור.]

זמנם

עיקר הזמן שבו מגיעים הניסיונות הגשמיים והקשיים הוא בזמן שאדם רוצה לעלות בדרגה רוחנית. זה מודגש אצל בעלי תשובה בשלב א' וכ"ש בשלב ב', שהקב"ה בודק אם באו לעבוד אותו או את הדתיים שלו.

צורתם

בד"כ מתבטא בקשיים טכניים, המפריעים לעמוד בדרגה הרוחנית, וכן הניסיון של דמיונות היצר להביא את תענוגות גן עדן בטרם עת (ע' תענוגות).

עיקרי

יש לכל אחד ניסיונות בכמה רמות, וידוע שיש ניסיון העיקרי ששם או' חכמי המוסר והעבודה שצריך למסור נפש על זה, מדוע?

ההסבר העממי הוא ששם נפילתו, אבל בעומק הדברים, טעמו הוא שהרי אם זה הניסיון העיקרי שלו אזי זה מראה את מקומו בגן עדן, ואם ילך אחר חלקו כאן, יפסיד את עיקר חלקו בגן עדן, לכן הגמרא בסנהדרין אומרת לאותו האיש שהתאוה לאשה וי"א שהייתה פנויה א"כ מדוע שימות ואל יראנה, אלא הבינו חז"ל שאם הוא לחוץ כל כך עד שנחלה כל גופו אזי פירושו שזה עיקר מקומו בגן עדן ואם ילך אחרי תאוותיו כאן יפסיד מקומו ולכן אמרו מוטב ימות ואל יראנה (ע' להלן תענוגות).

תורה ועבודת השם

ניסיונות האבות

אברהם אבינו – מייצג את מידת החסד, למרות זאת כל ניסיונותיו היו אכזריות, קושי, מניעת טוב, לעזוב את בית אביו, לעזוב את אר"י, להיפרד מלוט, לשלח את ישמעאל, ועוד שעתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה, נאמר אחרי הניסיון האכזרי ביותר עקידת יצחק. ולא אחרי אשל אברהם.

יעקב אבינו – מייצג את מדת האמת וכל ניסיונותיו היו שקר. לשקר את אביו שנא' והייתי בעיניו כמתעתע, את לבן שנא' ואבואה אליה שיחשוב שהוא פחות כמוהו, וכן נא' למה נחבאת שעשרים שנה הוא לא גילה ללבן מי הוא באמת, את עשו שהרי החביא את דינה וכן שא"ל עד אשר אבוא אל אדוני שעירה.

יעל – אשת חבר הקיני הייתה צנועה מאוד והניסיון שלה היה פריצות גדולה מאד, הזמינה את סיסרא, שכנעה אותו להיכנס, שידלה אותו לבא עליה עד שהתעייף.

מה פשר הדברים ?

אלא שלהיות בעל מדה זה לא אומר לבצע את פעולותיו החיצוניות של בעל המידה אלא לשלוט במדה כדי להיות בעלים של המדה.

הר' דסלר בוועדים של חסד היה מלמד את הבחורים לומר לא ואחר כך לומר כן. שאז הכן הוא כן של דעת ולא אילוץ של מידות. מי שפועל מתוך אילוץ של אונס אפילו פעולות טובות לא יקבל שכר משום שלא פעל בדעתו כלום (ע' גמ"ח חינוך).

ולכן ניסיונות האבות היו היפך מידתם, ועי"ז להראות שמידתם הישרה היא בבחירה ולא בטבע ואונס. וכך יכולים להחליט בדעתם בכל רגע נתון הלעשות אם להיעזב.

אצל האבות רואים ביתר שאת עד כמה היו בעלי המידה שלהם, שהרי גם כשנאלצו לסטות ממנה לא סטו אלא בשיעור המצטרך כדחוייה ולא כהתרה.

זכות אבות

זכות אבותינו עומדת לכל יהודי כ"ז שלא בועט בה, וככל שרוצה יותר בזכות זו תפעל בו יותר.

תורה ועבודת השם

מעשה אבות

ד' אמהות

תפקידם המשותף של ד' האמהות היה להפריד את הפסולת, שעל"ז נאמר דרשה צמר ופשתים (ע' אשת חיל הארוך) פירוש אשת חיל (דרשה). שרה הפרידה את ישמעאל מיצחק, רבקה הפרידה את עשו מיעקב, ורחל ולאה הפרידו את עצמם ומשפחתם מלבן.

שרה ומערת המכפלה

אומרים חז"ל זממה שדה ותקחהו – זו שרה שאיוותה להיקבר במערת המכפלה וכך עלתה לה. שנחשב שהיא לקחה אותה שנאמר ותקחהו. וכ"ז בזכות רצונה העז בכך, שרה חישבה מחשבות ותכננה תכנונים למרות שלא מוזכר שהיא ביקשה בפעל מאברהם שום בקשה. וכן אומר הגר"א שמי שחישב ותיכנן איך לגרום לשני לעשות מצווה נחשב לו כאילו הוא עשה. או' הרמ"ק שאשה ששאפה לבית של תורה אפילו שלא הצליחה נחשב לה כאילו עשתה.

ותפל מעל הגמל

עבודת השם של רבקה הייתה גמ"ח ועל"ז נאמר רוכבת על הגמל (שליטה ברצון לריבוי חומר סתם, ע' אשת חיל הארוך) לה"ק (גמל), ריבוי החזרה על המלה גמל מצביע שלא התכוונה התורה רק לתיאור אמצעי הנסיעה, וא"כ מדוע נפלה כשראתה את יצחק! ? אלא שהיא חשבה שאם זיווגה הקב"ה עם מדת הדין א"כ כנראה שהיא צריכה לוותר על עבודת השם שלה ולשנות כיוון, זהר (). לכן נפלה כדי להיות עקרה שאם יצחק זה אפס עוה"ז והיא הכל עוה"ז אזי בהכרח יצא בן אחד צדיק וא' רשע וכך הוי (וע' עובד השם ודעת תורה).

תורה ועבודת השם

רחל ולאה

ועיני לאה רכות ורחל הייתה יפת תואר, איך אפשר להשוות את עיני לאה לכל רחל ?
אלא שהפסוק בא לומר שהן היו שוות ביופי וההבדל היה רק עיני לאה , וגם זה לא היה כיעור אלא היופי
הפנימי שלה שמראה על דרגתה הרוחנית, א"כ הפסוק אומר אותו דבר בנגלה ובנסתר.

יוכבד ומרע"ה

כתוב בספר היכלות שיש ליוכבד היכל משלה שבו היא מלמדת תורה בזכות שגידלה את רבן של ישראל,
וכן יש היכל הנשים שבו כל הנשים שתמכו בתורה יושבות ולומדות מה שעזרו לקיים.

מרים הנביאה

מרים התנבאה במצריים, במצריים שזה בחו"ל וכן במדבר, ושניהם לא מקומות הראויים לנבואה זה מצריך
עז וצניעות, כלומר שהיו לה התמודדויות קשות והגיעה לפנימיות גבוהה. וכן עמרם טפח על שכמה כגדול
הדור שהתייחס בביטול לעניין נבואתה והיא הייתה צריכה לחגור בעז מתניה להחזיק באמת הפנימית שלה.

שמשון – אמו

לאמו של שמשון היו חיים קשים מאד שחיה מעל לרמתו של בעלה ומסתבר גם של סביבתה כל תקוותה
הייתה ילד, ולצערנו לילד זה לא היה המשך כאומרם ז"ל לא השאיר אחריו לא מלך ולא כה"ג ולא שופט.
לכאורה קשה שהרי הרבה לא העמידו, אלא שע"פ עוצמת תפילותיה היה ראוי שכך יהיה [יש מדרשים
שערפה נדחתה לשם ע"י מואב משום שעברה גדר פריצות אפילו שלהם, ושמשון בא עליה בשבי ויצא מזה
בהמשך גולית הפלשתי, יתכן שזה מראה על הפוטנציאל שהתפספס].

תורה ועבודת השם

עב"פ לאמו, סופו היה חרבן גמור, אבל היא קיימה בעצמה ותשחק ליום אחרון למרות שסדין עשתה ותמכור, כלומר עשתה הכנה ולא הצליח לה (ע' קונטרס אשת חליל הארוך ופירוש אשת חילוסדין), משתי סיבות:

- א. סו"ס הוא הושיע את ישראל וכ"ש שיותר מפעם אחת.
- ב. הנביא אומר "על כן יאמר הסריס וגו' ונתתי להם שם טוב מבנים ומבנות אשר לא ייכרת"(), ז"א שמי שמשקיע ללא תוצאות, יגלה פירות השקעה גדולים מאד, הקושי הוא בזמן שבינתיים, שלא רואים תוצאות בחוש.

יעל

על יעל נאמר תברך מנשים יעל מנשים באהל תברך, מהי הכפילות, ועוד דמשמע שהיא מבורכת ע"י הנשים שבאהל וגם יותר מנשים באהל.

וקשה שלכאורה התנהגה בפריצות רבה, וכן הרגה שגם זה פגיעה בצניעות ?

אלא שיעל הייתה צנועה מאד, וכל מה שעשתה היה לשם שמיים, ולא נהנתה מפעולתו של אותו רשע כפי שמעידה עליה הגמרא(), והדגש שבו רואים את זה הוא, שהשתמשה ביתד במקום בחרב. ולכאורה שניהם כלי גבר וכיצד או' חז"ל שעשתה כן כדי לא לעבור על לא יעלה כלי גבר על אשה ! ?

התירוץ הוא, שזה שבחרה ביתד מראה שעשתה כן בעל כרחיה ולכן צמצמה עיצמה ליתד ולא לקחה את חרבו (ע' קונטרס מעמד האשה וצניעות ונכות), ולכן היא מבורכת גם ע"י נשים וגם יותר מנשים, משום שאצלה רואים את השלטון על מדת הצניעות ביתר שאת.

תורה ועבודת השם

עולם

הסתכל באורייתא וברא עלמא ובה באורייתא איתברי עלמא, כלומר שאין דבר בעולם שלא נברא ע"פ התורה ולשימושה. כלומר שזה יותר ממה שרגילים לצייר כתוכנית אדריכל שלא כתוב בה היכן יעמוד העציץ וכן הלאה אלא הכול כתוב בתורה.

השאלה היא איך יתכן רע בבריאה שנוצרה ע"י הקב"ה שהוא תכלית הטוב, ועוד איך תיתכן בחירה ברע, ועוד שהעולם כמות שהוא מראה כפירה, מקריות במקום אחדות בוראו?

אלא שהקב"ה יצר עולם שיש בו עומק באופן כזה שהסתכלות שטחית תביא לכפירה ואילו הסתכלות מעמיקה באותו נושא תביא לאמונה, כלומר הרע אינו בעצם אלא בחסרון השגה של האדם [וזה יסודו של נחום איש גמזו שאמר על הכל גם זו לטובה].

יום ראשון הראה אחדות, ביום שני התחיל הפירוד, ויום שלישי הראה את האחדות שמושגת ע"י כל המערכת, כאשר מערכת מכילה לפחות שלושה גורמים [כעין חוט המשולש לא במהרה ינתק, ועוד הרבה שלישיות על משקל זה], המשל של זה בחז"ל הוא אש ומים שנראים סותרים זה את זה עד שיבוא הסיר ויראה את שלימות מערכת הבישול שא"א בלא שניהם. לכן גם בפתרון חלומות נאמר הרואה סיר יצפה לשלום, ולכן נאמר ביום השלישי פעמיים כי טוב משום שתיקן גם את היום השני. וע' עוה"ב.

שם הווייה

י' – זה ע"ש המחשבה, כלומר תכנון העולם במחשבה.

ה' – זה ה' עילאה, ה' יסודות הבריאה.

ו' – חיבור לה' תתאה.

ה' – זה ה' תתאה, שהיא התגשמותה של ה' עילאה.

תורה ועבודת השם

שם השם

ביטוי לצורת התגלות של השם, בהתאם לפעילות שהשם עושה באותה התגלות. עוד נקודה חשובה, השם נקרא בתורה "השם" בסתמיות, לדוג' ליראה את השם אלוקיך, מדוע? אלא שזה בא לרמוז שכל שמותינו משתקפים בו כאשר מגיעים ליעד היינו לשם.

רצון השם

רצון השם מתגלה גם במציאות, שואלים כשאחד קפץ ושבר רגליו, האם הוא שבר רגליו או שהוא קפץ ורגליו נשברו (כלומר האם הוא פעל את התוצאה או את המעשה והתוצאה באה ממילא)? התשובה היא שנחשב לו שהוא שבר את רגליו, משום שהקב"ה מגלה לנו באמצעות המציאות שיש חוקים ומה הם עושים, למרות שהקב"ה מפעיל אותם כל הזמן, א"כ התוצאה בידינו אם פעלנו לפי החוקים. נקודה נוספת בעניין זה היא שמאחר והשם עושה את הכול אזי חייב להיות שמדי פעם ההפרעה תתפרש כהפרעה שמבטאת רצון השם ולא כמשהו שצריך להילחם אתו, שאל"כ יצא שהמציאות דורשת מלחמה תמידית עימה ואז זה אומר שהיא מהשטן וזה נגד האמונה שהשם עשה את כל העולם (כלומר שאין ההפרעה ממקור אחר ואומרת שצריך ללכת בכיוון ההפוך אלא שזה נסיון).

טוב מוחלט

ההטבה של הקב"ה היא מוחלטת גם אם זה נראה רע שהשם טוב ומטיב רק שדעתנו קצרה מלהשיג מדוע זה טוב [כידוע מנחום איש גמזו ור"ע וכן לעתיד לבא יברך אדם על הרעה כשם שמברך על הטובה]. יש זכות מיוחדת לאשת חיל שפועלת כמתואר במזמור שאז מובטח לה שגמלתהו טוב ולא רע, היינו כפי הקב"ה. (ע' מבנהזורע צדקות, וע' קונטרס אשת חיל הארוך ופירוש אשת חיל וגמלתהו).

תורה ועבודת השם

כי לא ידאני האדם וחי

אין אדם שמסוגל לראות עד כמה השם מסוגל לסלוח ולהישאר חי, נפשו תצא מרוב תשוקה ותענוג. ופירושו הוא שאם אדם ואפילו משה רבנו ע"ה היה רואה את עוצמת מדת טובו יתברך, הייתה נפשו יוצאת מגופו מרוב מתיקות.

מבנה

העולם בנוי על שלוש אמות (ממדים), ספר יצירה:

1. עולם – מקום.

2. שנה – זמן.

3. נפש – אדם.

האדם פועל במקום ובזמן. אדם תופש את המקום כקבוע ואת הזמן כתנועה, אדם יכול לתפוש עצמו כמשתנה אבל צריך לשם כך מקום קבוע.

הראיה לדבר היא מתשובת הראשונים על השאלה מה התחדש ב"לך לך" שהרי 27 שנים קודם לכן יצא מחרן ועונים שלא יכל להשיג דבר ללא שיוך למקום מסוים, יש פסוק בנביא "ותשובתו הרמתה כי שם ביתו", שואלים חז"ל והרי ידוע ששם ביתו מפסוקים קודמים, אלא אומרים חז"ל שהפסוק בא לומר שאפילו שמואל צריך את השיוך למקום קבוע כדי להתקדם.

האם העולם מתגלגל מעצמו מאז שנברא ?

ידוע שחד משמעית לא! השאלה האם אפשר לראות את זה במציאות ? כן!

ראיה הראשונה נמצאת בפסוק "להשם הארץ ומלואה תבל ויושבי בה", כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות

יכוננה", כיצד על ימים וגו' משמש ראיה שלהשם הארץ ומלואה, שהרי נאמר להשם הארץ ומלואה כי

הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה ?

אלא רוצה לומר שע"כ שזקוק העולם לשפע מתמיד ממילא זקוק למשפיע וכך יכיר האדם את בוראו. וזהו

"על ימים" לשפע גשמי (מים) "ועל נהרות" שפע רוחני (נהר).

תורה ועבודת השם

ראיה נוספת היא ע"י ארבעת היסודות :

- א. אדמה – חומר.
  - ב. מים – תנועה לשם הגעה למנוחה – נקלט ע"י ראיה ומישוש.
  - ג. אש – יצירה עם דעת – ראיה.
  - ד. אויר – תנועה בעצם – ראיה של תוצאות התנועה.
- אומר קהלת "ובא השמש וגו'" (יסוד האש) לכאורה במעגל ללא תכלית, "וכן סובב הרוח וגו'" (יסוד האוויר) כנ"ל, וכן "כל הנחלים וגו'" (יסוד המים) שוב כנ"ל. "והקרקע וגו'". א"כ עומד האדם ושואל לשם מה כל הדברים הנ"ל חוזרים במעגל אין סופי על עצמם ללא שום שינוי או התקדמות אלא שיש מסובב ויש תכלית אחרת מאשר החיים כאן, משל לרכבת בלי נוסעים שכל א' יבין שזה חסר משמעות לחלוטין.

שנה

מלשון שונה חוזר על עצמו חזרה מונוטונית וכדי שהאדם לא יטבע בשגרה יש את החדש, חוץ מזה שהירח בתנועה מתמדת כל הזמן.

ארבע מאות שנה בגלות ודור רביעי ישובו הנה, מדוע שינה צורת מדידת הזמן ?

אומר הגר"א שתלה את הגלות בזמן ואת הגאולה באדם, שהגלות נובעת מחומר העולם הזה והגאולה במעשי האדם.

חדש

נועד "לשבור" את המונוטוניות של מעגל השנה, ולכן יש עניין להתחדש בראש חדש דווקא, כלומר לשמור את קניית הבגד החדש לראש חדש דווקא. איך לומדים מהחדש לחיות נכון ?

רואים שהלבנה משתנה בכל יום ללמדך שמסתכלים על היום ולא על אתמול ולא על מחר.

תורה ועבודת השם

טעם העץ כטעם הפרי

מה כוונת הבורא בהוראה שניתנה לעץ שיהא טעם העץ כטעם הפרי , האם הכוונה הייתה שיאכלו את העץ , הרי שלא ישארו עצים לפירות ! ?

אלא אומרים חז"ל שהעץ נשאר עץ אלא שהיו יכולים למצוץ את העץ ולדעת איזה פירות יצאו ממנו. ומה הטעם בזה ? אלא שכוונת הבורא הייתה שיטעם האדם את טעם התוצאה כבר בשעת עשייה המצווה וייתכן גם בשעת עשיית העבירה, אבל האדמה שינתה והטעם נשאר לזמן מאוחר יותר , בשלב התוצאה , אמנם אפשר שזה כמו בעונג שבת וכד' ליצור טעם בעת העשייה שיתקשר בלב העובד.

טעם השינה

תועלת השינה היא למח ולכן כאשר האדם שוכב פיזית אבל מוחו מוטרד אזי למעשה קם עייף. זו גם הסיבה לקשיי השינה בגיל העמידה, מרוב מחשבות ודאגות (וע' יששכר וזבולון). כמובן משמשת השינה לבריחה מהמציאות ע"י שבורח מהמודעות למחשבות המציקות לו . שינה היא במדה מסוימת התאבדות כי היא שריפת זמן שלא נהנים ממנו שהרי ההנאה היא רק ללכת לישון, רק שאם כבר ישן אזי יש לו מטרה לקום רענן.

שמחת חיים

שמחת חיים בעוה"ז יש רק למי שמבין שכל מה שהוא עושה זה חלק מנצח לכן ותשחק כבר עכשיו ליום אחרון . מי שמנסה לשמוח בעוה"ז בפני עצמו תמיד יעצב משום שבתת ההכרה יודע שזה הולך להיגמר. הצדיק לעומת זאת לא מתרגש מהמוות משום שלגביו זה רק תחנת מעבר וממשיך משם לאושר נצחי. יש לכ"א מועקה תמידית מהמוות וכ"א מנסה להתחמק מלחשוב על זה בצורה אחרת. וזאת למודעי, יש סכנה של ע"ז בסגנון של "מצחוק יוצא בכי", אמונה זו נובעת מעבודת אלילים שיש אליל של שמחה שניצח כעת ומיד יתגבר עליו אליל העצב.

← מהאלו-קים יוצא רק טוב , חסד ושמחה. →

מי שיש לו עוה"ב יש לו גם עוה"ז (ע' עוה"בואשריך וטוב לך). שמחה אמתית זה חלק מהעוה"ב זה לא צחוקים וקטעים שמטרתם להדחיק את הדכאון.

תורה ועבודת השם

האלו-קים עשה את האדם ישר

מדבר על אינטואיציה טבעית כאשר משוחרר מנגיעות חברתיות (ולא מדבר על פרשנות משום שזה כבר כולל סינון, רושם, מקובלות), והמה (לשון הם – רבים) בקשו חשבונות רבים (וע' קונטרס אשת חיל לה"ק"המיה, סלנג).

הבל היופי

האם רוצה לומר שיופי הוא שלילי, ומדוע נקרא הבל ולא שקר ?
פשוט שיופי אינו שלילי, מכמה טעמים:

1. השם ברא את הכל [שנאמר את הכל עשה יפה בעיתו, ועוד שאמר לאדה"ר ראה מעשי כמה נאים הם וכו'] א"כ זה וודאי חלק חיובי בבריאה.
2. הפסוק באשת חיל מסיים אשה יראת השם היא תתהלל והיינו בחן ויופי (ע' קונטרס אשת חיל פירוש אשת חיל\שקר החן).
3. הגאולה תלויה ביופי שנאמר ציון מכלל יופי אלוקים יופיע (ו).

אמנם הבעיה עם יופי היא כפולה:

- א. בבסיס היופי גם בצורתו המקורית, יש סכנה גדולה כאשר היופי נהייה חיצוני, וזהו הבל היופי (ע' קונטרס שבת ומועד\חנוכה, אשת חיל הארוך\לה"ק"ו, שם שם יופי, שם שם חן).
- ב. המושג של יופי מעוות מאד, היום יופי נקבע לפי "הוגה דעות" גוי אי שם שהחליט מה יפה ומה לא. יופי פירושו הרמוניה, שלימות ולכן הוא יחסי ומשתנה בהתאם לעניין, למשל עלה ירוק זה יפה ולחם ירוק דוחה.
- אשה יפה היא אשה שסביבתה הרמונית בעיניה. למשל כשרואים אשה מטיילת בנחת עם ילדיה ומכוונת אותם בנעימות זה נותן הרגשה של שלימות – יופי, ואילו אם היא צורחת עליהם זה נותן הרגשה של פירוד – כיעור.
- כמו כן התנהגות לא תקינה נקראת כיעור ולכאורה מה זה נוגע ליופי אלא שהתנהגות תקינה זה שלימות של פנימיות וחיצוניות וכאן שזה היפך אזי יש פירוד בין גוף לנשמה ולכן זה מכוער.

תורה ועבודת השם

היופי כשאני פנימי הוא הבל משום שנגזז מהרה, ואני שקר כי באמת נועד כדי להראות את הפנים, כמו אצל רחל, יוסף ואסתר. ועוד שכאשר יתגלה הפנים של כל א' בפניו [שהרי פנים נקראות פנים ע"ש שמראות את הפנים] אזי יראה שזה נזם זהב באף חזיר שרק מדגיש את כיעורו, וכמו כן אשה יפה חיצונית וסרת טעם פנימי שזה נותן הרגשה של סלידה וכיעור [שהרי מאשה יפה חיצונית מצפים לפנימיות יותר מאחרות, מהטעם הנ"ל].

זרע צדקות

מהו ?

אלא שהקב"ה מחשב לאדם זכות צדקתו וכל השתלשלויותיה עד סוף כל הדורות. ועל"ז ביקש ירמיה על אנשי ענתות שכשיתנו צדקה 'הכשילים באנשים שאינם מהוגנים', כלומר שאי אפשר לו לבטל זכות מצוותם שהרי עשו מצווה וכן לפום צערא אגרא ואין הקב"ה מקפח שכר כל בריה. לפחות הרוויח שלא יהיה להם זכות זרע צדקות [יתכן שזה על משקל שרצו במעשיהם להפסיד את בהמ"ק לכל הדורות הבאים] (וע' מידות צדקה מסחר).

גאולה

היא המטרה, מאי גאולה היפך הגלות היינו אור – שהכל נראה ברור ומשתלב בפאזל העולמי והאישי בדקדוק, שזהו מכלל יופי היינו הרמוניה של שלימות אלו-קים יופיע. וזה יהיה כאשר יחזור כל החומר לשורשו (ע' קונטרס שבת ומועד ישראל ופסח בזכות נשים, ע' שם ופסח ושיר השירים וקמתי אני).

גלות

אין האור ניכר אלא מתוך החשך, זה לא תקלה זה יסוד בבריאה, מקדים רפואה למכה אין פירושו שהמכה היא הפשוט רק שהקב"ה מרחם ומכין רפואה אלא שהרפואה היא העיקר והיא התכלית. אבל ללא מכה לא תחשב הרפואה רפואה, ולכן ביהדות היום מתחיל מהלילה, וכן אילולא נפלתי לא קמתי השם אור לי, שהנפילה היא סיבה לקימה שהיא העיקר. וקשה שלכאורה אל תיפול ואל תקום, אלא שהמטרה היא לקום

תורה ועבודת השם

וחייבת לקדום לזה הנפילה כדי שהקימה תהיה קימה ולא המשך עמידה [הרי כל מטרת הבריאה היא שהאדם ירויח את תיקון עצמו ולכן נברא ירוד שיהיה לו מהיכן לעלות] (וע' קונטרס שבת ומועדים\פסח\שיר השירים).

גלות זה מצב של חושך שאין גילוי חיצוני של השגחה.

עמלק הוא יסוד הגלות שהרי אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק. ומדוע ?

עמלק הוריד את הא' מהכסא כדי להסתיר את הסימן שיש תוכן ועומק בבריאה, היינו האלוקות המכוסה, להראות כאילו הכל גלוי ומה שרואים זה מה שיש, כס זה כיסוי וא' זה תחילת הגילוי, כלומר משמעות המלה כסא היא שמגלים את המכוסה בבריאה, ע' קונטרס שבת ומועדים\חנוכה\וין. וכן אין השם שלם שחסר "ה" תתאה וה"ו" שמחבר לקב"ה ואת שניהם ביטלו עמלק ויון [ע' שם הויה]. ועל"ז נאמר מלחמה להשם בעמלק מדור דור, וכן אוה למושב לו בין העוה"ז לעוה"ב [לכאורה ה' זה השראת שכינה בתחתונים וה"ו" זה החיבור לקב"ה ואת שניהם ביטלו עמלק ויון] ע' שם הויה, כאשר **אוה** זה אותיות שחסירות

מהכסא ומיה - 1 - ה לגלות שיש נסתר יש כבוד אלוקי - ס וכן שהוא מחובר לתחתונים, האר"י.

לגבי סוף גלות זו נאמר והשיבך מצריים באוניות, מה הכוונה זה לוקסוס יחסית לגמל, אלא שהוא יחזיר למצריים (ע' קונטרס שבת ומועדים\פסח\בחמר ובלבנים) במצב שמשמר את האני באופן עקרוני, להראות שאין בעצם מה לשמר משום הבגידה בתפקיד, כלומר לא בנו את האישיות, ונמכרתם שם לעבדים ולשפחות היינו ניסיון לביטול האני לטביעה בחברה, והנחמה שאין קונה שתאלצו לחפש זהות אישית (ע' קומת אדם\אני).

בגלות כתוב 400 שנה ובגאולה ארבע דורות-תלה הגלות בזמן והגאולה באדם, כלומר שהגלות תלויה בעולם החומר והגאולה במעשי בני האדם.

תורה ועבודת השם

יצ"ר

אין בבריאה רע במובן BAD - רע בעצם - אלא רעוע, כלומר יש דברים שנטייתם הטבעית היא לרע - לקלקול, ונשאלת השאלה איך אפשר לעבוד את השם עם יצ"ר שהרי לעבוד את השם זה לעשות טוב ואילו היצ"ר נוטה לרע, והוא אומרם ז"ל לעובדו בכל לבבכם - בשני יצריך? התשובה היא שמשתמש גם בכוחות שנוטים לרע באופן חיובי. למשל לשנוא משנאי השם. כמובן צריך להיזהר להגביל היצ"ט, שלא יחרוג מגבול הטעם הטוב, ויהפך לקלקול למשל ענוותנותו של שאול הפסידה את המלוכה ואת עמלק, של זכריה בו אבקולס החריבה את ביתנו [משום שנאת חנם, היינו שאילולא היה עיוות בשנאת חנם לא היה עיוות בענווה, כדוגמת שאול המלך, שנאמר לו על עמלק אל תצדק הרבה, ונאמר לו על נב אל תרשע הרבה, וזה נבע מזה, כמובן כאן שנאת חנם נובעת מגאווה ועיוות בגאווה שלא במקום גורמת לעיוות בענווה שלא במקום, מדרש איכה מביא שזכריה בן אבקולס ישב בסעודה המפורסמת].

בורא רע

השם ברא את הכול ולא השטן! לחשוב אחרת זה כפירה ע"פ ההלכה. רע בתורה פירושו רעוע, רד"ק במכלול⁽¹⁾, הרמב"ם אומר במו"נ שבורא רע זה אפשרות לקבע את הקלקול. בתכונות אנוש אין תכונה רעה אלא תלוי בשימוש.

את היצפוני ארחיק מעליכם

לעתיד לבא ישחט הקב"ה את יצ"ר של הגאווה ולא של התאווה (ע' עוה"זות ענוגות) משום שהגדיל לעשות, דהיינו שתפקידו היה למשוך לעבירות והיום הוא מראה עבירות כאילו הם מצוות, זה א' מניסיונות הדור. אמנם את יצ"ר של התאווה לא ישחט משום שהוא נצרך לקיום הבריאה, וכן ללימוד תורה.

תורה ועבודת השם

מים גנובים

מה השתנה בטעם של המים הגנובים שזה יותר טעים ?
אלא שנוספה הנאה מהמרי של התאוה ולא מהתאוה עצמה [זה הפשט מאז שחרב הבית ניטל טעם ביאה
וניתן לעוברי עבירה, שטעם המעשה ירד ונשאר רק ההנאה מהמרי].

כיון שנבראה אשה נברא שטן עמה

זה נשמע כאילו שאישה היא מעשה שטן, ובדיוק ההיפך הוא הנכון, שלא נברא השטן עד שנבראה אשה
משום שלא יכול להתמודד עם השטן בלעדיה.

הוליווד

ע"פ המפה הקבלית הוליווד הוא מקום הטומאה העולמי, ונמצא בארץ השפלה ביותר.

תורה ועבודת השם

ייסורים

האם יש לשמוח בייסורים ?

כן ! אמנם אנשים טועים לחשוב ששמחה בייסורים מביאה עוד, והיפך הוא נכון:

1. שמחה בייסורים מרויחה כמו הייסורים.
  2. לא מרגישים הייסורים [סיפר א' שהיה הרוג מלכות וצלבו אותו רח"ל על החומה , ובלילה בא א' והורידו, ואמר להם שלא הרגיש ייסורים].
  3. חוסך ייסורים נוספים.
- ישנן ג' דרגות בייסורים :
1. יודע מיידית ובבירור מהיכן זה בא – להודות לשם.
  2. לא יודע בבירור אבל מרגיש בחוש שזה בעבור משהו – יפשפש במעשיו, מעין תחליף לנבואה, רמח"ל – היינו לשפר באופן כללי את מעשיו.
  3. צורת חיים בגלות [– שיתפלל על גאולה].

חיפוש סיבה

האם יש לנו לדרוש ולחקור אחר טעם ייסורים מסויימים ?

אמר הסטייפלר שאם מרגיש מיד בעבור מה זה הגיע לו אזי זו האמת, אבל אם לא אין טעם לחפש משום שהשם לא משחק אתנו במחבואים, וא"כ הפשט יפשפש במעשיו הוא שבאופן כללי התפקוד שלו לא תקין ויש להשתפר [וא"כ פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה פירושו הוא או משום שזה מצוי אצל כולם, או משום שעצם העובדה שלא מצא מראה שלא שנה מספיק ולכן חושב שכל מעשיו תקינים] רמח"ל, החזו"א, ר' דב לנדא, ר' יעקב פויזן, ר' משה שפירא ועוד (וע' עוה"בִּגִּיהִינוסִגִּלגול).

תורה ועבודת השם

לבקש ייסורין

האם כדאי לבקש ייסורין ?
אומר הסטייפלר שאמנם אנו מבקשים לכתחילה שלא יהיו ייסורין שלא נכשל בניסיון, אמנם אחרי שהיו אף אחד לא מוותר עליהם.

צדיק ודע לו

האם יש לנו תשובה להנ"ל ?
אין לבן אנוש תשובה, משום שאפילו מרע"ה לא ידע. אמנם יש התולים בגלגול ואינו נכון (ע' עוה"בוגיהינוס גלגול).
טעם נוסף הוא משום שזה כולל ילדים שלא חטאו, וכן בע"ח שהרי יש חתולים רעבים ויש חרקים נכים וכיו"ב.

ממש

מצוי אצלנו פשלות ודברים מעצבנים אבל ייסורים משום רוחניות ממש לא מצוי בדורינו, הסבא של האדמו"ר מאמשינוב.

חשוכי בנים

אמר הנביא "בל יאמר הסריס הן אנכי עץ יבש, ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם, טוב מבנים ומבנות אשר לא ייכרת", כלומר מי שאין לו בנים ובנות יהא לו שם שם יותר טוב, רק שקשה לראות את זה עכשיו שרצונותיו, תפילותיו וכו' מתגשמות רק בעולם הרוחני.

תורה ועבודת השם

תגלנה עצמות דיכית

ע' א' מבני חבורה שמת, וא"כ תגלנה עצמות דיכאת, היינו שתגלנה מהצער עצמו שיביא להם אח"כ שמחה כזו שהיה כביכול שווה להם להצטער. היינו תגלנה על עצם זה שדיכאת אותו.

חולה

העברת גזירה

יסוד הרעיון בהעברת גזירה הוא שהגזירה נשארת [עוברת למישהו אחר] והאדם משתנה ע"י תפילה או תשובה או שפועל תיקון ע"י צדקה.

ע"י תפילה

ע' תפילה והעברת גזירה.

ע"י תפילת חכם

ע' תפילה של חכם על חולה.

ע"י תשובה

ע' תשובה ומעביר רוע הגזירה.

תורה ועבודת השם

ע"י צדקה

ע' עוה"ב\מצוות\צדקה\מעבירין רוע הגזירה.

תורה ועבודת השם

הנאה

הגדרה

הנאה היא כפשוטו שעושה לאדם טוב על הלב, והדבר נעים לו (ע' קונטרס אשת חיל הארוך ו"לה"קנעים) וערב לו (ע' שם ו"לה"קערב). אומר הזהר שההנאה מגשמיות נובעת מהחלק הרוחני שבו. לאפוקי סבל ומזוכים שיש שהחליטו שזו דרכם ליהנות כאילו מסירות נפש למצוות, בהנחה שבעוה"ב תהיה להם הנאה אמיתי. למשל לאכול בכח ובעיקר להכריח את הילדים לאכול בכח את המבושל לשבת משום וקראת לשבת עונג, או לחילופין להתנזר מתענוגות באופן של סיגופים מוקדמים לדרגה נוכחית, גם במחיר עונג שבת. אומר המהר"ל שלשון מזונותיו של אדם כולל את כל הצרכים לזון קיומו הגשמי, ואדם זקוק למדה מסוימת של הנאות גשמיות גם כן, זוהי משמעות לשון חז"ל "מזונותיו".

בן העולם הבא

ר' אלה היה אומר שצדיק הוא אדם הנהנה מהעולם הזה, שאל"כ אין זה פרוזדור לעולם הבא, שנאמר הכן עצמך בפרוזדור כדי שתיכנס לטרקלין, והרי לא עושים מאהל בדואי בפרוזדור לטרקלין של לואי ה-16. הסבא מקלם היה אומר שאם אשריך בעוה"ז אזי טוב לך לעוה"ב. יש בהחלט עניין ליהנות בעולם הזה, כלשון המסילת ישרים לא נברא האדם אלא להתענג על השם וליהנות מזיו שכינתו, היינו בעוה"ז, ובסוף אומר מקום העידון הזה באמת הוא העוה"ב, כלומר מקום התענוג הוא כאן והעידון (היינו ההנאה העדינה והדקה) הוא שם. ומצוות עונג שבת היא דוגמית של זה בעוה"ז (ע' קונטרס שבת ומועדים ושבט ואוכל טעים, ע' ברכה וברכות הנהנין). צריך לדעת שהנאה ממצווה אינה מורידה מחשבון ההנאות שאדם צריך לקבל כדי להתקדם, זה בבחינת הוצאת שבת ויו"ט.

תורה ועבודת השם

מקור

מקור העידונים באמת הוא העוה"ב (מס"י), אבל הקב"ה רצה שנדע את הכיוון הנכון [וכן לתת לנו כוחות להתקדם (ע' עובד השם ותוצאות)] ולכן בנה את הדברים באופן של נהר היוצא מעדן להשקות את הגן, היינו שממקור העידונים (גן עדן) יוצא נהר שמוליך אותם לגן (העוה"ז), והם מופיעים על משקל תמרורים זו הדרך לכו בה.

העידונים המותרים הם בד"כ מצווה או הכשר מצווה, והאסורים הם תמרור אזהרה לפנות לצד השני שזו היא הדרך להגיע אליהם (ע' הסבר הדברים בנושא תאוות אסורות).

ביצוע

כיצד ידע האדם בתאוות המותרות האם זה טוב לו או לא ?
הבדיקה הפשוטה ביותר היא האם אחרי קיומה יש לו יותר חשק לקיים מצוות או פחות, כלומר באופן כללי כדאי למעט, משום שבד"כ זה מרחיק ונהייה בעל תאוה, אמנם מאחר ואנו בנ"א, כן נזקקים לדברים מסוימים ובדיקתם כדלעיל.

על טעם ועל ריח

פתגם מפורסם אבל לא כל כך מדויק, נכון שא"א להתווכח אבל לא בגלל שיש לי רגישות אחרת בפה אלא משום שמרכז ההנאה הוא במח והמוחות שונים, כלומר הרגשת ההנאה היא הגירוי של תאים במח, היינו שאם נגרה את המח ע"י אלקטרודות נגיע לאותה הנאה ויותר ת"ח שנהנים מסברה יותר ממה שאנו נהנים מאוכל טוב, וכן כל אחד נהנה מעיניינים נפשיים יותר מעיניינים גשמיים וכן מענייני רוח יותר מענייני הנפש אם מכוון לכך]. הפרופסור שגילה זאת חיבר עצמו לאלקטרודות, המחוברות למח, ביום חמישי ונמצא ביום א' מת עם חיוך רחב על השפתיים, כלומר שמת מרב תענוג [עפ"י ניתן לכוון את ההנאה לרוחניות וליהנות אותו דבר (ע' להלן נזירות וקדוש)].

תורה ועבודת השם

האלוקים מענה בשמחת לבו

זה לכאורה הטעם לכך שאנשים מדוכאים, ונעים בעולם כמו אמבות בזרם החברתי, שמחים מעט מאוד, למה שכבר יש מתרגלים, בעצם השורש הוא שמדחיקים את האבלות העתידית. אמנם כל ספר קהלת נכתב רק כדי לומר שזו הסתכלות שגויה על החיים, האמת היא שצריך ליהנות מכל רגע כולל מהטבע, ואז אין הרגשה של התבלות אלא של חלק מנצח. הנאה זו תלויה בכבוד עצמי והדדי, לתת כבוד-משקל לאדם, לחיים ולא קלות וזולות, ואז חלקים גדולים יותר מן החיים עוברים לנצח (ע' קומת אדם וכבוד, ע' קומת אדם ואני, ע' תענוגות). נשים נוטות יותר לקבל דכאון מחוסר כבוד, משום שאצלם כל מה שיש להם זה הכבוד התוכן הפנימי, בלי זה הן ריקות, ולכן נוטות להפוך לחיצוניות כמו גברים בניסיון נואש להשיג תשומת לב וכבוד, הטעות שלהן היא שאורך, רחב וכד' מושגים בראיה אבל כובד רק בתחושה כשמרימים את החפץ. כלומר שמעיינים בתוכן ואת זה א"א לראות ברחוב.

תענוגות

מדוע רודפים בלי סוף, הרי סוף כבר נהנו אז שינוחו קצת ? אלא משום שאין להם אישיות להכיל את ההנאה, אין מקום לחוות את החוויה, האני שלהם חסר, ולכן הכל פורח ונשארים ריקים, ועוד יותר גרוע חסרים יותר ממה שהיו לפני כן, שהרי ככל שרצים יותר אחרי תאוות מהירות הריצה הולכת וגוברת, על משקל משביעו רעב (ע' עוה"בובעוה"ז, ע' להלן תאוות אסורות, ע' עוה"בוגיהנוסועתיד ליתן את הדין).

מותרים

תענוגות מותרים נגזרו בראש השנה ולא צריך לרדוף אחריהם הם יגיעו לבד משום שהם חלק מפרנסת נפש האדם למה שנזקק בעבודת השם, גם זה נכלל בלשון חז"ל במילה "מזונותיו".

תורה ועבודת השם

סיפוק רוחני כדאי לחפש שזה מתנה מעבר לתקציב, והשם שמח לתת מזה עוד.

האמיתיים

הוא להרגיש את טעם המצווה תוך כדי עשייתה (ע' עולם טעם העץ כטעם הפרי).
עניין נוסף יש והוא ליהנות מהעוה"ז (ע' עוה"בואשריך וטוב לך).
עניין נוסף יש והוא לכוון את ההנאה לשבת (ע' עולם ברכה וברכות הנהנין).

תאוות אסורות

איך יתכן שאדם שנברא ע"פ התורה יתאוה לדברים אסורים, הרי זה כמו שקוף יתאוה לקונצרט ! ?
אלא שתענוגות אלו במקורם, ניקיונם ועידונם יהיו בגן עדן כמו שאו' המס"י לא נברא האדם אלא וכו'
כלומר שהם כן שייכים לאדם, חכמי הקבלה, (ע' לעיל תענוגות).
אמנם הקושי הוא שהאדם רוצה אותם כבר כאן ועכשיו, המשיל על זה ר' משם פיינשטיין משל לאינדיאני
שנפל על בוך שנשפך עליו קצת סוכר, והתענג עליו, בא אחד והציע לו סוכרייה ולא קיבל שהעדיף את
הבוץ המתקתק.

פעילות היצר

לשקף ע"י מראות את אותו התענוג כאן, אין לו כח ליותר מזה, אין הוא יכול לייצר שום דבר.

תורה ועבודת השם

דרך להשגתם

מי שרוצה להשיג את אותם התאוות היא ללכת הפוך, היינו להימנע מהם כדי להשיגם בשלמות בעוה"ב, מאחר וזה רק משתקף במראה של היצר.

נמשך במיוחד ל... .

אזי ימסור נפשו שאל"כ יאבד את עיקר חלקו בעוה"ב, שהרי זה מראה שזה מקומו וחלקו, וע' מדות\ניסיונות\עיקרי.

נזירות

נזיר הוא המונע עצמו מדבר ע"י שכביכול גודר אותו בגדר – נזר או לחילופין שם נזר על ראשו ומגביל עצמו ע"י זה.

הדוגמא הקלאסית היא אדם שנמנע מיין וסעיפיו [שמא משום שזה גרם לחטא אדם הראשון וכן גרם לתקלות אצל נח ולוט], וברעיון אדם שמונע מעצמו הנאות העוה"ז.

חוטא

מדוע נזיר נקרא חוטא הרי הוא צדיק מעונה, ובאמת ידוע שר' שמעון הכהן לא אכל חטאת נזיר מימיו למעט חטאת אותו זהוב תלתלים דרומי וכו' (נדרים ט:). ועוד קשה שחז"ל בעצמם במקום לשבח את המסתגף אומרים לו "לא דייך במה שאסרה תורה, אלא שהזרת עצמך מן היין"? !
התשובה היא שלא נברא האדם אלא להתענג על השם וליהנות מזיו שכינתו, ועוד שכל מה שראה ולא נהנה ממנו עתיד ליתן עליו את הדין (ע' עוה"ב\גהינוס\עתיד ליתן את הדין).

תורה ועבודת השם

הרמח"ל אומר שאנו כאן בגן המבוכה, ורק אחד שעבר את המסלול יכול להדריך אחרים וממילא אחד שמרמה את עצמו שהוא צדיק ע"י זה שדילג על דרגות, לא יוכל לגדל אחרים על בלוף. עוד חשוב לדעת שאדם שאוסר על עצמו דברים המותרים לו באופן השלילי ידרדר רוחנית, משום שגורם לעצמו הרגשת חסרון ומותח את "קפיץ" היצר ויצטרך אח"כ להשלימו בכפלים (ע' להלן וקדוש).

קדוש

כשנזיר מתנזר באופן הטוב כמו אותו נער דרומי שקווצותיו סדורות לו תלתלים שראה דמותו במים ופחז עליו יצרו, והחליט לגלחו לשמיים, ר' שמעון הכהן אכל מקורבנו משום שבכה"ג נקרא קדוש. אמנם יש אופן נוסף שמותר לנדוד נזירות והוא אם ההנאה מהגשמיות מפריעה להנאה מהרוחניות, דהיינו שמחליף הנאה בהנאה ולא הנאה בסבל.

הכתב סופר גילה שהחת"ס לא נהנה מאוכל מימיו, ותמיד אכל חם מדי או מלוח מדי. באותו הזמן היה החת"ס בעיר ירגין לצורך הבראה, שאל הבן את אביו במכתב אם רשאי לעשות כמוהו, ענה לו החת"ס במפתיע שאינו רשאי, אלא אם כן מרגיש שנהנה יותר מרוחניות, וגשמיות זו מפריעה לו ליהנות. אמר ר' גדליה אייזמן משל לדבר אדם שנהנה מקונצרט טוב ומגישים לו ארטיק ידחה אותו למרות שבד"כ אוהב ארטיקים, שהרי זה מסיח דעתו מהנאה גדולה יותר.

כמו כן מספרים על הרב שטיינמן שליט"א שנמנע אפילו משתיית מים בטענה שזה מסיח דעתו מרוחניות. הצורה האמיתי היא כדלהלן:

1. ברמה שלנו לחיות נכון עם העולם – נורמאלי. היהדות עובדת עם העוה"ז ובעיקר עם אוכל כדי לקדש את החומר, ולא כנצרות שמקדשת את הפרישות, ומטמאה את העולם.
  2. אחרי עשר שנות עבודה לבנו של הרמב"ם (המספיק לעובדי השם) מגיעים להרגשה שהעוה"ז הוא יותר מדי ומורידים מה שמפריע – טהרה. [מסתבר שלנו דרוש יותר זמן].
  3. אחרי עוד שנות עבודה, וכנראה יותר מהנ"ל, מגיעים להורדה טוטאלית – קדושה. בתפילת שבת שחרית יש סדר מוזר: ישמח משה (לא קשור לשבת), אח"כ מת"ת (לא קשור לשבת) ולבסוף חזורים כבדרך אגב לשבת. מה פשר הדברים?
- אלא ללמדנו ששבת זה תהליך של גאולה ומושפע מההכנה בימות החול – קידוש החומר, וכן מושפעים ימי החול מהשבת שמראה על תכלית העבודה.

תורה ועבודת השם

משה מייצג את השאיפה הפנימית של כל אחד, השביתה בשבת היא גם משום המצווה ולכן נחשבת לעשייה של שבת, וזהו עבד נאמן שגם כששובת ברור שזה משום המצווה ולא משום חשקו, שני לוחות היינו שגם דומם הופך לתורה, ומכיל שני חלקים בן אדם למקום ובן אדם לחברו, בידו ששתי ידיו הפכו לארון קודש, שמירת שבת זה צורת השבת .

← תיקון ההשקפה הוא ע"י שינוי תוואי החיים בלי זה שום דבר לא ישתנה →

תורה ועבודת השם

ברכה

הקב"ה נתן לנו את העולם שנאמר והארץ נתן לבני אדם בתנאי של שימוש חוקי, כאשר עושים שימוש לא חוקי זה גזל משום שלהשם הארץ ומלואה. ברכה זה אמצעי לקשר את עולם החומר לעבודת השם וזהו אופן השימוש החוקי בעולם.

סעודה

מהו סדר הסעודה הנכון, קודם לאכול ואח"כ לומר ד"ת או היפך ? ישנה קבוצה מסוימת בעם ישראל שקודם אומרים ד"ת ואח"כ אוכלים, זו טעות כפולה. יסוד הפה הוא מכניס אוכל ומוציא ד"ת, שזה צורתו לכתחילה, והם עושים בדיעבד ועוד שצורת האכילה מתקלקלת משום שמרעיבים את בני החבורה, ואח"כ מתנפלים על האוכל. [אפילו בקידוש בשבת אומר המ"ב שאם יש לו אורח עני וכד' יקצר בנוסח הקידוש וימהר לאכול, ואח"כ ישלים (ע' מ"ב רע"א ס"א, ע' תורהודעת בע"ב)].

ברכת המזון – בחן בחסד וברחמים

מה פשר בקשה משולשת זו ? אלא שאנו מבקשים לכתחילה בחן שזה מאוצר מתנת חנם (ע' י"ג מדות), ואם איננו ראויים אז לכל הפחות בחסד שזו דרגה נמוכה יותר ותלוי במעשינו (שנאמר לך השם חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו), ואם גם לזה לא זכינו שאין בנו מעשים אז לכל הפחות ברחמים אע"פ שאינו זכאי [אגב משמע מלשון שאין בנו מעשים, שמעשים שפועלים הם מעשים שפועלים בנו רושם, לכן לא נאמר שאין לנו מעשים כי אפילו ריקנים שבך וכו'] (ע' קומת אדסואני, ע' עולסותענוגות).

תורה ועבודת השם

אוצר מתנת חנם

הוא האוצר הגדול ביותר ועליו מבקשים, ומאוצר מתנת חנם חננו ועננו (ע' לעיל ברכת המזון) בחסד וברחמים, ע' תפילה"ג מדות).

ברכות הנהנין

השם ברא אילנות טובות ובריות טובים ליהנות בהם בני אדם, השם שמח שנהנים מהעולם כמו אמא שנהנית כשבנה נהנה מהאוכל ומודה לה. לכן השם גם שמח שמברכים. הברכות נקראות ברכות הנהנין משמע שצריך ליהנות אומר האר"י שלמי ששמח יש יותר שכל, ואומר הכוזרי ( ) שהברכה נועדה לחזק את ההנאה מהאוכל, וכן אומר "חובת הלבבות" (לגבי סיגופים ע' עולם נזיר).

להחיות בהם

הטור מביא להלכה שפירוש להחיות בהם הוא ליהנות בהם.

התורה

ע' תורה \ ברכותיה.

צרכים

יש להבדיל היטב בין צורך למותרות, ואינו קשור למחיר הדברים או למצבו הכלכלי הנוכחי של האדם .
לא כדאי להתרגל למותרות ע"פ הגדרתן להלן, אמנם אדם שמתרגל למותרות נהפכים הם לו לצורך, ונוכל
רק לטעון כנגדו מדוע התרגלת (ע' מותרות).

מותרות

בגשמיות

באופן שטחי העולם אומר שמותרות הן כל מה שאפשר בלעדיו, ואינו נכון שהרי לעשיר שירד מנכסיו כתוב
שנותנים לו די מחסורו אשר יחסר לו, אפילו סוס לרכב עליו ועבד לרוץ לפניו, והרי זה מותרות לכו"ע. א"כ
מהם מותרות ?
מותרות הם למעשה כל דבר שאם אין לו הוא לא עצב, למשל : אדם פשוט לא עצוב שאין לו מטוס פרטי ,
לעומת זאת עשיר גדול כן לפי שאצלו זה כבר צורך, ואם יש לו לאדם הפשוט אזי הוא שמח מאד, וע'
צרכים.

ברוחניות

בעניינים רוחניים מותרות ע"פ ההגדרה לעיל הופכים אוטומטית ומיידית לצרכים, משום שהשגת מותרות
רוחניים הופכת את האדם לאדם אחר, ועל עצמו אדם לא מוותר.

תורה ועבודת השם

תח"מ

מי זוכה

לומדי תורה בלבד.

הבטחה לנשים – נשים במה זכיי

שואלים חז"ל נשים במה זכיי ? והיינו לתח"מ, משום שלעוה"ב ודאי זכיי ע"פ השקעתן במה שמצוות לעשות. למעשה זו לא שאלה אלא קושיא, א"א לקום בתח"מ ללא זכות של תורה, משא"כ לעוה"ב אפשר לזכות גם ע"י שאר מצוות. למשל הרמב"ם אומר שיעשה אדם מצווה אחת בשלמות ויזכה בה לחיי העולם הבא. א"כ מאחר ונשים לא לומדות תורה (ע' קונטרס מעמד האשה ותפקידה גבי פטור מלימוד) ובמה יזכו לתחיית המתים ! ? ועוד יותר קשה שהגמ' אומרת שגדולה ההבטחה לנשים יותר מלאנשים, הכיצד ?

התשובה היא שאכן חלקן גדול יותר, ומדוע, לכאורה גם במקרה הטוב זה מאקסימום יששכר וזבולון ? אלא מאחר והן עושות את חלקן נאמנה, ובהצנע שזה מבטיח יותר שהעשייה לשם שמיים, חלקן גדול משל הגברים שאצלם זה לא בהצנע וכן אולי ביטלו תורה וכד', כמוכן אין השכר תלוי בתוצאות אלא בהשקעה, כמוכן שאם יהיו תוצאות תהיה הזכות בפעל גדולה יותר.

אך עדיין קשה שלכאורה הבעל יקבל שכר על הלימוד שלמד בפועל כולל ההגבלות לעיל והאשה רק על הכנה לתורה, ואיך יתכן שתחשב יותר מהאיש ?

התשובה היא שהכנה לתורה שונה מכל ההכנות, למשל אם השקיע אדם שעה להכין סוכה ולא ישב בה יקבל שכר הכנה למצווה, ואילו אם השקיע שעה להכנה לתורה יקבל שכר שעה של תורה. כמוכן אשה ששידלה את בנה להניח תפילין אם לא הניח תקבל שכר שידול, וכאשר יניח תקבל שכר תפילין, ואילו בשידול לתורה תקבל שכר תורה מכל מקום (ע' קונטרס חינוך ולשם השם).

עד כדי כך חשובה פעילותן שמלשון הגמרא משמע שהן אקרויי לבניהן ואתנויי לבעליהן, כלומר שהן נחשבות מלמדות אותם את התורה (ע' מדות ומעשי אבות ויוכבד ומרע"ה).

כדי שיחשב להן ההמתנה כן צריכה האשה להיות בשמחה של לימוד ולא כויתור בעל כרחא, רק משום שכולם אומרים שכך נראה בית של תורה.

תורה ועבודת השם

תורה

תורה מחייבת תחיית המתים מדה כנגד מדה, שהרי בעבור התורה קיבל על עצמו אפילו למות על קידוש השם שזה הפרדת גוף ונפש, ושכרו ממילא יהא חיבורם מחדש. תח"מ זה חיבור והשלמה של פנים וחוץ לכן תורה ללא ערבות, ללא אהבה ללא דעת(חיבור) זה לא תורה ולא מבטיחה כלום. תורת חסד מגנה ומצלה משום שיש בה חיבור לעוה"ז.

שחיטת היצ"ר

כתוב בחז"ל שעתיד הקב"ה לשחוט את היצ"ר, ומדוע הרי מילא תפקידו בנאמנות יתירה? אלא שיש במלאכים בחירה לעשות יותר מן המצווה עליהם ולא פחות, וגם כשעושים יותר זה לא נכון לגביהם, והיצ"ר הגדיל לעשות שמראה עבירות כמצוות וזה חריגה מן התפקיד.

תורה ועבודת השם

עוה"ב

עוה"ב הוא מקום כל העידונים כולם כל סוגי ההנאות המותרות והאסורות נמצאות בעוה"ב (ע' עולם ההנאה ומקור).

נהמא דכיסופא

אדם הושם בעוה"ז כדי שלא יהיה נהמא דכיסופא, מזה יוצא שלא שייך שום דבר בעוה"ז שיהיה במתנה, וא"כ לכאורה זכות אבות זה למשל מתנה ? האמת היא שגם לזה צריך השקעה, דהיינו לרצות בזה.

ניצח-חיבור

הרצון להתבלט, להשאיר מזכרת בעולם וכו' גם אצל הגויים נובע מהרצון להתחבר לניצח. להרגיש שבעצם אני לא נגמר, אופן יהודי של הישארות זה חידושי תורה, אצל אשה זה הטבעת הרוח בחומר.

הצלה הדדית

כתוב בפסוק על שארית ישראל, ביום ההוא יישארו א' מעיר ושניים ממשפחה, וקשה שא"כ זה לפחות שניים מעיר ?

או' הזהר חדש שכוונת הפסוק שא' שהיה בקשר טוב עם בן משפחתו אפילו אם השני לא זכאי הוא ינצל בזכותו (ע' קונטרס מעמד האשה ועוה"ב).

תורה ועבודת השם

סימן לבן העוה"ב

הסבא מקלם היה אומר שאם אשריך בעוה"ז אזי טוב לך לעוה"ב.
ועוד צריך לדעת שכל מי שלא מורד במלכות שמיים יש לו חלק לעוה"ב, וכדי למרוד צריך להכיר את ריבונו ולהתכוון למרוד בו, אמר הסבא שהיום אין אנשים בדרגה זו אלא סתם שוטים או בעלי יצר.

← אשריך בעוה"ז וטוב לך לעולם הבא →

היינו אדם שמחובר לתורה ומרגיש אושר בעוה"ז (ע' קונטרס אשת חיל הארוך\לה"ק\אוישר), ממילא יש לו סימן שהוא בן העולם הבא. מאידך מי שכאן בדיכאון וחמוץ פנים אזי זה סימן שאין לו חלק לעוה"ב (ע' קומת אדם\אני, ע' עולמות\ענוגות), סבא מקלם. עוד צריך לדעת שמי שמוותר מעבר לצרכים שלו ידרדר רוחנית (ע' עולמות\נזיר, ע' קונטרס שבת ומועדים\שבת\נשמה יתרה, ע' עוה"ב\סימן לבן עוה"ב וע' עוה"ז והנאה).

מעין עוה"ב

כאשר אדם מרגיש את טעם המצווה בשעת עשייתה אזי הוא בן העוה"ב (ע' עולמות\עין פרי עושה פרי).

חלק האדם

בעוה"ב אדם יכול להיות כמו תנא וכו', במדה וניצל כוחותיו ופעל כדוגמתן באופן יחסי. הדיבוק בזמן הח"ח אמר שבשמיים הח"ח הוא תנא משום שפעל באופן יחסי לדורו כמו תנאים בדורם, ואת זה סיפר ר' אלה לופיאן.

אדם יוכל לקבל שכר בעוה"ב רק ביחס לגודל האני הרוחני שלו שזה מה שיש שם (ולכן רחמנא ליבא בעי שזה הכלי להכניס דברים ל"אני" (ע' קומת אדם\אני)).

תורה ועבודת השם

חלקו של האדם זהו עמלו, שנאמר הולך אדם לבית עולמו לעולם שברא לעצמו, ע"י הפעולה ולא ע"י התוצאות שנאמר לך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו – ולא כהצלחותיו. יתכן שאנשים שבקושי "ראו" אותם בעוה"ז יזהירו כזוהר הרקיע ואילו אנשים שהופיעו על הבמה יהיו ירודים מאד או יותר גרוע.

הכנה

התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין, ר' אלה לופיאן אומר שא"כ גם הפרוזדור צריך להיות מעין עוה"ב, לפי שאין עושים פרוזדור ממאהל בדואי לטרקלין של לואי ה-16, לכן צדיק זה א' שנהנה מהעולם הזה מעין עוה"ב (ע' גיהנום וכפול).
אין אפשרות לקבל חלק בעוה"ב ללא עבודה שאז זוכים למלכות אמנם שייך להיות בעוה"ב כנספח למישהו [שנאמר ועשותם רשעים עשב וגו'] (ע' מדות וכניעה, ע' עולמות ענוגות).

תורה ועבודה השם

מצוות

הם כלי העבודה אבל לא עיקר העניין, ע' קומת אדם\אני, רמח"ל (ו).

אין המלאכה נקראת אלא ע"ש גומרה

מדוע, לכאורה רבים פעלו כדי לקרב לשלב הגמר ובלעדיהם לא היה הגומר גומרה?
אלא במקום שהוא גומרה אזי מאחר והוא נותן תוקף לכל המלאכה נחשב לו גם מעשי הראשונים כמעשיו
שהרי בלעדיו לא היה למעשיהם שום משמעות [צ"ע אם זה דווקא כשרק הוא יכול לגומרה או תמיד לפי
שסו"ס הוא גמרה, העורך].

גדול המצווה ועושה משאינו מצווה

הגמרא דנה אם גדול המצווה או שאינו מצווה ומסיקה שגדול המצווה לפי שיש לו יצר"ר וקשה לו יותר, אמנם
לא דחתה שגם האינו מצווה חשוב הוא. א"כ שניהם נכונים והדרגה הכי טובה היא התנדבות להתחייב, שאז
פירושו שהביא את עצמו ממצב של אינו מצווה למצווה (ע' תפילה י"ג מידות ואמת).

מצווה גוררת מצווה

רואים הרבה חניכים לצערנו שקיימו הרבה מצוות ואעפ"כ מתרחקים מהם, ועוד יותר קשה שנראה שהם
מתרחקים דווקא מאלו שהם כן קיימו, ולכאורה מצווה גוררת מצווה! ?
אלא שמצווה גוררת מצווה זה בתנאי שהיא נעשית מתוך שיקול הדעת ורצון, כלומר שיש בקיומה שמחה
שאל"כ זה נעשה בכפייה וגורם לריחוק מהמצווה וככל שהכפייה חזקה יותר אזי הבעיטה חזקה יותר.

תורה ועבודת השם

הוי זהיר במצווה קלה כבחמורה

הזהירו רבותינו הוי זהיר במצווה קלה כבחמורה שאי אתה יודע מתן שכרן של מצוות [לכאורה יש להעיר שהלשון קשה שהרי נקטו בלשונם קלה וחמורה, ואולי כוונתם למרות שבעיניך היא קלה, א"נ שבאמת היא חמורה כמו שבת לעומת נטילת ידיים, שבגדרי העולם הזה הסימבוליות של שבת זה כנגד כל התורה אבל לעתיד לבא, יקבל שכר כפי השקעתו וכוונתו במצווה, וראיה מהרמב"ם שכל אחד יכול לזכות על ידי קיום מצווה אחת בשלמות ולא חילק בין קלה וחמורה וצ"ע] ומקשים שלכאורה אינו כן וכן יודעים שכר המצוות – שהרי לפוס צערא אגרא, וכל אחד יודע כמה הצטער במצווה ! ?

התירוץ הוא שלפוס צערא אגרא זה שכר נוסף על שכר המצווה. וגם אם זה באותו מטבע יתכן שסכום שכר המצווה הקלה ושכר הצער יעלו על מצווה ערכית יותר שקיימה ללא צער. ויתכן שאלו שני סוגי מטבעות שונים ואין כל קשר ביניהם. עכ"פ חז"ל דברו על שכר המצווה גופא ולא על שכר הצער.

ציצית

אומר הרמב"ן שבעצם מקומה הוא בפרשיית המצוות, והובאה בסוף פרשת קרח לתיקון החטא של עגל, קרח ומרגלים, הכיצד ?

בציצית יש שני צבעים סימבוליים: תכלת ולבן. תכלת לשון תכלית-מטרה, ולבן-מסמל תשובה שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, וכן מכיל את כל הצבעים והוא תחילתם לכן מסמל תשובה – שהיא התחלה חדשה.

אמרו חז"ל תכלת דומה לים, ים דומה לרקיע, רקיע לכסא הכבוד, ויש לשאול כאן שתי שאלות :

1. מי יודע איך נראה כסא הכבוד, שאומרים לנו שהרקיע דומה לו ?

2. מדוע צריך תהליך, תאמר ישר תכלת דומה לכסא הכבוד ?

התשובה היא שלא כתוב שזה מזכיר את זה אלא שזה דומה לזה בבחינה מסוימת, הבחינה שכולם שווים בה היא שכולם מזכירים לעין שאינה תופסת הכל, זו הרי הייתה הטעות של אנשי העגל, קרח והמרגלים. ככל שמסתכל על מרחבים גדולים יותר רואה שאינו יכול לראות הכל, וכ"ש על "כסא הכבוד" שאינו יכול לראות כלל, שאפילו בנבואה זה ראייה חלקית.

תורה ועבודת השם

זה גם תיקון לחטא העגל, שנקרא עגל ע"ש עיגול שמציין את העין שרואה את הכל בבת אחת, וכן עגלון מלך מואב שרומז על עיקר יצרם, וכן האות "ס" הראשונה בתורה מופיעה במילה "הוא הסובב", כידוע שמשמעות המלה נראית בהופעתה פעם ראשונה בתורה, וכן נקראת בזהר – 'אות שהיא בעיגולה', לעומת זאת האוזן מטבעה בנויה כקו דהיינו המשכיות, כלומר אתה לא יכול לדעת מה יהיה המשך המלה וכ"ש המשפט וכ"ש הקטע, ולכן חייבים בשמיעה להפעיל את השכל כל הזמן, זה גם ההפרש בהסתכלות של עמ"י, שהקדימו אוזן לעין לבין ההסתכלות של אוה"ע שחיים ע"פ מה שרואים בעיניים, ומה שלא רואים לא קיים ומה שלא מבינים לא נכון.

א"כ באה הציצית לתקן חטא זה ע"י שמוסיפה לעין התבוננות וניתוח. ע' קומת אדם ועין ואוזן לדון לכף זכות.

[לענ"ד יש בהנ"ל גם נגיעה להלכה והוא זמן וסוג צבע הציצית, מצוות ציצית מתחילה משיכיר בין תכלת ללבן, מדוע ?

שהרי כל תפקידה הוא לתקן את הקלקול הטבעי של העין ע"י שמבחין בין דבר לדבר ע"י מחשבה וניתוח, ולא לקבל הכל "על עיוור", א"כ זמנה הוא משיכיר.

מדוע גדול עונשו של המטיל קלא אילן בבגדו ?

אלא משום שהרי כל מטרתה להבחין בין מה שנראה למה שבאמת ואילו הוא מטעה אותה באותה נקודה שבו היא אמורה להבחין נכון.]

צדקה

צדקה וחסד

שואל הרמב"ם במורה נבוכים איך נתינת צדקה בהתנדבות נחשבת צדקה, כאשר צדק זה דין ? אלא שהעובדה שלשני אין, גורם אצלי להרגשה של אי צדק, ואני כביכול עושה צדק כשאני משלים חסרונו, לכן צדקה תציל ממוות זה מתחייב (מצד הדין) לעשות חסד כגון הו"ק וכד' (ע' תפילה י"ג מדות, ע' שם שם ואמת).

תורה ועבודת השם

וכן בעל חוב קונה משכון מזה שנאמר ולך תהיה צדקה דמשמע שקונה משכון שאל"כ זה החזרת פיקדון , וצדקה מניין !? מאידך מסגנון התורה משמע שזה התנדבות שנאמר "וברכך. . ." ?! אלא ע"כ זה התנדבות להתחייב, כאשר ההרגשה היא חסד. כאשר נותן מתוך התנדבות גרידא יש חשש להתנשאות , המחויבות פוטרת גם בעיה זו. וכן מקיימים בזה והצנע לכת עם אלוֹקִיךָ.

מסחר

גם עם צדקה צריך לעשות מסחר היינו לא לתת לכל דורש אלא צריך לחשוב מאיזה צדקה יהיו יותר תולדות, שעל"ז זוכים יותר בבחינת זורע צדקות, מומלץ לא לתת בדלת יותר משקל למזדמנים ולשמור את המעשרות למקומות "משתלמים" יותר. וע' קומת אדם\שאיפות\אוהב כסף.

מעבירין רע הגזירה

צדקה מועילה להעביר את רוע הגזירה בבחינת מתן היינו שמחזקת את המותננים הרוחניים שעליהם הגוף עומד. בכלל כח היציבות בעוה"ז הוא כח הנתינה, וע' קומת האדם\מותננים.

תורה ועבודת השם

גיהינום

[מקום שבו נפרעים מהאדם את מעשיו, היינו הבושה של הנשמה, ותביעת מלאכי החבלה שנוצרו ע"י העבירות ולא תוקנו.]

למי

אומר המהרח"ו שכל דיני גיהינום הקשים נאמרו למי שאינו עובד השם אבל מי שהוא עובד השם יש לו דינים אחרים לגמרי (ע' עובד השם בן עליה, ע' עוה"ב וסימן).

כפול

רבא ביקש מתלמידיו (יומא ע"ב:) בבקשה מכס אל תירשו גיהינום כפול, היינו גם לא להיות עובדי השם בעולם הזה ואז זה גיהינום כאן. וממילא גם בעולם הבא (ע' עוה"ב וסימן, עוה"ב הכנה). ועוד אמרו רבותינו שלירש גיהינום לא צריך להתאמץ אז אם כבר מתאמצים לפחות שיהא לגן עדן.

של אש

אש זה דין ששורף ומכלה למעט שורש הדבר, מיועד לאנשים שפעלו עבירות היינו יתר על המידה [עודף פעילות].

של שלג

שלג מקפיא את הכל מעין ביטול המציאות, מיועד למי שלא פעל איפה שצריך. היה תלמיד א' שהתחיל לגמגם בק"ש כדי להרגיש שהוא מדקדק, פנה אליו הראש ושיבה ושאל אותו "אתה לא היית באירופה נכון?", ענה התלמיד "נכון". והרב פנה לדרכו. התלמיד היה במתח עצום מה

תורה ועבודת השם

רצה הראש ישיבה. לעת ערב נכנס לראש ישיבה בפיק ברכיים ושאל "האם אפשר לדעת מה רצה הראש ישיבה?" ,אמר לו הראש ישיבה "פשוט, אומרים חז"ל שמי שמדקדק בק"ש מצננים לו גיהנום, אבל מי ש"מדקדק" כל כך זה כבר הופך לשלג, ומי שהיה באירופה יודע שכווית שלג כואבת לא פחות מכווית אש ולא יחליף כל כך מהר ביניהם".

הצלה הדדית

לעתיד לבא כתוב שיישאר א' מעיר ושנים ממשפחה, וקשה הרי יש יותר מאחד ממשפחה באותה עיר? אלא אומר הזהר חדש שהכוונה היא שא' ממשפחה יציל בזכותו את השני שהיה אתו בקשר טוב (ע' קונטרס מעמד האשה \ עוה"ב גבי ר' חיים זוננפלד).

מצוות שאדם דש בעקביו

מצוות שאדם דש בעקביו – לכאורה רומס ברגליו מבעי ליה, וכן בתורה היה צ"ל והיה רגל תשמעון ולא עקב?

התשובה היא שלשמוע זה לקבל ולהפוך את הקבלה לדבר עקבי ולכן התורה רמזה אם תקבלו היינו שזה יהיה עקבי אצלכם אז וגו'. א"כ אז גם ההיפך הוא הנכון שחוסר קבלה זה או' שהעקביות הקודמת דורסת את קבלת הדברים החדשים. ואם מתגברים על זה ומקבלים אותם בעקביות אזי ונתתי וגו'. לכן א' השאלות הראשונות בבית דין של מעלה היא קבעת עיתים לתורה. שזה מראה על קבלת הדברים ולא באופן אקראי שלמדת פה ושם כדבר מזדמן.

עתיד לתן את הדין

ההבנה של ההמון היא משום מה שייענש על זה, ואינו כן אלא שזה עולה לדיון, כלומר זו פעולה חשובה שצריך לדון עליה אם נעשתה כדין ובכוונה הראויה, ע' מדות־נזיר. וע' עובד השם־דין.

תורה ועבודת השם

אין אדם עובר עבירה

אומרת הגמרא שאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנסת בו רוח שטות, מדוע לא יכול לעבור עבירה בלי זה? שטות זה מלשון סוטה מן השיטה (ע' קונטרס אשת חילולה"ק ושרשים\שט), מדוע לא רוח תאוה? אלא שמאחר ולא יכול אדם לעבור עבירה ולהרגיש מעוות (ע' להלן כיון שעבר אדם) אזי הוא חייב לטשטש את ההכרה במדה מסוימת, כדי לעקוף את הכרת המציאות והידיעות – וזוהי רוח שטות.

כיון שעבר אדם עבירה

הגמרא (יומא פו:) אומרת כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו ותמהה הותרה סלקא דעתך? אלא נעשית לו כהיתר. מדוע בעינן להותרה ומדוע לא אמרה הגמרא ישר נעשית לו כהיתר? אלא שאם לא תהיה אצלו בבחינת הותרה לו לא יוכל להמשיך, משום שירגיש שהוא באופן קבוע לא בסדר, ואין אדם יכול לחיות כך, לפי שחותם האמת טבוע עמוק בנפשו, וחיים בשקר זה רמה של פק"נ (ע' קונטרס שבת ומועד וחנוכה, ע' לעיל מדות ואמת ושקר).

גלגול

הקב"ה מביא נשמה בגלגול כדי לתקן ולא נותן לה אפשרות לקלקל את הגלגול הקודם, בעומק מבואר שאני זה אני אלא שיש בי עוד נשמה שעמה אני עושה חסד ע"י עבודת השם שלי שמתקן גם לה, האר"י. גלגול פירושו שאין לנו תשובה מדוע קרה כך ולא שזה התשובה, שהרי אין תשובה גם למשה רבנו על צדיק ורע לו, ועוד שלא שייך שאתבע על דבר שאין לי תפישה וממילא שימוש בו, ולכן מי שלא מאמין בגלגול אינו כופר, שהרי אפשר לעבוד את השם בשלמות כל החיים גם בלי לדעת מזה, זה אגב עוד טעם מדוע גלגול אינו תירוץ לשום קושיה אמתית. עוד צריך לדעת שנושא זה הוצג מסולף לציבור עם חלקים שאינם תורניים (ועיי' בקונטרס שבת ומועדים גבי שמו של מחלון, פ"א).

תורה ועבודת השם

אבל

צער על אבדן, ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"ק שרשים ובל.

מטרתו

1. מטרתו להציב את הצער בגבולות הנכונים ולהתמודד אתם, כדי שלא יגרמו בעתיד לפחד עמום ותמיד.
  2. למזער נזק עתידי ע"י פריקת רגשות שליליים.
- תוצאת ההתמודדות היא הרגשת בטחון, בריחה גורמת להרגשה של חוסר בטחון.

אופן פעולתו

[לגבי ניחום אבלים, לצערנו הרבה שבאים לנחם לא מבינים תפקידם כראוי ומפסידים לעצמם מצווה וכן לאבלים תנחומים.

ישנן ד' סוגי מנחמים:

1. אלו שבאים לשוחח על ענייני העולם להסיח דעת האבל מאבלותו שלא יצטער יותר מדי.
  2. אלו שבאים למסור הנוסח "המקום ינחם" וכד'.
  3. אלו שבאים לעזור טכנית.
  4. אלו שמציקים בשאלות כואבות על כל פרטי העניינים.
- לכאורה הקבוצה הראשונה נראית המתחשבת ביותר משום שהרי האבל מצטער גם ללא עזרה נוספת מדוע להציק לו. הקבוצה השנייה אמנם מזכירים שמהו מצער כאן קרה, אמנם לא מציקים כקבוצה הרביעית. הקבוצה השלישית עוזרים בפועל.
- הבעיה היא עם הקבוצה הרביעית שלכאורה הם אנשים רעים וחטאים מאד המחפשים לצער יהודים ולא רואים בצרתם.
- אבל כידוע דעת בעלי בתים היפך דעת תורה (וע' תורה דעת בע"ב), ודווקא הם המבינים אל נכון צרכי הזולת, השאלות הלכאורה מציקות ומצערות נועדו לעזור לאבל להתמודד עם צערם בהרגשה של אנוחו

תורה ועבודת השם

כאן אתך וכך חווים ועוברים עמו את כל שלבי היסורים והצער שעבר, ממילא גם הטון אשר בו מוצגת השאלה מביע השתתפות, ולא חטטנות בעלמא, וכן לפרוק רגשות שבד"כ נוטה האדם לבלעם פנימה. וזו בדיוק מטרת האבל כדלעיל. נקודה נוספת היא מדוע שונים דיני אבלות על אביו ואמו משאר קרובים ? אלא באשר הוא מצטער יותר עליהם, א"כ זמן הנדרש לשחרור הרגשות גדול יותר באופן טבעי ולכן קבעו חז"ל תזכורות גם לאָבֶל על אָבֶלו (כדי שכביכול לא יברח ממנו) וכן לסביבה שימשיכו להיות אתו עד לשחרור הסופי. לכן מנהגי האבלות הם דברים שמצערם, לא כדי להוסיף צער לאבל אלא כדי לאפשר לו לפרוק אותו. כנראה גם לכן מחכים שהאבל יפתח כדי שנפשית יהיה ערוך לפריקה, ולא יקבל את השאלות כהתקפה שהוא יאלץ לחסום עצמו בפניה.

קבוצה השנייה מועילים אמנם ע"י הרגשת אנחנו אתך, אבל לאין שיעור פחות מהאחרונים.

קבוצה שלישית מועילים הרבה בזה שמראים לאבל שדואגים לך אנחנו אתך.

אבל הקבוצה ראשונה א"כ ממש מזיקים בידים ומפסידים לאבל את ההזדמנות להשתחרר מצערו. ע"כ העורך]

א' מבני חבורה שמת

אמרו חז"ל א' מבני חבורה שמת תדאג כל החבורה כולה, משום שאם היה אפילו א' מבני החבורה שלא היה מגיע לו הצער הנוכחי, המקרה לא היה קורה. ולכן יש אנשים שנגזר עליהם מיתה והם חיים בזכות א' מבני המשפחה שלא מגיע לו הצער (ע' עולם גיהנום וייסורים ותגלנה עצמות דיכית, ע' עולם חולה והעברת גזירה).

תורה ועבודת השם

עובד השם

עיקר התפקיד

להראות בהתנהגותו שאין עוד מלבדו, כולל עולם החומר השפל ביותר.

עבדא בהפקידא נחא ליה

זו לכאורה סתירה, שהרי עבד הוא עבד ואינו חופשי ומופקר לעשות כרצונו ואיך אמרו בהפקידא נח"ל! ? אלא שהפקדות זו פירושה בריחה מאחריות, תנהלו אותי. [הגמרא נתנה סניף לדוג' של פריצה ליה, שגם זה סוג של חוסר אחריות, ואם נאמר שרק זה, אזי היה לגמרא לומר שבפריצותה נח"ל, קמ"ל שבהפקידא נח"ל הוא יסוד הדבר].

ד' זה'

ד' מייצג גם בצורתו שני ממדים [וגם במספר ארבע צדדי חפץ, ללא עומק], ה' מייצג גם בצורתו עומק שזה הנקודה הפנימית [כנ"ל] (ע' קונטרס אשת חיל הארוך לה"קמילת שאלה). תפקיד העובד הוא לגלות את האל המסתתר בחומר, לכן גם צורת אדם היא ד', ב' רגליים וב' ידיים, וראש המחברם ונותן להם תוכן פנימי.

מדות

לצערנו היום התנתקה עבודת המוסר מעבודת השם [אולי משום טעות בהבנת תנועת המוסר, זה נראה כאילו שזו תוספת לא מוכרחת או חומרה, א"נ המתעסקים בזה אינם תמיד ת"ח ולכן נוצר רושם שסעיף זה אינו נוגע לת"ח], אמנם פשוט שבלי זה לא שייך למשל המהרח"ו שואל מדוע לא מופיעה עבודת המידות

תורה ועבודת השם

בתורה, ועונה שללא עבודת המידות הוא לא בן אדם ולא לו נתנה תורה. אומר הגר"א על הפסוק "החזק במוסר וגו'" שאם עבר על האדם יום א' ללא תיקון מידות אזי למה לו חיים. למה דומה אדם שהוא ת"ח ללא עבודת המידות? משל לאדם א' שהיה תאב לגבינה צהובה ושמו את זה על ארון גבוה, הלה לקח ספרי קדש הניחם על השולחן וטיפס, כמובן שהציבור הזדעזע משחיתותו של הלה. האם אנחנו לא כאלו חלילה, "מטפסים" על ספרי קדש לצורך שחיתויותינו. א' הקשיים המיוחדים בדור שלנו במידות בבחינת מה הוא אף אתה הוא – שרגילים לקבל ולא רגילים לתת, כאילו כל הנותנים חייבים.

מעמד חברתי

הוא תפקיד זמני בעוה"ז, אין לו שום משמעות על גודל השכר, למעט איכות קיומו.

ערך עצמי

אם נייצג את כל אנשי תבל ע"י אבני חצץ דקות נקבל הר המשתרע מים התיכון עד ים המלח ברוחב של גוש דן, בגובה 30 קומות, ואנחנו מעצם הלידה ברובד העליון ביותר, ובתוכו ע"פ בחירתו מתעלה יותר ויותר.

נגיעה במלכות

כדי לקבל מלכות בשמיים, צריך לדמיין מלכות ולראות עצמו שם, וזה מטרת סיפורי צדיקים לעורר הסתכלות, שאיפות. היום לצערנו, משתמשים בזה לדרוך על הילדים, לדוג' מעשה שהיה ואבא תוך כדי נסיעה באוטו סיפר לילדים בפאתוס והתלהבות על תפילתו של הבעש"ט בין הרי הקרפטים ומיד כשסיים את הסיפור, אמר לילדו "אבל מה שאתה עושה זה תפילה בכלל? יותר טוב שלא תתפלל". וע' עוה"ב גבי הח"ח והדיבוק, שאנחנו כן שייכים למלכות רק שבדור שלנו "תנא" נראה אחרת.

תורה ועבודת השם

ביאת משיח

אם דורות של תנאים ואמוראים לא הצליחו איך נצליח אנן ?

התשובה המקובלת היא שאנו כמו גמד על גבי ענק, שהם עשו את רוב העבודה ואנחנו את סופה, אבל זה לא עונה על כל השאלה משום שכתוב שכל דור שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו כלומר שיש לנו כח עצמאי, שלא היה בדורות עברו, אלא שיש לנו ניסיון של הלחץ החברתי שלא היה בימיהם בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו, לדוג' גם שכבר עושים מצווה או אפילו הולכים בלבוש שמראה שהשם אלוקים אמת, האם אנו הולכים משום השייכות החברתית או בשביל המצווה, ולכן את החלק הזה הם לא יכלו לתקן ואנו כן, ר' אלה לופיאן ועוד.

אברך

גדרו לא ברור בימינו אמנם יש רבים וטובים שלומדים באמת ולא רק מחממים את הספסל, אבל על השאר נמצאה הגדרה מתאימה בידיעון "אברך – פנוי להובלה 24 שעות", אם הוא אברך כיצד הוא פנוי 24 שעות, אלא שזה הגדרה למצבו.

תשובה

עוקרת החטא למפרע, ושואלים הראשונים שגם בדין זה כך כשתוהה על הראשונות, א"כ זה לא חסד מיוחד אלא זה לעומת זה עשה אלוקים ! ?
עונים הראשונים באופן שטחי, שעקירת החטא הוא למפרע וטוטאלית, ואילו עקירת המצווה היא מכאן ולהבא שלא המצווה נעקרת אלא הקשר של האדם עמה, כלומר ההשפעה הרוחנית על האדם הנובעת מהמצווה.

תורה ועבודת השם

אומן

תפילה

אצל עובד השם תפילה באה כהשלמה של השתדלות בפועל לא במקום, לכן הורו גדולי ישראל לא לדבר על תפילה בשיעורי חינוך, משום שהאנשים ובעיקר הנשים משתמשות בזה במקום השתדלות ראויה, כדי ליטול אתרוג לא די להתפלל אלא צריך ללכת לקנות, ובתחילה ותוך כדי התהליך מתפלל שיצליח. לגבי תפילה מתוך נרדמים אמר הר' חכם סולימן ששון שאינם מתפללים להשם, הסטייפלר היה אומר שיפסיקו להתפלל עד שיוכלו להתפלל להשם. עיקר תפילתו של עובד השם היא לבטל הבחירה, משום שכ"ז שיש בחירה אזי יש צד של חילול השם באי שמיעה אליו.

פרנסה

בתורה יש ג' סוגי פרנסות:

1. עובד אדמה.
2. אומן.
3. סוחר.

ע"פ האר"י ועוד לפניו, המומלץ ע"פ התורה הוא אומן שנהנה מיגיע כפיו, והאבות שלא עסקו ממש ביצירה וכן הבל היו לפחות רועי צאן שיש בזה גם יצירה מסוימת (ע' עובד השם ריח גניבה, ע' תורה וקיים והבל).

הקצבה

לכל אדם נקצב בראש השנה מה יהיו מזונותיו ואז חז"ל שזה כולל את כל צרכי האדם להתקדמות בעבודת השם, מהר"ל. לא תועיל השתדלות יתירה שזה רק לפתוח יותר ברזים באותה חבית כמשל החפץ חיים.

שלל

כתוב באשת חיל ושלל לא יחסר כוונתו היא שיש פרנסה שהוקצבה לאנשים ולא זכו שתגיע אליהם, וא"כ יכולים אחרים לזכות בה ע"י שיתנו משלהם לאחרים, ובכך יפתחו צינור של שפע על תקן גזברים, וזה כנראה גם סודו של "עשר בשביל שתתעשר".

גניבה

מזונותיו של אדם קצובים לו וכו' – זה לא רק אוכל כסף אלא כל פרנסתו כולל הנאות העוה"ז הנצרכות לו ע"פ דרגתו, ולכן אדם שגונב לא הרוויח כלום, שהרי היה מקבל אותה פרנסה ביושר ובכבוד, ואם חרג מהמגיע לו אזי ירד לו כנגד בעניין רע. הסבא מסלובודקה. זה הפשט חוטא אין בידו אלא חטאו, שהכסף היה מגיע מ"מ ולא נשאר לו אלא חטאו.

דיח גניבה

הרב קלופט אמר שגם אם ע"פ דין תורה מותר לגנוב מהמדינה, לגנוב נהיית מנטליות של גנב. מעשה שהיה ות"ח התיר לעצמו לעשות תרגיל לרמות חברת ביטוח שעל פי מה שלמד זה מותר משום שזה מניות וכו', ולבסוף נתפס וישב בכלא, למרבית הצער הוא עדיין טען שזה מותר רק שהייתה פשלה והוא נתפס.

האם מפסידים מ"תרומת" מס למדינה ?

אמר הסטייפלר :

א. מי שלא חותם על מסמך שקרי לא מפסיד.

ב. יכול להיות בטוח שכספו לא ילך למטרות שליליות, משום שהקב"ה מנהל את העולם וידאג שכספו יגיע לחלקים החיוביים בכספי הממשלה.

תורה ועבודת השם

מעשה היה ור' משה פיינשטיין סרב לדבר עם קרובו אהובו, משום שהלה שילם לכרטיס טיסה ע"י רווחים מהברחת מכס, הרב חיכה שהלה יבין מדוע מסרב מלדבר אתו בעצמו, ולמעשה לא הבין לבד עד סמוך לפטירת הרב ואז הוא גילה לו, וסמוך לכך נפטר. אומרת הגמרא מוטב שיעקר שלמה ואלף כמוהו ולא תעקר אות א' מהתורה, שלא יתחלל שם שמיים.

צדקה

אדם שגונב נהנה לפזר צדקה או לקנות וכד' כי הכסף הגנוב שורף לו את הידיים, ורוצה להיפטר מזה. מעשה והיה בשני עבריינים שעשו קופה ורצו לבלות במלון, אל המלון נסעו במונית, מחיר הנסיעה היה כ 20 ₪, השניים נתנו לנהג שטר של 200 ₪ ואמרו לו לשמור על העודף, הנהג הבין שאין זה כספם ומיד פנה למשטרה.

חנופה

צריך להיזהר ובפרט ליד ילדים שלא להחניף לבעלי מלאכה על ידיעותיהם בעוה"ז משום שזה יוצר אצלם רושם מוטעה שזה נושא שמעריכים אותו גם בשמיים, ועוד שהילד מקבל רושם שבעל המלאכה וכד' שווה יותר מאברך שהאבא התווכח אתו בלהט על נושאים שברומו של עולם, שהרי אל בעל המלאכה מחייך ומקבל אותו כמות שהוא ומתעניין במקצוע ומקבל את דבריו כתורה למשה מסיני ואילו את האברך לא (ע' עובד השם ופרצוף חמוץ), הרי פשוט הוא שילד יהודי שלומד משנה שווה פי אין סוף ממנו.

לרופא

אין להחניף לו שהרי הוא בסה"כ מוסכניק. יש טכנאי מכונות כביסה, מוסכניק שהוא טכנאי מכונות ורופא שהוא מוסכניק של גופות, ופעם נשאל רופא בכיר שראה עצמו חשוב מכל האדם משום שמציל חיי אדם "אם לחיי חילונים אין ערך, כיצד יש ערך עליון למצילם, היאך נהיה האמצעי חשוב מן המטרה!?". כמובן שלא לימדו באוניברסיטה תשובה לשאלה כזו.

צריך להזהיר מאומנות לשמה שזה טומאת מצריים, וכן זה שרש יון (ע' קונטרס שבת ומועד) פסח וזה חמור היה וגו', ע' שם חנוכה, ע' קונטרס אשת חיל הארוך לה"ק (יון). אלא מה שצריך זה ויפת אלוקים ליפת וישכון באוהלי שם – או' חז"ל יפייפותו של יפת (מטרתה אינה לעצמה אלא לשכון) באוהלי שם. ליפות ביכ"נ וכדומה.

בן עלייה

הקב"ה לא נתן לנו כלים לבחון לבבנו אם אנחנו עובדי השם או המידות א"כ איך נעבדהו באופן שנזכה לעוה"ב ?

על"ז אמר רשב"י ראיתי בני עלייה והם מועטים וכו' אם שניים הם אני ובני מהם, היינו שהסימן היחיד שיש ליהודי לדעת אם הוא עובד השם או לא הוא לראות אם הוא בן עלייה ואפילו עלייה קטנה ביותר. כשאדם מתקדם והוא בקומה השלושים הוא חווה את כל השלושים קומות (בתנאי שבנה את עצמו בשלבים, הצגה של קומה שלוש לא בונה שלוש קומות מתחתיה, רוב הסיכויים שהאדם פשוט ייפול שלוש קומות).

שאלה נוספת יש, כיצד אפשר לעבוד בשמחה תוך להט החרב המתהפכת ?

התשובה היא שאין לאדם אפשרות למדוד עצמו ביחס לזולתו, משום שאז צריך להיות בוחן לבו של זולתו ואת זה רק הקב"ה יכול לעשות, והרי אפילו את לבו שלו לא יכול לבחון, עוד בעיה יש שהרי כל א' נמדד ביחס לתכונותיו וניסיונותיו, אלא המדידה היחידה שיש כדי לעבוד בשמחה היא :

א. לדעת שעובדים.

ב. למדוד ביחס לעצמי אם עליתי או לא. וזהו אני ובני מהם, מהרח"ו.

הרב קלופט אמר שמי שרוצה להיות חרדי בדור הזה צריך להיות עיגול סגור הרמטית בתוך הזרם, למרות שנזקק למניין, הכשרים וכו', ועוד הוסיף ואמר שיכתוב על פתח ביתו בתוך הציבור החרדי "כי כל העמים ילכו איש בשם אלוהיו ואני וביתי נעבדה את השם".

אמנם נכון שכל עובד השם נמצא בפער מתמיד בין מה שהוא יודע למה שהוא מקיים, וכשהמתח גדול אזי ההרגשה היא של פחד מוות, הפתרון הלא אמיתי לכך הוא תעזבו אותי אני כזה מסכן בלאו הכי. האמת היא הפוכה שהרי כל המדבק מחשבתו בחסד חסד שופע עליו וכל המדבק מחשבתו בדינים דינים פוגעים בו.

תורה ועבודת השם

אדם שלא ברור לו שהוא בעליה אזי ודאי שהוא בירידה, ממילא שומא עליו לחפש במה לתקן, איך לתקן, ולפעול בהתאם כדי שיחשב בן עליה.

מבחן

המבחן של עובד השם הוא בחיבור הפנימי, שהמעשה יפעל בעצמו ולא כאמצעי ל... (וע' עוה"ב אשריך), המבחן האמיתי של האדם הוא בד' כתלי הבית, ר' אלה לופיאן.

כל הגדול

מהו גדול?

העולם נוהגים לחשוב שמי שלמד יותר או עמד בניסיונות דקים יותר הוא גדול ואינו כן. הגדלות נמדדת במספר כוחות הנפש המשתתפים בכל פעולה. המשל הוא לעגלה שרתומים אליה הסוסים ארבעה מקדימה והשאר מסביב להחלפה בהמשך הדרך, אם אינם רתומים כראוי אזי ימשכו לכיוונים שונים מכיוון העגלה ויפריעו, ובמדה וקשורים כראוי אזי יוכלו הסוסים הקדמיים למשוך יחדיו בכח גדול. וא"כ אדם גדול הוא זה שיכול להשתמש ביותר כוחות לכל פעולה ולכן גם כשאדם גדול נופל הוא נופל עם כל הכוחות. אדם גדול משתמש גם בכוחות השלילים כגון עצלות כדי להימנע מלהפסיק לעש וזו מצווה, או להימנע מעבירות, (ע' מדות וגדלות).

אין הבדל בין גדול לקטן בדקות הניסיונות וראה להלן, או בכמה ניסיונות כבר עמד משום שכבר עבר את הניסיון ועמד בו [כלומר גדול וקטן זו תוצאה שאינה נובעת בהכרח מכמות הניסיונות], אמנם השם לעיתים מנסה אדם גם בתחום שכבר עמד בו כדי שיקבל שכר על כל מה שעושה כבר ממילא שאז יחשבו לו מעשיו בחיירים ולא מלומדה.

ראה לדבר המקרה בגמרא (סוכה נב.) שנזדמנו שניים איש ואשה באותה הדרך ועקב אחריהם אביי ואמר שהוא לא היה עומד בניסיון, א"ל אמורא אחר לנחמו שכל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו. והרי זה היה אותו ניסיון, מכאן שהפרש בין גדול לקטן הוא לא בסוג הניסיון אלא באדם המקבלו, אגב מהי הנחמה כל הגדול הרי טענתו הייתה שלמרות זאת לא היה עומד בניסיון? אלא ע"כ כוונתו כדלעיל מאחר ואתה גדול יותר אזי כוחותיך מכוונים יותר ואם יתכוונו יחדיו למטרת עבירה זה יהיה כח גדול שלא תוכל לעמוד כנגדו.

תורה ועבודת השם

לסיכום אדם גדול – היינו כח בחירה גדול, שיעורי דעת.

לשם שמיים

עיקר הלשם שמיים הוא בהצנע לכת, לכן לאשה יש סיכוי גדול יותר לעשות לשם שמיים.

בחירה

הבחירה היא רק בין הטוב והחיים ובין המוות והרע, כל השאר נגזר ולא ניתן לבחירה. למרות שיחודיות האדם היא בהיותו בוחר, התורה קוראת לו מדבר מאחר ועיקר כוח הבחירה הוא בדיבור ולכן נקרא האדם מדבר ולא בוחר להדגיש שזו היא הייחודיות בדבור שלו, להבדיל מצלילי החיות. צריך לדעת שמי שבוחר ברע בחזק הוא בעל כוח בחירה ויכול לבחור גם בטוב בחזק ברגע שיכיר באמת, אבל נעבעך נשאר נעבעך.

יסוד הבחירה העיקרי הוא בדמיון ככל שידמיין את עצמו כך יהיה. הערה חשובה: ללא עקביות אין סיכוי להתקדמות.

נגיעות

איך אדם יכול לעבוד בביטחון עם נגיעות ?
אמר הרב אברמסקי שאת הנגיעות ברא הקב"ה, ואין הוא טומן לנו מכשולים, אלא שהקב"ה רצה שנעבוד אותו במאה אחוז עם ידיעה שזה שמונים אחוז, כדי שנהיה פתוחים לביקורת ותיקונים. אמנם א"כ א"א שלא יהיה נגיעות ולכאורה זה אפילו לא שמונים אחוז.
אלא ש –

אדם ללא נגיעות לא פועל כלום שאין אדם עושה פעולה אלא או לברוח מצער או להשיג

תענוג !

עוד חשוב להבין שהקב"ה משתמש בנגיעות לנתב את האדם פעם להחליט כך ופעם אחרת, בהתאם לתוכנית הבריאה.

למעשה אין שום סיבה בעולם לעבוד את השם באופן הססני !

תורה ועבודת השם

אמנם יש דבר א' שעדיין מעכיר את האווירה והוא, שמא ההחלטה לא נכונה ותפגע במישהו ?
אמר על"ז הסייטפּלר שאדם שהתכוון לטובה לא יתכן שיפגע באדם אחר, ואם נפגע אזי זה מהקב"ה ומסובב
ע"י שלא באשמתו, אלא כדי שילמד מזה להבא, וכן לא ייענש על כך.
דוגמא לעבודת השם ללא הססנות היא : ר' שמעון העמסוני שנראה שהפסיד עולמו כשחזר בו ממסכת חיו
והיא לדרוש את כל אתין שבתורה, אמר לתלמידיו שכשם שקיבלתי שכר על הדרישה כך אקבל שכר על
הפרישה, משום ששניהם כאחד זה עבודת השם.

כהן גדול בבית שני

האם "הכהנים הגדולים" של בית שני היו שפויים בדעתם ?! לכאורה יש להסתפק שהרי קראו ללשונם לשכת
פלהדרין – לשון שרים שמתחלפים כל שנה, מדוע א"כ המשיכו לקנות את הכהונה ?
אלא שכל א' היה בטוח שהוא זכאי והשני חייב באמת, רק שדא עקא בקדש הקדשים נבדקה הפנימיות של
כל א' באמת ונמצא שגם הוא לא מתאים [א"כ נראה שחיצונית כן היה נראה שהוא מתאים לתפקיד שאם
היה סתם רשע וכד' אזי לא הייתה הו"א שיהיה מתאים].

תורה ועבודת השם

יראה

יראה

היינו רתיעה מ... בשילוב עם אהבה דהיינו שאיפה אל... ← יוצר כבוד.

הקב"ה משפיע: ואצלנו במקביל זה:

1. חסד	אהבה
2. גבורה	יראה
3. תפארת	כבוד

יראת שמיים

היום יש פחד מיראת שמיים משום שזה נתפס כפחד מתמיד וממילא אינו מתאים לבריאת האדם. הרמח"ל מדבר על מדת הזהירות ולא על יראת שמיים, זהירות היינו תשומת לב כמו זהירות בדרכים, וכן בתורה כתוב שההיפך מ"הירא את דבר השם" (שמות ט' כ') הוא "ואשר לא שם אל לבו" (שם שם כ"א),

א"כ יראת שמיים זה תשומת לב ולא פחד מתמיד.

פחד נועד למצבי חרום להציל מסכנה מיידית.

אמרו חז"ל יראת השם היא אוצרו, בד"כ אדם לא מפחד מאוצרו אלא מגנבים שיגנבו את אוצרו. כלומר שיראת שמיים צריכה להיתפס אצל כולם כמתנה ולא כעונש. כמו כן דברים שליליים לא שומרים באוצר. ישנה בעיה מצויה בתחום זה והיא שהחניך מרגיש שדקדוקי הלכות זה מכשיר עינויים, לתפוס אותו כשהוא לא בסדר. וכרגיל איפכא מסתברא, שיש לתפוס אותם כשהם עושים דברים כן כמו שצריך ואז לומר להם כמה ירא שמיים אתה.

אמנם כדי לחנך ליראת שמיים זקוקים ליראת העונש, מדוע ?

שהרי הנפש הבהמית לא מתפעלת מפילוסופיה אלא מבהמיות, דהיינו מוחש, אחרי שהנפש שוקטת עולה הפילוסופיה.

תורה ועבודת השם

בחינוך ליראת שמיים יש להכניס את הגהנום רק ביחס לדברים שלא שייך כפי הנראה לעיניים (שסו"ס הרי אף אחד לא יודע מה מסוגל השני לעשות, ולעיתים האדם בעצמו לא מודע לכך) שהחניך יעבור עליהם. וממילא כאשר מדבר על דברים רחוקים אזי אין לחניך התנגדות לקבל את זה, ולהתחבר לזה, אחרי שזה נקלט באופן חיובי כמציל ולא כהטרדה אזי יוכל לַיִשם במה שנוגע אליו.

כשבאו תלמידיו של ריב"ז לבקרו בקשו שיברך אותם, נענה ריב"ז וברכם "שיהא מורא שמיים עליכם כמורא בשר ודם", שאלו אותו תלמידיו "עד כאן?" אמר להם תשובה קשה עוד יותר "הלואי".

מה פשר המאמר המזעזע הזה האם בשופטני עסקינן, הרי אלו תלמידי ריב"ז! ? אלא גילה להם ריב"ז סוד גדול שהאלוקים עשה שיראו מלפניו לכן אין אדם שלא ירא השאלה היא ממי או ממה.

מעשה שהיה בנער במוסד סגור שנתפס במצלמה נסתרת נכנס לחדר חברו לגנוב ארנקו, הנער בדק שוב ושוב שאין איש גם לא מתחת למיטות, אחרי שוידא היטב ניגש לארון ולפתע נתן זינוק כאילו מישחו תפס אותו, והרי כבר בדק שאין איש כמו שבודק נרוויסט חמץ בפסח. אלא שזו היא היראה שטמונה בכל אדם ואדם השאלה לאיזה כיוון מפנה אותה.

מעשה נוסף היה עם עגלון שהסיע את הח"ח לעיר כלשהי, בדרך העגלון עצר לקטוף מאיזה מטע, צעק לו הח"ח "רואים", העגלון קפץ לעגלה ודהר משם, לאחר זמן מה עצר שוב לקטוף, ושוב צעק לו הח"ח "רואים", הפעם שם לב העגלון שאין איש באזור ואמר לח"ח "לא רואים", ואז כיוון אותו הח"ח כן רואים – משמיים, הרי יש לו יראה רק שאינה מכוונת כראוי.

ישנו פן נוסף ומעניין בהתנהלות בחוץ, אנשים מאד מנסים להרשים, יש בחורים מסכנים שהולכים כמו מקל מטאטא שתקועה עליו חליפה שמא תתקמט, יש אופנוענים שמסכנים חייהם בתרגילים על הכביש, יש אנשים שמתרגזים על שעקפו אותם, או מנסים להרשים בעקיפות, הקושיא הגדולה על כולם היא מי מסתכל עליך בכלל, מי יודע מי אתה אישית, למשל את הבחור המסכן אף אחד ברחוב לא מכיר, אופנוען מכוסה בקסדה ולא מצוי במקום מגוריו, העוקף לא יודע מי הוא הנהג של הרכב שעקף וזה ממש לא משנה לו, העוקף מזוהה ע"י סוג רכב ודגם בלבד אף א' מנוסעי הכביש לא ידע מי זה היה.

אם כן מה פשר ההתנהגות המוזרה הזו ?

אלא שיש הרגשה הטבועה עמוק בלב כל אדם רואים אותי, למרבה הצער רוב באי עולם מתרגמים את זה לראיית בני אדם ולא לראיית הקב"ה. זה למעשה עומק הפשט בפסוק "ויקרא אברהם למקום ההוא השם יְרָאָה אשר יאמר היום בהר השם יְרָאָה" (בראשית כ"ב י"ד), מהו משחק המילים הזה יראה (עם שווא וסגול) ויראה (עם קמץ וסגול) אלא כנ"ל.

תורה ועבודת השם

והיינו כמורא בו"ד, שתזכו שכל היראה שיש לכם מבני אדם תעבור לקב"ה.

גודל ההרגשה של רואים אותי מראה על גדלות האדם, השאלה למה מכוון את זה.

אם תופשים ילד על שלילה הוא תופש את הרואים אותי באופן שלילי, ומתרחק מיראת שמיים.

יראת הרוממות היא להבין ולהכיר בכך שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו וכו' מטפל בו אישית. מעשה שהיה בעיירה מסוימת ממחיש את ההרגשה. באותה עיירה היה מנהגם שרק מי שבנו נכנס לחיידר רוקד בשמחת תורה, היה שם אחד ש - 16 שנה לא זכה לזרע והוא אהב ילדים מאוד, טיפל בהם במסירות ודאג להם תמיד, וגם בשמחת תורה מחה כפיים בשמחה גדולה וכו', אחרי 16 שנה השם עשה לו נס ואשתו נפקדה, כשהגיע ילדו לגיל הריקוד כולם נסוגו אחור והאב המאושר הסתובב לבד עם בנו, ואז ראו מה זה יראת הרוממות שמחד גיסא שמח ביותר ומחד גיסא חרד מאד רק שלא יקרה לילד משהו, כלומר זה שילוב של יראה גדולה ושמחה עצומה מסיבת היראה, כלומר שמח שהוא ירא [מעין גילו ברעדה].

יראת השם ראשית דעת

קשה, שהרי יש הרבה ידענים ללא יראת שמיים וכן ירא שמיים ללא דעת בעליל, א"כ מה הכוונה, ועוד מדוע לא נאמר יראת השם ראשית מוסר או ראשית עבודת השם?

לפי הגר"א ראשית דעת היינו כמו בראשית כלומר טרום דעת זה יראת השם, תינוק נולד עם תחושה בסיסית של אני קיים, כל מה שמתחבר לאדם באותה רמה של הרגשה קיומית זה דעת.

חכמה - מה שאדם קולט מבחוץ.

בינה - כל מה שמבין ובונה מהחכמה.

דעת - כשהבנה נהיית חלק מהעצמיות שלו.

למשל אם אמא של בדואי אומרת לו לא לטפס על עץ משום שהוא עלול ליפול אזי :

אם הוא קולט את זה בלבד נקרא חכם, אם הוא מבין שה"ה בעמוד חשמל אז הוא נבון, ואם נרתע כאשר מגיע לגג גבוה אזי הוא בר דעת.

לסיכום אם אדם רוצה להגיע ליראת שמיים אזי עליו להתבונן מהיכן בא דהיינו מה ראשיתו ואז יגיע ליראת השם.

תורה ועבודת השם

לעולם יהא אדם ירא שמיים בסתר ובגלוי

אמר הר' אברמסקי זצ"ל שהקריאה הנכונה היא כך:

1. לעולם יהא אדם – פירוש בן אדם נורמאלי ויציב בנפשו.
  2. ירא שמיים בסתר – שייך להוסיף את זה לאדם נורמלי.
  3. ובגלוי – ממילא בסופו של דבר יתבטא בחוץ.
- בימינו זה דור של אינסטנט מתחילים מירא שמיים בגלוי, ממילא אין לא ירא שמיים אמיתי בפנים ולא אדם. יש מוקיון בהופעה, ר' אברמסקי.

דין שמיים

אומר המהרח"ו שקודם כל דנים מי האדם לפי התנהגותו בביתו, ואח"כ דנים את מעשיו לאור זה, ועוד שדיני גיהנום הקשים נאמרו למי שלא עובד השם, אבל עובדי השם זו מחלקה נפרדת. בדין שמיים הכל נכנס לחשבון ע"פ חומרתו וחיבתו שהרי יש מימרות סותרות בחז"ל ע' תורה ומאמרי חז"ל וכל... , עכ"פ הכל שוקלים זה כנגד זה, וכל אחד לפי הכללים שלו.

קהל

אומר הרמח"ל שאדם נמדד בבי"ד של מעלה בתוך ביתו דווקא משום שאין אפשרות לאדם לעשות פעולות בחוץ ללא התחשבות בדעת קהל. אזהרה חשובה: אדם שמחובר לציבוריות יותר מדי עושה הצגות גם בבית, ומטעה עצמו לחשוב שהוא באמת בסדר.

תורה ועבודת השם

חומרות

עוללות לגרום לאדם להיות צולע, הר' מטלז היה אומר שאדם צולע בגלל הרגל הארוכה ולא בגלל הקצרה. צורה נכונה של חומרות היא שאין הבדל בין חומרה שבין אדם למקום לחומרה של בין אדם לחברו, ואדרבה הקב"ה מעדיף את החומרות שיש בהם בין אדם לחברו על אלו שהם רק בין אדם לחברו. עכ"פ אדם שעושה א' מהם בלבד וכ"ש אם מקיים רק בין אדם לחברו אזי הוא מראה שעושה הכל על דעת עצמו ולא על דעת המקום (ע' מדות ובו אדם לחברו והרחק משכן וכו').

עוד צריך לדעת שהרבה פעמים חומרות והידורים הם פיצוי ע"ח דברים חשובים יותר בעיקר ההלכה (ע' שאיפה ושלמות).

חומרא פירושה קיום דין מסוים בפעל ולא חיקויי חיצוני של משהו אחר שקיים דין זה, לכן הביטוי של זה אצל המקיים הוא אישי ומתאים לו (ע' עוה"ב וגהנום ושלג).

גם כשאדם לא מאוזן רגשית הוא הרבה פעמים מנסה לפתור את המועקה של רגשי אשם וכד' ע"י חומרות, ישנם שני סימנים לדבר :

א. עשייה של דברים בקיצוניות כולל טבעונות, חוקי המדינה וכדומה.

ב. העשייה אינה בשמחה.

ג. לא נעשית בהצנע לכת.

איזה לקבל על עצמו

קודם כל אלו שבין אדם לחברו, למשל הלכות ממון, שאל"כ החומרות הן בריחה כדלעיל. חומרות שנהגו בבית חייב מעיקר הדין אמנם אם מרגיש שמזיק לו ישאל מורה הוראה.

בדיקת תקינותו

אם מתקבלים בשמחה בלי מתת, ובהרגשה של שלימות שזכה לעשות כמו גדולי ישראל זה תקין, שאל"כ יסחט כוחותיו על זה ויאבד דברים אחרים, חזו"א.

זהירות נוספת נצרכת לשים לב שהחומרות הם לא תחליף למצוות, כנ"ל.

תורה ועבודת השם

עיקר החומרות הן בענייני ממון , ובן אדם לחברו , גידול לא פרופורציונאלי בין אדם למקום להנ"ל גורם לצליעה, כנ"ל.

מעשה ותלמיד של הסבא מקלם קיבל חומרא לקבל שבת בחצות. והסבא צעק עליו שזה נובע מגאווה ומתוך מחשבה שכל השאר מחללים שבת.

טעות זו נובעת מרצון לעלות בזבנג וגמרנו, וא' הסימנים הוא כדלעיל שזה מביא למתח ועצבנות במקום סיפוק ורוממות.

חומרא אמתית גורמת להרגשה טובה גם אם היא בהצנע לכת, וזו עוד אחת מהבחינות.

מתח

עבודת השם מתוך מתח אינה עבודת השם , ולא מקדם לשום דרגה . על משקל לא אותי עבדת יעקב והראיה שיגעת בי ישראל.

נזירות

ע' מידות נזיר חוטא, שם נזיר קדוש.

תורה ועבודת השם

חסידות

חסידות היא אחת הדרכים בעבודת השם, כדי לדעת מה היא צריך ללמוד זאת כמה שעות ביום, עם מי שמבין בזה. א' מתרוממותיהם לציבור היו שיש להראות לכל א' את ייחודיותו.

כדרך

אלו שהלכו בדרך זו היו אנשים גדולים ועצומים מאד ואין לזלזל בדבר, למעט העובדה שכל אחד תרם ליהדות פן משלים, המחלוקת בין הגר"א לבעש"ט הייתה איזה דרך עדיפה לרבים.

עתיד הקב"ה לעשות מחול

האמת היא שכל מחלוקת שהיא לשם שמיים סופה להתקיים משום ששתיהן דרכים נכונות לעלות בעבודת השם, וכל הדרכים מובילות לאותו מקום, ועל"ז נאמר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן, היינו שכל הצדיקים יושבים בעיגול מסביב לקב"ה, במרחק שווה [מבחינת גודל עבודתם], וכולם מראים באצבע זה ה' קיוונו לו.

מתנגדים

הגר"א התנגד לחסידות, ע"פ ידיעותיו ומחשבותיו, וגם אז בתור דרך לרבים, ויכוחו עם הבעש"ט לא היה ברמה של המון העם, כמוכח אמר הרב שך שטענותיו כנגד חב"ד הן לא להמון העם, שהופך כל מחלוקת לשם שמיים לפוליטיקה וכו'.

וכן אמר ר' חיים גבי המחלוקת המצערת בפוניבז' שמי שישתתף מהבחורים במחלוקת לא ינצל מדינה של גיהנום, משום שלא להם ולרמתם הויכוח.

פעם בא אחד לר' אברמסקי והרב שלח אותו לאדמו"ר מאמשינוב הזקן אמר לו האברך שהוא מתנגד, שאל אותו הרב למה אתה מתנגד? ענה לו האברך לחסידות, שאל אותו הרב מה זה חסידות, האברך ענה בשפה

תורה ועבודת השם

רפה לא יודע, אמר לו הרב כנראה שאתה בעל כשרון אני למדתי חסידות 4 שעות כל יום עם הבריסקר רב באירופה אז אני יכול להתנגד אבל מי שלא יודע איך יכול להתנגד, זה דורש כשרון יוצא דופן. אמרו הרב אברמסקי, הרב קלופט, האדמו"ר מאמשינוב שהיה סוד בבריאה מדוע היה צריך שתהיה מחלוקת בין החסידים למתנגדים אבל זו מחלוקת לשם שמיים שסופה להתקיים. אמנם בעיקר צריכים גם המתנגדים וגם החסידים לדעת מה הם כן, ולא מה הם לא.

היום

אמר א' מגדולי ישראל שמה שנשאר היום מהיכוח בין הגר"א לבעש"ט זה האם לשתות פפסי או קולה, לפי שזה תלוי בהכשרים.

חסיד שוטה

אמר הרב מקוצק שזהו א' שנגזר עליו להיות שוטה ומקיים את זה עם כל החסידות.

תורה ועבודת השם

רבו

עשה לך רב

פירוש רב שממנו תלמד תורה ולא קשור לדעת תורה. א' המטרות היא להשיג עי"ז כניעה (ע' מדות וכניעה).

דעת תורה

לא קשור לעניינים פרטיים אלא להוראה לציבור, וכן אין צורך להבין את ההוראה אלא לקיימה, בבי"ד של מעלה לא שואלים מדוע גדול הדור החליט כך או אחרת, והאם אתה היית מורה אחרת (ע' קונטרס שבת ומועד\פורים\אמונת חכמים).

רבומט

השיטה המקובלת היום היא להפוך כל רב לרבומט, שיענה על כל השאלות. שיטה זו נובעת מסגנון קיום המצוות הטכנוקראטי הרווח היום (ע' עובד השם\טכנוקראט). [אדם שמחובר באמת מרגיש את השו"ע החמישי המתנגן בנפשו אבל] אדם שלא מחובר באמת מחפש רק איך להינצל מגהנום, או שמנדנד על נושא מסוים להסתיר הזנחה בשאר נושאים.

א"כ מדוע גדולי ישראל עונים לשאלות הנ"ל?

התשובה היא: יותר קצר לענות מאשר להסביר למה לא לענות. לדוג' מעשה שהיה אצל הר' שטיינמן, בא אחד לשאול איזה דירה לקנות (אותו א' היה קצת מקורב ולכן הרב האריך אצלו) א"ל הרב שאל את פלוני, שהיה נוכח שם, הוא מבין יותר ממני בדירות. והרב המשיך ושאל את השואל מדוע באת לשאול אותי, משום שיש לך נגיעות נכון? ואיך החלטת שאני גדול הדור בגלל העיתון? אולי יצאת מתוך הנחה שאני יסכים אתך ורב אחר לא, כלומר שכל מעשה השאלה הוא בלוף עצמי, וכן היה מעשה כה"ג אצל הרב קלופט.

נקודה נוספת בשאלת רב היא שהרב חייב לענות לכל אחד לפי מה שטוב בשבילו אפילו אם התשובה סותרת תשובה לאדם אחר באותו עניין, למשל כשנגשו פרנסי הקהילה לבריסק רב לשאול אותו האם להציע לשוחט זקן תפקיד אחר מכובד ופרנסה טובה כדי שלא יארעו תקלות בשחיטה, ענה להם בודאי,

תורה ועבודת השם

ובשבא הזקן לשאול האם להסכים להם, ענה לו בודאי שלא, משום שלקהילה טוב שיעבור לפני שיהיו בעיות, ולו מבחינה נפשית טוב שיישאר שוחט.

כל הנוטל עצה

מדובר בעניין רוחני גורלי שהאדם מסופק בו ויודע שיקבל דעת הרב כלומר ברור לו שרוצה לעשות רצון הקב"ה רק שאינו יודע מה הוא.

תורה ועבודת השם

הרגשות

לעבוד בשמחה

הקללות בפרשת כי תבוא מכוונות על גלות בית שני, לקראת סופם יש איום שהכול יתחיל מחדש ומדוע אלא רק תחת אשר לא עבדת את השם אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל ועבדת את אויביך, הכיצד ? אלא אומרים המהר"ל, הרמח"ל ור' צדוק הכהן מלובלין :

← מי שלא עובד את השם בשמחה לא עובד את השם →

אלא משלם מיסים בעלמא. אומר הגר"א שהפסוקים הם שלבים בגלות והפסוק הזה מכוון לזמנינו לכן יש נטייה גדולה בדור לדיכאון ועצבות. מאחר והקב"ה בא בטענות על זה מוכרח שזה נושא של בחירה ולא תלוי במציאות אובייקטיבית.

וכמו כן כתוב במלאכי "חזקו עלי דבריכם אמר השם, ואמרתם מה נדברנו עליך, אמרתם שוא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדורנית מפני השם צבאות, והנה אנחנו מאשרים זדים וגם עושי רשעה נבנו".

איך יתכן שעם ישראל לא מודע לטענות כל כך חמורות ?

אלא שהם לא אמרו כלום בפה רק הראו את זה בהתנהגות !!!

כדיעה היסטורית לשם הנוסטלגיה נציין שרחוב חרדי היה פעם מחויך והיה נעים להגיע לבית כנסת מרוחק ולהתקבל בשמחה ובמאור פנים, היו מציעים מקום ישיבה ושתייה וכד', היום כשנכנס אורח ישר מביטים בו בחשד מה בא לגנוב או איזה צדקה הוא רוצה.

ר' יוסף אבן ג'יקטיליה שואל בכתב יד, איך אעבוד את האלוקים בשמחה האם אני מושלם ?

התשובה היא שאני בן עלייה ביחס לעצמי ומצוי בתהליך של השלמה (וע' בן עליה).

עם דיכאון ומרה שחורה א"א להתקדם אלא לעבוד "על עצמו", ואז אפשר לא להתקדם ולהרגיש צדיק.

תורה ועבודת השם

שמחה

סוד השמחה אומר המהר"ל שזריזות זה כאילו מלחמה עם הזמן זה סוד השמחה, וכן נאמר כל יום יהיו בעיניך כחדשים ע"י שחיים אותו מנותק מאתמול וממחר.

הדרך היחידה לשמוח בעוה"ז היא לוותר עליו, ואפשר וצריך לשמוח ולא צריך לחשוש שתיכף יבוא צער, כמו שיש נוהגים לומר "מצחוק יוצא בכי", משום שהסתכלות זו נובעת בשרשה מעבודת אלילים, שלפי תפישתם יש כוחות נוגדים בבריאה ואם כרגע ניצח אליל השמחה אזי תיכף ינצח אליל הצער. כמו כן במריבות ילדים אם יש בכי הוא בד"כ לא' מהצדדים והרי השמחה הייתה לשניהם, ועוד שזה נובע מההשתוללות או תקלה אחרת בלתי תלויה בצחוק.

אמנם יש בזה יסוד אמיתי והוא שככל שגדלה ההכרה בשמחה גדלה ההכרה בצער, אבל לא צער בפועל, כלומר הכרה בכך שיש מציאות הפוכה – שיתכן גם אחרת (התפישה שלנו היא שאין היפך בלא הפכו – כך נברא האדם), אבל לא כתוב שחייב להיות אחרת.

השמחה האמתית היא כששמחים כאן כשביב מהנצח, ואז גם אם יש איזושהו צער הוא זמני. משא"כ מי שלא מכין את עצמו לחיי נצח, לא יכול באמת לשמוח כאן משום שהכל נשאר בבית הקברות, ועל"ז נאמר האלוקים מענה בשמחת לבו.

התלהבות

א' מתלמידי ר' חיים מברסק התלהב כמו רבים מהתנועה הציונית (בתחילת דרכם, רק גדולי ישראל ראו לאן זה מוביל), שאל אותו הברסקר רוב אם זה התלהבות דקדושה מדוע לא ראיתך מתלהב לכל הפחות באותה מדה מהנחת תפילין, א"כ זה ראייה שההתלהבות אינה מן המצווה.

יש לבחון היטב התלהבות ממצוות חדשות, חומרות וכו' (ע' עובד השם וחומרות, ע' עובד השם ודרכים חדשות, ע' עובד השם ודרכים), אם היא נובעת מהמצווה וחומרא בנוסף לשאר העבודה או שזה כתחליף.

פרצוף חמוץ

היום מקובל ש"עובד השם אמיתי" זה א' שמסתובב עם פרצוף, שנראה כמו לימון סחוט, אדם שמסתובב עם חיוך נראה כצריך טיפול פסיכיאטרי, פעם כולם היו שמחתם על פניהם ותוגתם בליבם, פעם בשטיבל בין

תורה ועבודת השם

מנחה למעריב היו אנשים מחייבים משמחה לא על חשבון הזולת. אגב אחת הסיבות שהיום זה צורת האנשים היא כמויות גדולות של ביקורת תוך כדי קיום מצוות (ע' קונטרס חינוך וביקורת). עליבות כסגנון חיים זה קתוליות במסווה חרדי, בעניין חינוך ודאי שילד יברח מזה ויחפש כסף ושינוי כיוון כדי לפתור את ההרגשה.

אשמה

היא רגש הנובע ממעשה לא נכון שנגרם ממנו מצב שלילי.

רגשי אשם

לעומת אשמה הם הרגשה עמומה של אני לא בסדר בלי סיבה מוצדקת, כלומר רגשי אשם נוצרים כאשר האדם מבין בשכל שאינו אשם אבל הרגש לא מתקן. בד"כ רגשי אשם מובילים להתנהגות נורוטי – אובססיבית הנובעת מההרגשה אני לא בסדר ולא עושה דבר בנידון, ומאחר וההרגשה הזו היא קבועה אזי הפעילות הדמיונית שצריך לעשות כדי להשתחרר מהמועקה היא קבועה גם כן.

כשמתפרצים רגשות א"א לדעת איזה רגשות משתחררים מהקופסא העצורה, לכן אומרים גדולי ישראל שלא להתאמץ לבכות. דווקא רגש שבה ללא תכנון מוכיח על קיומו.

שימוש

רגש נועד לגרום למתרגש לפעול עקב השמיעה \ ראייה.

כאשר אדם מדבר זה מפיג את ההתרגשות ולכן רשעים אומרים הרבה, וזה גופא גורם להם, ועושים מעט ! ואילו צדיקים עושים הרבה, וכדי שלא לבזבז הרגש, אפילו מעט אינם אומרים.

רגש זה כלי של הלב, דיבור של השכל, פעולות וחושים של הגוף.

רגש נועד גם להפנמה של תכנים חיוביים [שליליים עדיף לפרוק מיד בדיבור ככל האפשר וע' עוה"ב ומצוות ואבל], באופן זה צריך לשתוק, להפנים את החוויה (אפילו שיש דחף עז לרוץ לספר למישהו, הדחף לספר נובע מכך שכל אדם מרגיש דברים אחרת, אין שני אנשים עצובים אותו דבר, א"כ כל חוויה מעצימה את הרגשת הייחודיות וממילא את הרגשת הבדידות, לכן אדם נלחץ לרוץ ולספר כדי להוריד את הרגש לרמה של שפה שיתופית שבה א"א להביע את האישיות) ואז בשחזור לעורר הרגש מחדש.

[הרעיון של ר' ישראל סלנטר לחזור על משפט מוסר הרבה פעמים נועד כדי לעורר הרגש שיהפך המוסר לחלק מהלב, ולא רק לחלק מהדיעות השכליות].

הערה מעשית חשובה : כשפועלים ע"פ הספר , כלומר שהספר ריגש ויוצאים לעשות מצווה כמתואר

בספר, יש לעורר את הרגש מאחר "והדמויות" במציאות לא תמיד מגיבות כ"דמויות" בסיפורים, ותפקידנו הוא לבנות עצמנו ע"י עירור הרגש. ע' קומת אדם ופה ודיבור מכניס ומוציא.

נפתח במשל לדוגמא מעשית שבה רוצה המחנך לתקן ויתכן שנמצא מקלקל, הכלי החינוכי שיש למורה מול כיתה זה מה שנקרא – השיחה, וכאן יש טעות גדולה רגילים לחשוב שאם נתתי שיחה טובה ומרגשת עשיתי פעילות חינוכית והאמת היא שיתכן שלא רק שלא הועיל אלא אפי' קלקל בידיים, מדוע ?

רגש חיובי על פי חכמת יוון הארורה הוא עניין טוב בפני עצמו אבל אנחנו רואים בזה סכנה גדולה משום שתפקיד הרגש הוא לגשר בין הנשמה לנפש כלומר בין החלק השכלי לחלק הגופני, כשאני מבין בשכל שראוי להתנהג בצורה מסוימת אבל לא מתחשק לי, מה יגרום להבנה המופשטת שלי להשפיע על הגוף העצל והמפונק ?

← אחד הכלים המרכזים הוא הרגש ! →

התרגשות מייצרת מוטיבציה לפעול אבל אם הרגש הוא לא ג-ש-ר אז הוא ג-ר-ש, הוא פורק את המוטיבציה לפעול, הכלל הוא שהתרגשות שמביאה לידי מעשה היא חיובית והיא בונה את האדם אבל אם היא לא מביאה לידי מעשה אז היא משחיתה אותו אפילו אם היא באה מחמת ערך חיובי. דוגמא מצויה נוספת היא ההתעסקות באומנות. אצל יוון התעסקות זו הפכה אותם למושחתים יותר משום שהם עשו מהאומנות מטרה ולא אמצעי והרעל הזה חדר גם אלינו ומנסים לחקות אותם אבל לא מבינים שהמטרות הפוכות.

ראיה לדבר הוא התפרצות החיה הנאצית ממרכז החכמה והנאורות, ולא למרות אלא בגלל. מעשה שהיה עם ילדה בגיל סוף יסודי, שישבה וקראה ספר מרגש על כיבוד אב ואם, במהלך הקריאה קראה לה אמא שלה ובקשה שתוריד פח אשפה, הילדה התנפלה עליה בצרחות וכו', לא למרות הספר אלא בגלל, (וע' קומת אדם ופה וספרים), ההתרגשות נותנת אשליה של סיפוק אני בסדר ולכן אדם נהייה מושחת יותר ויותר.

להלן מקרה פרטי מזעזע נוסף בעניין זה, מעשה ביהודי בארה"ב שכתב שיר מאד מרגש על אהבת אם, עד כדי כך שהשתמשו בשיר לעזור בבתי חולים פסיכיאטריים לחזק קשר בין ילדים להוריהם. אבל הוא עצמו התדרדר משום פריקת הרגש עד לדיוטא התחתונה ביותר, עקב טיפול רפואי מסוים שהצריך צילום מיוחד, התגלה גידול נדיר בברך של אמו, הבן האוהב העלים מידע זה מאמו, כדי להרוויח דמי ביטוח, הוא שכנע את אמו לעבור למדינה אחרת, ושם יצר חוזה עם חברת ביטוח שלא ידעה מכלום, כאשר המחלה התפשטה, נגשו לבית החולים המקומי, שניסו לבדוק את הבעיה באופן הרגיל, ולא מצאו, והבן לא גילה את

תורה ועבודת השם

קיום המחלה עד מותה תוך כדי ייסורים גדולים, משום שיפסיד את הביטוח. אמנם מסובב הסיבות סובב שעקב חשד אחר בענייני כספים, פשטה המשטרה על דירתו ובאגב מצאו את הצילומים שהוסתרו היטב, עצם הסתרתם עוררה חשד, והחקירה העלתה את המהלך הנ"ל, ולבסוף אין לו אלא חטאו, את הכסף נאלץ להשיב ונכנס לבלא. היכן רגש הלב העצום שהמשורר מביע בשירו המרגש? התשובה המצערת היא כולו בשיר, בלב לא נשאר דבר.

הבעתן בחוץ

הבעת רגשות בחוץ הופכת אותם לחלק מההמוניות, מעורב בזה מה אומרים עלי כרב, כאבא וכד', ובמקרים חריפים (כידוע ואכמ"ל) הגדיר את זה ר' הוטנר שהופכים הרגש לאשפת רחוב. אמר הרב יחזקאל סרנא לא ראיתי א' שנכשל בזה שלא נשאר נכה לכל החיים, ורמת החיבור שלו נמוכה, אין לזה תקנה. רצוי להפגין אהבה לילדים וכד' דווקא במקום שהוא לא המוני.

כפני הילדים

אופן הגילוי תלוי במקובל בכל מקרה כשהילדים מודעים לאהבה בין אמא ואבא זה בונה אצלם בטחון ויציבות נפשית. צריך לזכור שילד מרגיש לפני שהוא מבין. יש קלוקל בדורות האחרונים שלא מדברים על אהבה ונשיקה, וזה משום שגם אצלנו המושג כבר מבטא דברים שליליים.

תורה ועבודת השם

מסגרת

היא תחימת העבודה ע"פ סוג, כמות, זמן וכו', זה יכול להיות בעבודה מסודרת או בחוג חברתי, עדתי, דתי וכד'.

חשיבותה

אדם חייב מסגרת לצורך התקדמותו האישית, שזה כולל גם את מסגרת המצוות להישמר מרע ולעשות טוב.

מסגרת נותנת הכוונה ועידוד, וכן אופי עבודה מסוים שמתאים לאדם העובד בה, אמנם כמובן שבתוך המסגרת חייב האדם להתקדם אישית ולא להיסחף עם הזרם, משום שכל מטרת המסגרת היא רקע כמו מסגרת של תמונה לא שייך שהיא תהפוך לעיקר והתמונה להיכני תימצי למסגרת.

סכנתה

שהאדם יתחיל לעבוד למסגרת ולהשתעבד לה היינו לטקסיה החיצונים במקום לתוכן הפנימי, ואז זה נהייה פן של ע"ז. משום שע"ז זרה זה רק טקס חיצוני חלול, ריק מתוכן.

בוחן – קלקול או תיקון

כדי לדעת אם המסגרת משמשת אותך כאמצעי או כמטרה בפני עצמה צריך לבחון האם האדם מסוגל לפרוץ את המסגרת כשיש לו איזה סיבה, במידה וכן אזי המסגרת חיובית, במדה ולא אזי המסגרת נהיית מן אלילות שא"א לעבור עליה ואז מאבדים את התוכן הפנימי שלשמו הוקמה, ונשארים עם טקסים חיצוניים בעלמא, וזה כולל גם מסגרת התפילות, לימודים ועוד (ע' עובד השסובן עליה).

תורה ועבודת השם

מסגרת מצוות

בעיקר המצוות לא משנה אם ההרגשה חיובית, משום ששם אין ספק בחיוביות של הפעולה אלא שהיצר מעכב, למותר לציין שלהתקדם בעבודת השם אפשר רק במסגרת המצוות (ע' ודרכים חדשות).

טכנוקרטיה

כתוב ושביתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלוהים לאשר לא עבדו, שואלת הגמרא היינו עובד אלוהים היינו צדיק היינו אינו עובד היינו רשע ועונה הגמרא שעובד ולא עובד שניהם צדיקים אלא שזה פועל מצוות מכאנית וזה עובד באמת.

אמר מלמד אחד בצער שהוא רואה את עצמו כמטוטלת של שעון, מקיים ביבשות ר"ה יוה"כ סוכות, חנוכה וכו' וחוזר חלילה.

הר' קלופט ז"ל כבר התלונן שהדור מלא פרונקייט אבל חסר אידישקייט, כלומר נהיו קבלני מצוות – מקיימים את השו"ע טכנית – רובוטית ללא רגש או מחשבה ולדוגמא נביא שני סיפורים:

א. סיפור עתיק: תלמיד א' אצל האדמו"ר מקוצק בליל ר"ה, צעק על חברו שאכל בסתר אגוז משום שהיה רעב ולא היה לו משהו אחר, שאגוז בגימטריה חטא, צעק לו האדמו"ר שגם חטא בגימטריה חטא.

ב. סיפור אחר מזמנינו: חזו"א אישניק שעשה קידוש ושכח לעשר, הדבר נודע לבני החבורה וא' מהם הכריז, שאסור לאכול מהקידוש, וכולם קמו והלכו מהקידוש, א' מגדולי תלמידי החזו"א שנכח שם עשה עצמו אוכל ואח"כ בחוץ הקיא את הכל. עכ"פ אמר שלא יכול להסתכל בפני אותו המכריז, כזה זיוף בעבודת השם היה בלתי נסבל אצלו.

צריך להיזהר לא להיות חלדה שהוא מעין ראשי תיבות של חרדי לא דתי, חיצונית הכול טוב פנימית אין תוכן.

תורה ועבודת השם

עבודה אישית

היא החלק הפרטי המיוחד (ע' קונטרס אשת חיל הארוך לה"ק ומיוחד) של כל א' וא' בעבודת השם, החלק שרק הוא יכול לתרום לחברה.

בוחן פעולה

בדרך אישית בעבודת השם היינו בפרטים וסגנון שלא מעוגן בשולחן ערוך, צריך לבחון אם זה עושה לו טוב או מזיק לו, רמח"ל. למשל האם כשעושה אחרי זה מצווה עושה אותה ביותר חשק או בפחות, החיד"א. בחינה נוספת להרגשות היא מה המלה הראשונה שעולה באופן אסוציאטיבי עם המושג הנבדק, במידה ושואלים שאלה מפורשת אזי תעלה התשובה שצריך לומר בהרצאה ולא האמת הפנימית.

אמונה

יש צורך לאדם להאמין בעצמו שעל"ז נאמר ויאמינו בהשם ובמשה עבדו. היינו בניצוץ משה שבו – באלוקות שבו, ר' צדוק הכהן מלובלין. ובלי זה לא יכול להאמין בהשם (ע' מידות ואהבה ואהבת השם). צריך לדעת שכשאדם שואל עצמו האם הוא מאמין, ההרגשה שלו תהיה שלא גם אם הוא בעל אמונה, מדוע?

משום שרגש ושכל לא דרים בכפיפה אחת בו זמנית במח, ולכן כביכול הרגש נעלם עם שאלת השאלה השכלית [כנראה שלכן אמרו גדולי ישראל קודם להחליט בשכל מה ראוי לעשות, ואח"כ לעשות עם הרבה רגש, אגרת מיוחסת לר' חיים מוולאז'ין].

תורה ועבודת השם

קורא גמרא

אין הבדל בין אשה קוראת תהילים לגבר קורא גמרא העניין בתורה לחדש בפסק , או אצל האשה לחדש בענייני חסד.

מפריעים

חוק בבריאה הוא שכל פעם שירצה האדם להתקדם ברוחניות יופיעו הפרעות קטנוניות טכניות , כלומר הניסיון הוא ההתמודדות עם הקשיים, תפישה זו מונעת את רוב הקושי ולמה שנשאר יש פתרונות , אם אין פתרון אז זה רצון השם.

מעשה שטן

זה ניסיון שמושך לקלוקל כשליח של הקב"ה, זה לא נוגע לקשיים טכניים בניסיון להתקדם.

אך טוב וחסד ירדפוני וגו'

בעל צדקה א' היה משתתף בצער הציבור, ועם כל סכום שחילק לנזקק היה מקבל עוגמת נפש מהמצב שלו, אמרו לו מכיריו תן למישהו אחר לחלק את הכסף בפעל ואתה בינתיים תעשה עוד כסף. משום מה לא נחה דעתו של העשיר מההצעה והחליט שייגש לשאול את הח"ח, עקב עיקובים בדרך הגיע מאוחר לראדין ונאלץ להישאר לשבת. אמרו לו שינסו להכניס אותו במוצאי שבת. בסעודה שלישית סעד הח"ח עם הבחורים ואמר כידוע ד"ת כל הזמן, א' מהדברים שאמר היה שאלה, קושיא על פסוק בתהילים כתוב בתהילים "אך טוב וחסד ירדפוני. . . " מדוע ירדפוני דמשמע דבר רע ועוד מדוע שלא התפלל שיזכה לעשות וכד' ?

תירץ הח"ח כך : דוד המלך התפלל שאם כבר נגזרו עליו רדיפות בין כה וכה [את זה ראה מלידתו] אזי שיכוון השם את הגזירה שתתקיים בטוב וחסד שהם יהיו הרודפים, קיבל העשיר את המסר והמשיך לחלק צדקה בעצמו.

תורה ועבודת השם

מתמיד

זה לא מי שקם בזמן אלא מי שהולך לישון בזמן, משום שאז זה מראה שפעל כל היום בשביל עצמו והוא מחובר לפעולותיו משא"כ מי שלא הולך לישון בזמן, מראה שכל היום פעל מתוך הכרח כמו בעבודה ועכשיו הגיע הזמן "שלו".

תוצאות

עולם הזה הוא עולם העבודה והתוצאות בעוה"ב, א"כ לא היו צריכות להיות תוצאות כלל, רמח"ל, ר' צדוק הכהן מלובלין, אלא שרצה הקב"ה לתת לנו הרגשה טובה שאנחנו בכיוון, וכן שע"י התוצאות מכוונים את המעשים [סוף מעשה במחשבה תחילה]. כמו כן בזמן הנביאים השם היה נותן להם חיוך מן השמיים היינו נבואה קטנה רק להראות להם שהם בכיוון הנכון. לעיתים דווקא כשמתחיל ליפול רואה תוצאות, כדי לעצור הנפילה. וע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"ק ופעל חוזר ונשנה.

עיץ פרי עושה פרי

מה הכוונה, אם הכוונה שהעיץ אכיל וכטעמו אזי יאכלו גם אותו ולא יישאר עץ! ?
אלא שאפשר ע"י מציצת העץ לדעת איזה פרי הוא יניב, מה מטרת העניין ?
הקב"ה רצה שכבר באמצעי יהיה טעם של המטרה וייהנו מהמצווה כבר בעשייתה וכן יסבלו מהעבירה כבר בעשייתה, היום למעשה מרגיש את ההחמצה בעבירה רק אחרי, מתאכזב ולכן רץ מיד לעבירה חדשה לפיצוי.
עונשה שקוץ ודרדר תצמיח לך, היינו שיש דברים בעולם שלא מתחברים לעבודת השם וצריך לסלקם, שהרי גם היא פגעה בחיבור כנ"ל.
אמנם בתורה עצמה נשאר הטעם משום שהיא מעל העולם.

← אדם שמצליח לטעום טעם מצווה עם עשייתה הוא בן העוה"ב, אשריך וטוב לך →

תורה ועבודת השם

ע"ז

יסוד

אומר הגר"א שיסוד ע"ז הוא גאווה, וזה מאד מפתיע, ידוע הרי שעובדי אלילים סוגדים ומשתחוים לאלוהיהם, וזה נראה ככניעה ולא כגאווה ?

אלא שמהות האדם הוא שנברא כעבד ומאידיך גיסא לא מוכן להיכנע לקב"ה, א"כ מה הפתרון ? כיצד ניתן להיות עבד נטול עבדות ? אלא שממציא לעצמו אליל ודרכי עבודה ובעצם משתעבד לעצמו. מהו סודו של נמרוד, הרי הכיר ריבונו ונתכוון למרוד בו, וזה לא יתכן, שהרי מדובר על מכיר ולא על לא מאמין בעלמא ?

התשובה היא כנ"ל שמחמת גאוותו לא היה מוכן לעבוד את הקב"ה והמציא עבודה זרה בעצמו לעצמו וולכן גם מובן מדוע לא קיבל טענותיו של אאע"ה, שהרי לא הסתפק בבורא עולם אלא מרד בו ! . ויסוד חשיבה אווילית זו הוא שיש כביכול בחירה האם לעבוד את השם ולקבל גן עדן או גיהנום, או לחילופין לכפור לגמרי ולוותר על שניהם, וזה נכון במידה ויכול לבחור שלא לנשום וכן שלא לחיות. אין בכוחנו לברוא את עצמנו מחדש.

יש לחילונים סגנון טענה משונה, אתה דתי אז . . . ממה נפשך אם זה נכון והגון אז גם לך ואם לא אז גם לך לא מתאים לעשות כן ?

מעשה בא' שעשה בצבא מעשה שהמפקד לא ראהו כמעשה כשר, וטען כלפיו אתה דתי וכו', אמר לו אותו חייל אני לא דתי, שאל אותו האם אתה שומר שבת, ענה לו ודאי, א"כ אתה דתי, לא אני חילוני שומר שבת, הכיצד ? פשוט מאד – האם בגלל שאני חילוני אני צריך להיות בגיהנום ? כמובן שלאותו מפקד היה קטע דתי בעברו ולכן התקיף כדי להכשיר את מעשיו הנוכחיים, שהרי הדתיים לא בסדר ולכן "עדיף" להיות חילוני. טיפשות מצויה שטועים בה הנושרים בד"כ.

בסיס

מסגרת ללא תוכן, שאז עובד למסגרת ולא משתמש במסגרת למען התוכן שזה תפקידה. הקב"ה מביא לכ"א ניסיונות של שבירת מסגרת מדי פעם כדי שהאדם ישים לב אם הוא עובד את התוכן ע"י המסגרת או

תורה ועבודת השם

את המסגרת "בזכות" התוכן, הרעיון הוא שמאחר והקב"ה אומר כל הזמן מה לעשות אזי לא יתכן שלא יאמר גם ההיפך כדי לבדוק כנ"ל.

ויעוד ד' סממנים ששמעתי ממקור אחר כדי שתתקיים ע"ז צריך:

1. שלום גמור (או שמתרחש פיצוץ גמור).

2. מס"נ (טוב למות בעד ארצנו).

3. מוזר ואעפ"כ אין מקום לדיון.

4. אמונה עיוורת.]

בעל, בעל פעור

בעל זו עבודה פסיבית כנגד ישמעאל (חמור) – ביטול גמור בפני העבודה, בעל פעור היא עבודה אקטיבית כנגד עשו (שור) – ביטול העבודה בפני האדם.

ביום ההוא תקראי לי אישי וגו'

מדוע אומר השם לבנסת ישראל שלעתיד לבא לא תתייחס אליו כבעלי אלא כאישי, מדוע בעל זה לא טוב ? אמנם הפסוק רומז והסירותי את שמות הבעלים, אבל זה בעצמו קשה, שהרי בדבר שבו נתקלקלו בו נתקנו, והיה צריך לומר ביום ההוא תקראי רק לי בעלי ולא לשאר ! ?
אלא שבמקרה הזה עקב עבודת הבעלים הבעל (כנגד ישמעאל-פסיבי) ובעל פעור (כנגד עשו-אקטיבי), התקלקל המושג בעל ומשמש או לביטול טוטאלי מול האליל או להיפך הגמור לביטול טוטאלי של האליל, ממילא אם יעבדו את השם בא' משני אופנים אלו זה קלוקל בעבודת השם (ע' ודרכים חדשות, ע' ועבדא בהפקירא ניחא ליה).

לכן אומר השם שלעתיד נקרא לו אישי שזה מבטא קשר אישי – זה איש שלי ואני שלו ולא מבטא יחס ערכי.

מול הקב"ה צריך להיכנע ולא להתבטל, שהרי צריך לפעול כניעה (ע' כניעה), וא"כ לא שייך לעשות כן באופן של התבטלות אלא באופן של חיבור לנצח, לחיות בהרגשה של חלק מדבר גדול וכן נאמר בטל רצונך ולא נאמר בטל עצמך].

תורה ועבודת השם

אם יהיו משתמשים במלה בעל אז יהיה היחס בין הקב"ה לכנסת ישראל כאדון אל אתונו (ע' לה"קואתון). במקום יחס כאיש ואשה כמתואר בשיר השירים. (ע' קונטרס שבת ומועד\פסח\שיר השירים).

היום

ע"ז כפשוטה בוטלה אמנם יסודה נשאר משום שהתורה נצחית, והביטוי לזה היום הוא המצאת דרכים חדשות לעבודת השם, דגשים חדשים, ומגיע עד כדי מסירות נפש למה שהוא המציא. שואל הרב כהנמן מדוע הרעב לדבר השם של אחרית הימים שנאמר "הנה ימים באים וגו' רעב בארץ וגו' אלא לשמוע את דברי השם" נחשב בין 10 מיני רעב של פורענות, לכאורה זו ברכה ? ענה הרב שבזמן רעב אוכלים הכל, וזה החלק של פורענות שיש ברעב הזה. כלומר מקבלים כל מה שמודפס ללא ביקורת.

תורה ועבודת השם

ציונות

ראשיתה

בתחילת התנועה הציונית ניגש א' מתלמידי ר' חיים בריסקר לר' חיים בהתלהבות שצריך לעלות ארצה וכו'. שאל אותו ר' חיים מדוע לא ראיתי אותך מתלהב בבקר ממצוות תפילין באותה מדה, אלא ע"כ שאין זו התלהבות מהמצווה.

היום

אין ציונות, אין אידיאליים, אמנם לא ברור מי ניצח [כלומר אנו נמצאים והם לא אמנם רוחם הרעה מנשבת במחננו].

ציניות

חדרה רוח ציניות לעולם החרדי שכולל גם סתם קרירות וגם ליצנות מדברים חשובים (ע' קונטרס ואשת חיל הארוך לה"ק לין), רוח זו גורמת לאיבוד התכנים, צורת הבית היהודי והקשרים הרגשיים הטבעיים. מה שקורה הוא שנהפכים לרובוטים שמדי פעם מהבהבת נורה אדומה שמשחו לא תקין, הבעיה היא לא בנורה אלא ברובוטיקה חסרת הלב, והרי רחמנא ליבא בעי ולא קובץ פעולות טכניות. אמנם יש שימוש חיובי בציניות היכא שיש דברים שטעונים רגשות קשים והמדבר רוצה להתחמק מהתפרצות רגשית, אמנם גם מזה רואים שציניות ורגש לא הולכים יחד, ציניות זה לצנן את האמבטי הרותחת.

תורה ועבודת השם

נושרים

יש בלוף סמוי אצל כופרים, חילונים ונושרים, שהם סבורים שגיהינום זה רק למי שהוא חרדי וכן גן עדן ואז הם כאילו מוותרים על גן עדן בהנחה שיוותרו להם גם על הגיהינום, לכן הם נאחזים במזבח הכפירה בציפורניים להראות לעצמם אני לא שייך, אלא מנותק סופית ושייך לחידלון. מעשה שהיה בחילוני שהתפגר והותיר צוואה בה הוא אוסר על ילדיו לומר עליו קדיש ומי שיאמר מנושל מהירושה, אמנן כן ביקש שיאמרו עליו שיר של איזה משורר, רואים את הטיפשות בזה שהוא חושב ע"ז לפטור עצמו מן הדין, רואים גם את הבלוף שאם לא היה מרגיש שיש השארות הנפש מה אכפת לו אם קוברים אותו בכלל ואיזה שיר אומרים עליו בפרט.

מומר

מומר לדבר א' פירושו שהוא החליט שאת זה לא צריך לקיים א"כ מה שכן מקיים זה משום שהוא החליט לקיים, א"כ שייתן לעצמו עוה"ב. כמו"כ ה"ה למי שמוסיף מצווה חדשה שמראה שגם השאר זה עקב כך שהוא החליט לקיים.

דרכים חדשות

יש קבוצות ולעיתים אנשים שמחדשים שכך וכך הוא העיקר וכד', במדה והינם במסגרת המצוות עלול לקרות מצב שאדם מוסר נפשו על קיום דברי עצמו למרות שהמסווה זה דברי תורה, וזה סניף של ע"ז. אמרו רבותינו שאם דרך חדשה מחזיקה ג' דורות אזי זה סימן לאמינות [כנראה הכוונה לג' דורות מאב לבן שהרי שיטות ורעיונות מקולקלים נשארים אבל הצאצאים כבר אוחזים בשיטה אחרת].

מודרניים

אדם שקובע את מידת חרדיותו וממילא מה מותר לו ומה אסור לא, כגון אני מודרני ולכן. . . , אני לא בריסקר ולכן. . . וכד'. אדם כזה הוא בעצם נמרוד קטן שחושב שלא יעמדו על קיום מצוותיו משום שקבע

תורה ועבודת השם

עמדה והחליט שהוא . . . [וכן אצל כופרים וחילונים כל א' מחליט שהוא. . . ובעיקר שהוא לא חרדי . וחושב שהוא פטור משום שהוא החליט].

דבר זה אינו בתחום הבחירה האנושי, השם יצר את האדם בין יהודי ובין גוי באופן שבחירתו היא לעשות מה שמוטל עליו ולקבל שכר או לא לעשות ולקבל עונש, כלומר שאם הדבר נכון ע"פ דין אזי הוא נכון לכולם ואם הוא חומרה אזי הוא חומרה שראויה לכולם עקרונית [כמו כן לא מצינו רב מודרני, אלא רב חרדי שמבין מודרנים, משום שממודרני לא יכול לצאת רב שהוא בן תורה, שהרי הגדרת המודרני היא אני לא כפוף לתורה אלא עד כמה שאני החלטתי, ואם תאמר שהוא כן למד ויודע פוסקים הרי זה ברמה של אוצר הפוסקים ותו לא].

מזרחניק

מה הבעיה ? הרי יש דתיים מאד שם ועלובים מאד גם פה ! ?

אומר החזו"א שהם **מחנכים לבינוניות** ! ומהו חינוך לבינוניות ?

ההבדל בין בינוני למחונך לבינוני הוא, שניהם אמנם עדיין לא הכריעו בין עוה"ז לעוה"ב אבל זה בדרך ועוד יכריע בהמשך, והמזרחניק לעולם לא יכריע כי חנכו אותו שזו הצורה.

תורה ועבודת השם

קומת אדם

מעשיו

ולעבדו בכל לבבכם, מילא ביצר הטוב אבל איך אפשר לעובדו ביצר הרע ?
אלא שהיצר הרע אלו דברים שנטייתם הטבעית היא לרע וצריך להשתמש בהם לטוב.
האופן הוא שיאמר שרוצה לעשות לשם שמיים ועי"ז יחבר את העוה"ז לנצח.

טוב שהוא רע

היינו שרצה להיטיב לזולתו ויצא מזה רע . מאחר ואדם לא יודע מה טוב לזולתו ולא יכול להכיל את כל הפרטים והחשבונות אלא שהוא עושה השתדלות להיטיב ולעיתים עלול לצאת מזה נזק, אמנם אם כוונתו להיטיב לא יענש אלא שהקב"ה סובב ע"י משום גזירה על ההוא וכדי שהלה ילמד להבא.

מח

האדם הוא היצור היחיד שחושב שהוא חושב, משום שאין השכל חושב אלא על מה שהלב רוצה. וכמו כן בראיה ושמיעה סלקטיביים העין רואה והאוזן שומעת רק מה שהלב רוצה.

אינטליגנט

הוא א' שאומר יותר מילים ממה שהוא מבין כדי לומר יותר ממה שהוא יודע.

תורה ועבודת השם

תפישה

השקפה

הנכונה ע"פ התורה היא : לבנות את העולם נכון ע"פ התורה בהתאמה אישית ולא ע"פ האישיות ב"התאמה תורנית".

השקפה שייכת גם היא לעולם של בחירה ולא קוראת לבד, למשל מתלונן הנביא "ועבדת את אויבך וגו' מרב כל" והרי מרגיש שאין לו כלום ולכן עובד ע"ז, אלא שזה עניין של השקפה [כמו משקפיים שאם מותאמים לאדם רואה טוב ואם לא אזי רואה מטושטש או לא רואה בכלל, ועוד אמר פעם ראש ישיבה א' שכל אחד יכול לראות עצמו עשיר ביחס להרבה אחרים וכ"ש ביחס לאמצעים של דורות עברו], רוב העשירים רואים עצמם חסרים ומתבכיינים [וכן אמרה המשנה איזהו העשיר? וענתה: השמח בחלקו], שזה תלוי בבחירה. ולא ענתה זה שיש לו הרבה כסף וכד'.

שני בסיסים קריטיים להשקפה נכונה ולחיים טובים הם קטלוג ופרשנות.

פרשנות:

הוא האופן שבו אני רואה את הדברים, מעשה שהיה בקבוצת תלמידים שהמחנך רצה להמחיש להם עניין זה, ואז חפש סיבה לעונשו קולקטיבי ומצא, ואמר להם שיש להם עונש מסע מפרך חובה, וכולם התבכיינו כדבעי ונגררו בלי כוח, ואחר זמן כביכול התנצל ואמר להם שיש להם טיול כפיצוי וכולם קיפצו כיחידה קרבית על הגבעות. בסוף הטיול שאל אותם המחנך "אתם נורמאליים! ? הטיול הראשון היה במסלול היפה ביותר בארץ ואילו השני הרבה פחות ממנו ואיך נהניתם בו יותר מהראשון! ? " אלא שהפרשנות שנתן המחנך למצב קבע את ייעודו והשפעתו.

מקרה משעשע נוסף הוא שאדם בנופש – פעיל (כעין בשר – חלבי) עשה בהתלהבות ובשמחה תחרות עם אחרים מי מחליף גלגל הכי מהר, לאחר הנופש נהיה לו פנצ'ר והתחיל רוטן ומצעק, נגש אליו א' שראה אותו בנופש, ושאל אותו מדוע אתה כועס, השם ראה שאתה אוהב נופש – פעיל וסידר לך א' חינוס.

פירושו באיזה מגירה ותחת איזה כותרת מאוחסנים הדברים לאורך זמן, וכן איזה מגירות פתוחות כעת לקבלת מידע חדש.

עיינן להלן הורוסקופ למעשה מופלא שבו משום ההורוסקופ הייתה פתוחה מגירה של הפסד כלכלי בלבד, ונרשם בה הפסד של 5 לירות, למרות שמאידך היה רווח נדיר ממקור בלתי צפוי ומנושא שתפס את הראש הרבה זמן, בערך של 10 לירות למרות זאת את הראשון זכר ואת השני לא, שהרי אין לו מגירה. לסיכום קטלוג ופרשנות עובדים בשילוב שלב א' מכינים מגירות, שלב ב' מפרשים את נתוני המציאות ע"פ ההבנה האישית או ההסבר של המחנך, שלב ג' מאחסנים במגירות הקיימות.

הסתכלות נכונה מאפשרת שמחת חיים שהרי יכול להתמקד במה שכן טוב, אדם בסבל גדול יכול להיות בשמחה מהמעט שיש לו יותר מאדם שיש לו הרבה, למשל אדם נפצע ולא יכול ללכת ובפרט שהרופאים בישרו לו שכנראה אף פעם לא יוכל, רעד משמחה כשראה שכן יכול ללכת קצת, הכיצד? אלא שהתמקד במה שכן יכול ולקח בחשבון שיש אלטרנטיבה אחרת שגם זה לא יהיה – זהו יסוד ברכות השחר.

מעשה באבן עזרא שהיה עני מרוד וא' סידר אותו באיזה עניין ונהייה בעל חוב גדול, הוא נאלץ לנדוד למסור שיעורים באנגליה, ולא ראה את משפחתו זמן מרובה, לא היה לו אפילו כסף למשחה שהיה צריך עקב בעיית עור קשה ואת כל הכסף שהיה מרוויח היה שולח לאשתו, הוא מעיד שהיה לו צער גדול ממצב זה ולפעמים חישיבה האנייה להישבר, יום א' יצא לשיעור ובדרך ביער עצם עיניו ודמיין שהוא לא רואה כלום ואז פקח עיניו וברך פוקח עיוורים בכוונה גדולה, אגב תלמידיו שמו לו שם ארנק ללא סימנים כדי שיזכה בזה ויהיה לו מה לאכול, וכמובן שהוא פספס אותו עקב התרגיל, בסוף השיעור כשתלמידיו המופתעים שאלו לפשר המעשה, הסביר להם שזה הציל אותו מלהיות בצער נורא, וכשסיפרו לו על כוונתם צחק ואמר אני יותר חכם מכם שהרי אתם באים לשמוע שיעור אצלי והגורל שלי חכם ממני שהרי לא הצלחתי עדיין להסתדר אתו, א"כ איך חשבתם אתם לנצח אותו.

יסוד הרעיון הוא כדלהלן:

צא וחשוב שכל בעיות הקיום נפתרות ורק שאתה לא רואה וכד', ואז בא מלאך ומציע לך עסקת חליפין, ראייתך תחזור ועמה כל בעיות הקיום, הרי ודאי שכל אדם שפוי יסכים לכך א"כ זהו בדיוק מצבך כעת, שרש היסוד הוא היה ויכול להיות גם אחרת.

כמו כן תינוק שמח משום שהבריאה שמחה, והוא מתמקד בהצלחותיו כדי להצליח הלאה, שאם היה מתמקד בכישלונותיו היה מקבל דיכאון טוטאלי.

אין דרך לגדל אדם מאושר, משום שזה תלוי בפרשנות ומעשי האדם בעצמו.

בתקופתנו כל עיתון שמכבד את עצמו דואג שיהיה בסופו מדור של הורוסקופ (תחזית של כל באי תבל ע"פ מזלם לאותו שבוע) [ראשית כל הרעיון מדהים !!! – היכולת לקבוע לכל באי תבל כאחת את גורלם זו יכולת נבואית יותר משל משה רבנו] וראו זה פלא, כל מי שמתבונן בתחזית שלו – בסוף השבוע מגלה שהנה אמת נכון הדבר, בדיוק זה מה שקרה, הכיצד ?

האמת היא שתרגיל התחזית עובד רק ישר ולא הפוך, כלומר מי שלא יתבונן בתחזית בתחילת השבוע אלא בסופו לא ימצא שזה אכן מה שקרה, וא"כ יש לנו פלא נוסף, ההוזה – חוזה והקב"ה מקיים שהרי התחזית גם גורמת שיקרו לאלפי אנשים כאחת אותם דברים, הכיצד ?

לאמיתו של דבר מבוסס הרעיון על תרמית פשוטה למדי, קודם כל נספר כיצד התגלתה התרמית, בחור שלא מצא חן בעיניו שחבריו נוהים אחר שטות זו בעיניים עצומות טען שהוא יראה להם שזו תרמית, למרות שעדיין לא היה ברור לו כיצד זה עובד, התרגיל שעשה לחבריו היה פשוט, הם הבטיחו לו שלא יסתכלו באותו שבוע על ההורוסקופ, ויסמכו על כך שהוא יעתיק מלה במלה את ההורוסקופ מהעיתון ויביא להם לקרוא, אמנם לפרט א' הם לא שמו לב, הוא לא הבטיח שיביא לכל א' את ההורוסקופ שלו דווקא. א"כ כ"א קרא את ההורוסקופ של השני, וראו זה פלא, בסוף השבוע באו כולם עם ארשת ניצחון בפניהם שהנה ההוכחה שהם צדקו שהרי הכל התגשם !

או אז גילה להם חברם שהפך ההורוסקופים והעיר נבוכה, אמנם הוא עצמו לא היה בטוח עדיין מדוע זה קרה. המעשה שהוזכר לעיל היה שהתארסה בתו של קמצץ מושבע שעבד בישיבה והוא נתן לבחור א' עשר לירות, אותו הבחור זכר רק את ההפסד של הפרש מחיר בערך של חמש לירות בקניית הנעליים בעיר, הישיבה כולה רעשה וגעשה על העניין וההבטים ההלכתיים שמסביבו האם זה מקח טעות, האם מותר להשתמש בכסף ? כיצד שכח אותו בחור מכך וזכר ברגע כינוס החברים רק את ההפסד בנעליים ?

ואז לפתע חברם תפס איך זה עובד :

ברגע שקוראים מראש את ההורוסקופ ומאמינים בו אזי נפתחות מעין מגירות במח המצפות למילוי ע"פ התוכן הצפוי מראש, ובפרט שהתוכן לא ברור ולא מוגדר אלא במושגים כללים של רווח והפסד והצלחה וכישלון, ואז אירועים המתאימים למגירה נשמרים באופן אוטומטי, ואירועים שלא, אפילו אם הם עוצמתיים יותר ובוטים יותר לא נרשמים בשום מקום משום שבעצם הם לא היו אמורים לקרות. דוק ותשכח, פעילות זו נקראת קטלוג דהיינו היכן מניחים כל ידיעה, הקטלוג הוא שלב אחרי הפרשנות שנותנים לאירוע (ע' להלן בבא).

ע' הורוסקופ, וכן כך עובד כל בבא מתחיל שאומר דברים לא ברורים ולא מוגדרים שתמיד יקרו ברמה זו או אחרת, ולכן הוא תמיד צודק.

אקראי

אין דבר שאדם רואה באקראי אלא כל דבר שרואה או שומע מכונן אליו, אמנם אנו לא יכולים לדעת מה תפקידו של כל מקרה.

סטטיסטיקה

האם אפשר להסתמך על סטטיסטיקה (בהנחה שהתוצאות לא זויפו מטעמים אישיים) ?
סטטיסטיקה עובדת כך, אם למשל מטבע נופל 50% על צד א' ו-50% על צד שני אזי זה נורמאלי ולא מראה על כלום.

אם נפילה על צד אחד עולה קצת על 50% אזי זה מחשיד ואם עולה הרבה אזי כנראה שיש גורם נוסף במערכת שגורם לסטייה.

השאלה הגדולה היא מהיכן מתחילים, איך המטבע "יודעת" מה קרה קודם ואם זה פעם ראשונה או הפעם האלף, כלומר נכון שהמדידה היא כביכול ביחס לצפייה שלי אבל הרי אני רוצה לדעת מה יקרה מבחינת האובייקט בשטח, דהיינו איך תיפול המטבע או איך יבחר הבוחר, והם לא תלויים במקרה שקדם להם. למעשה יש כאן בעיה בהגדרת הנושא משום שסטטיסטיקה היא תורת המקרה, ויסוד של מקרה הוא שהמקרה לא יתמיד, וכן יש חוק מתמטי שנקרא חוק אי הקביעות, א"כ אי אפשר לקבוע דברים ע"פ סטטיסטיקה [במאמר המוסגר נציין שסטטיסטיקה "כן" משמשת לקבוע דברים ע"י שגורמת לקהל לחשוב בכיוון ה"רצוי" למפרסם הסטטיסטיקה].

מעניין לציין שאתאיסט א' שעלה על הבעיה אמר מוכרח הוא שיש מישהו שמנהל את הדברים מאחורי הקלעים והוא לא רוצה שתגלה אותו, ולכן הוא עושה כל פעם מה שהוא רוצה אבל הוא דואג שלך זה יראה אותו דבר [זו הכוונה שאין חוק שמוכרח מעצמו אלא משום מכריח חיצוני].

תורה ועבודת השם

אני

במספר שמות לבני ישראל

וכן לגבי הכוכבים המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא (ישעיהו מ' כ"ו), זה סתירה מפורשת, שהרי שם של דבר מציין ייחודיות, כל אשר יקרא לו האדם הוא שמו, ואילו מספר מציין הכללה לפי מכנה משותף, בהתעלם מהייחודיות של החפצים. לדוג' כשמדברים על שולחן מסוים מצביעים על שימוש, צבעו, מצבו וכו' ואילו כשסופרים כמה שולחנות יש בחנות מתעלמים מכל הפרטים ורואים רק את העובדה שזה שולחן ולא כסא. א"כ איך אפשר לומר במספר שמות ! ?

אלא שכאן אחרי שקיבלו ישראל את האני המיוחד של כל אחד ואחד אזי המניין הוא כמה אנשים מיוחדים יש בעם ישראל, כלומר ההכללה היא של מיוחדים (בעלי תפקיד אישי) לעומת לא מיוחדים (בעלי תפקיד כללי של קיום העולם) [אגב שמעתי שזו הסיבה מדוע גוי שעבר על 7 מצוות בני נח חייב מיתה שהרי כל תפקידו הוא לקיים העולם ואם לא עושה כן אזי אין לא מקום בעולם] (וזהו במספר שמות שאפילו כשסופרים אותם הם מיוחדים בשמות ולא בכמות.

חשיבות כל א' מעם ישראל היא כמשל הכוכבים שכל א' מחזיק את חבריו במערכת של כח משיכה הדדי, ואם יהיה חסר א' הכל יקרוס (ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"ק מיוחד) וזהו היישוב גם לשאלה על הכוכבים.

(ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"ק אנוני) אני משמעותו הרגשת הייחודיות שלי מבחינה נפשית, להיות מודע לכך שיש לי חוויות שא"א לי לחלוק עם אחר, להרגיש בתפילה שיש קטעים שרק אני מרגיש בהם כך, לדעת שאני בן יחיד של הקב"ה והוא חפץ בי אישית ולא שאני כאן רק כתולדה של הסבא קדישא וכד'. כמוכן חשוב לדעת שלכל א' יש עולם משלו, אפילו שני אחים תאומים לא חווים את אותה חוויה באותו אופן, וידוע שזה המדד הטוב ביותר לבדיקת השפעה אובייקטיבית של דברים.

מעשה שהיה ושני אחים תאומים עמדו זה לצד זה וראו את אותו מחזה מזעזע לנגד עיניהם, א' נעשה חולה נפש כרוני, וא' איש מצליח מאד, המפתיע הוא ששניהם טוענים שהסיבה למצבם הנוכחי זה אותו מעשה נורא, החולה טען אני מסכן שרוי בטראומה נוראית וכו', ואילו השני טען המציאות הכריחה אותי להצליח. וכ"ש שני אחים במשפחה שהם שונים בזה שלזה יש אח גדל ולזה יש אח קטן וכן כל א' קיבל הורים בגיל

תורה ועבודת השם

שונה וכו' וכו'. ואפילו חתן וכלה שיהיו בעזרת השם לבשר א' זה מבחינת התפקוד המשותף כיחידה המורכבת משני גורמים משלימים, אבל אף א' מהם לעולם לא יוכל לחוות את החוויות כמו השני. למעשה כל א' רואה את עצמו (ובצדק) כמרכז העולם (שלו) וכל השאר הם רקע לעבודת השם לקבל מהם ולתת להם (ע' רבים).

ההצהרה החמורה ביותר היא שאדם שאין לו אני הוא אין – לא קיים. כמו כן אדם שנמצא בתרדמת (מחוסר הכרה) לדוג' נחשב שהוא אינו קיים בעצם, אלא רק כדי לאפשר לסובבים לעשות חסד.

הקב"ה התגלה על ים סוף בשם אני (זהר), משמעות גילוי שם זה היא לגרות כל א' וא' מישראל לעורר את האני שלו להתחבר לשורשו שמאיר ממקום משלו בכתר, ומדוע על ים סוף, פשוט, שהרי זה היה תחילת היצירה של העם הנבחר (ע' במספר שמות).

כדי להרגיש את האני כדאי לעמוד בלילה במקום ללא חנויות וכד', להתבונן אל השמיים (ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה' ק'שמיים) ולהרגיש כיסופים לא מוגדרים, אמנם נכון שאין השכל אוהב להישאר לא מוגדר וממהר לחפש יישום מעשי (ע' קומת אדם ענייני ולא תתורו, ע' עוה"ב מצוות וציצית), אבל עד אז זו הרגשה אמתית של כיסופים לשורשו, אני ישנה ולבי ער.

חיבור כיסופים אלו לעבודת השם זו דרגה גבוהה, אמם צריך לכל הפחות להיות מודע שההיפך – היינו חיבור השאיפות לעולם הזה (דהיינו שדרוגים וקניות) ודאי אינו המטרה (ע' עובד השם שאיפות).

אדם שלא יכול להיות עם עצמו וליהנות מעולם הזה, אלא ש"חייב" לברוח לקריאת ספרים (ע' להלן ספרים), מוזיקה, תקשורת (ע' להלן תקשורת) זה ראייה שאישיותו חבולה ופצועה.

אופן ההתחברות לעולמות העליונים ע"פ רבותינו הוא ע"י עשיית מצווה בהצנע לכת, היינו שגם אחרי הפטירה לא ידעו מזה (ע' קונטרס חינוך באיזה אופן).

יש לאדם צורך לבטא את ייחודיותו אמנם הצורך הזה הוא לעצמו להרגיש תוצאות כבר בעולם המעשה להתעודד ולהמשיך.

מעשה שהיה עם הגאון המהר"ם שיק שכתב בצעירותו תשובה לשאלה שהטרידה את גדולי הרבנים באותה העת ולא ידעו מי הניח את המכתב, כך הוא הרגיש סיפוק עצום ללא קלקול.

ההרגשה של אדם שהוא מספר חוויות ומשתף אחרים אינה נכונה, משום שחוויה זה דבר אישי ואילו מילים זה מכנה משותף, חוץ מזה הרי אין שני אנשים עצובים באותו אופן ומדה, א"כ אין אפשרות לגרום לשני להרגיש ממש מה שאני מרגיש, ואפילו בהבנה לא יבין השני אלא מתוך שגם הוא הרגיש הרגשה דומה בעבר (ע' דבור והוצאה או הכנסה).

תורה ועבודת השם

ישנה השפעה חזקה מאד של הסביבה על הפרט :

1. שייטמע ויאבד אישיותו, כלומר זה כביכול אינטרס חברתי שכולם יתפקדו כדייסה אחת גדולה.
2. שמצפים בכל כחה לדמות המוצלח, הליצן, המופרע וכד', ולכן כשמסלקים את המופרע צץ חדש במקומו.

3. הצורה שבה מסתכלים על האדם, או שעכ"פ כך הוא תופס את עצמו בראי החברה גורמת לכך שהוא יהיה כזה .

בגיל מבוגר קשה מאד לשנות תדמית, משום שהרבה זמן נאחו באותה מדה, משל לאדם שעמד לטבוע ונאחו בקרש רעוע זמן ממושך, ובאה ספינה להצילו, ולא הסכים לעזוב את הקרש מאחר והרגיש שבו תלויה הצלתו ולבסוף טבע.

המאבק של האדם היום הוא לא לטבוע בזרם החברתי, קוצק, נוברדוק.

שאל בחור א' את חכם סולימאן ששון שהיה אדם גדול בתורה בירושלים, היה לומד בלילות עם גדולי ישראל, מה פשר הניסיונות שיש להם כעת, בזמנים ההם היו מבזים את החרדים ברחובות, יורקים עליהם וכו', ענה לו חכם סולימאן שזה כדי להכין אותך לקראת המלחמה האמתית שתהיה בתוך הציבור החרדי כשתהיה בגיל בינה, שזה כמובן דורנו, בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו.

הרב קלופט אמר יותר חריף שקרוב לודאי שרוב החרדים לא יהיו עובדי השם, אבל אסור לומר שכך הוא המצב משום שזה תלוי בבחירה אישית. הוסיף הרב ואמר "פעם היה ברור איפה היצר טוב ואיפה הרע היינו מברכים המבדיל בכוונה, היום נהיו טכנוקרטים של השו"ע". וכנשאל מה הפתרון ענה שאין לו פתרון, לחץ עליו השואל (זה היה סמוך לפטירתו) אתם לא יכלים להשאיר אותנו כצאן אשר אין להם רועה! ? נענה הרב ואמר לו באופן פרטי יש עצה אתה תהיה בחברה החרדית ובבתי הספר וכו' אבל תהיה עיגול סגור הרמטית בתוך הזרם ותרשום על דלת ביתך "כי כל העמים וגו'" (מיכה ד' ה').

הכלל הוא שעל מה שפשוט לך שאינו רצון השם או שכן רצון השם תימנע מעשייה או תעשה כנגד הזרם, ובספק תשאל גדולים. ותזהר מהפח של **"אבל כולם!?"** לפי שזה הפח היותר מסוכן – זהו ניסיון הדור.

לדוגמא מה ש"התירו" העם לדבר על גדולי הדור, החובה לקרוא את הדף היומי מהעיתון, ועוד .

למשל המחלוקת של ר' יונתן אייבשיץ ור' יעקב עמדין, נגזר משמיים שתהיה מחלוקת לבירור הניצוצות או מאיזה טעם שיהיה אבל לבסוף שניהם יושבים יחד במתיבתא דרקייעא (ר' שמשון מאוסטרופולי), א"כ מדוע באו צרות נוראות על אותו האזור, אלא מפני העם שהשתתפו במחלוקת מבלי דעת, לשם המחלוקת ולא לשם שמיים.

תורה ועבודת השם

דוגמא נוספת ל"רבנו כולם" היא, כבמעשה שהיה בבית מדרשו של הנודע ביהודה, שא' קרא לשמש "גינגי" החוויר הנודע ביהודה ואמר איסור דאורייתא בבית המדרש, התנצל האיש ואמר "אבל כולם קוראים לו כך?!" אמר לו הנודע ביהודה יש מקום בגיהנום לכולם.

הקוצקר אמר שיש שגיאה בשו"ע, כתוב בנושאי כלים בשו"ע שיש עניין להישאר ערים כליל שבועות, וכולם נשארים ערים, ואילו לגבי ליל פסח זה כתוב כדין ולא כעניין ולכן אף אחד לא עושה.

להלן סיפור הממחיש עד כמה אנו מושפעים מ"דעת" או ליתר דיוק חוסר דעת קהל, הסיפור אומר שפעם באה נבחרת אליצור לר' אלישיב, עם תחילת כהונו כאב בית דין, משום שידעו שהוא אפילו לא יודע היכן זה רחוב יפו, וממילא יוכלו לסחוט ממנו היתר לשחק בשבת, לצורך קידוש השם, כמובן.

א. בשלב א' התקשה הרב להאמין שאנשים מבוגרים משחקים בכדור.

ב. בשלב ב' טען ששוטה פטור ממצוות.

ג. בשלב ג' שאל מה מטרת המשחק, ואמר שא"כ יניחו את הכדור בשער מבעו"י וזהו.

אנו מגחכים, אומנם מי צודק אנחנו או הר' אלישיב. אלא ששטיפת המח של העולם הפכה את השיגעון לבן בית מקובל כולל אוהדים מושבעים.

יש לשים לב שסגנון החיים הפך לזהות קיבוצית לבוש, דפוסי התנהגות, הפרט די נעלם מהשטח אא"כ הוא עושה מאמץ ניכר לצאת מגדרו.

אני והוא הושיעה נא

מה פשר בקשה זו בסוכות ?

אלא מאחר ויש שם רוב עם אזי הסכנה שה'אני' יטמע ויאבד גדולה ולכן מתפללים אני והוא הושיעה נא דהיינו שמבקשים על ישועת האני גם כן.

תורה ועבודת השם

אם אני כאן הכל כאן

מובא בפרקי אבות (פ"מ) שהלל היה אומר "אם אני כאן הכל כאן אם אני לא כאן מי כאן", וקשה מאד איך הלל העניו התגאה כך ועוד בשמחת בית השואבה לפני כל ישראל ?
אלא שבא הלל ללמד דווקא כאן שיש את הסכנה גדולה ביותר של כל א' מישראל לאבד את הזהות האישית שלו, משום ההמון הסואן, וההרגשה שאני בסה"כ עוד מספר במערכת. שאם אני היינו הייחודיות שלי כאן (ע' במספר שמות) אזי הכל כאן משום שיש לי כלי קיבול לקבל מההמון (ע' תענוגות) וכן לתרום לו את חלקי, אך אם אני לא כאן אז אין משמעות לקיומי, גרגר אבק בדייסה הציבורית, המשמש לצרכים פוליטיים וכלכליים של אחרים ותו לא (ע' להלן יונה הנביא).

ותשובתו הרמתה כי שם ביתו

לכאורה כפילות, ועוד שכבר הוזכר ג' פעמים בנביא היכן ביתו ?
חז"ל אומרים מלמד שכל מקום שהלך שם ביתו, וקשה שהרי זה היפך הפשט ! ? אלא שהיא הנותנת, מתוך שהוצרך הפסוק להדגיש כי שם ביתו משמע שביתו היה גם לא שם הכיצד ? הוא שאמרו שכל מקום שהולך ביתו עמו, א"כ מדוע חזר לביתו כפשוטו ? ויש לומר בעומק הדברים ששמואל שמר על אישיותו וייחודיותו בכל מקום ולא התקלקל מהחברה ועם כל זאת חזר למקורו להתחזק ולהתקדם הלאה (האר"י).

יונה הנביא

ע"פ הפשט יונה הנביא קיבל את רוח הנבואה בשמחת בית השואבה (ע' אני, ע' אם אני כאן), ולכן כאשר קיבל נבואה לנינווה שהיה בה חשש פגיעה בעם ישראל חשב שזה הניסיון שלו לראות אם מעריך את הרבים שנבנה מהם או שהאני שלו רומס את האחרים, לכס כתוב וירד באנייה (ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"קאנייה) וכשהמים גאו שזה רמז לרבים (ע' שס"לה"קומים) ירד לירכתי הספינה (ע' שס"לה"קספינה) להסתתר מהשפעה שלילית, למעשה ויתר על חלקו בגן עדן למען כלל ישראל, ויתר על האנייה (ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"קאנייה).

דעת קהל

קהל זו הקבוצה שאין לה דעת כלל, לעולם לא תדע מה כולם חושבים ועוד שכל אחד חושב אחרת, אלא שאתה עובד לפי מה שאתה מדמיין שחושבים, על זה אמר הקוצקער אם אני – אני בגלל שאתה – אתה ואתה – אתה בגלל שאני – אני אז אני לא אני ואתה לא אתה [ממילא זו הגדרה שנועדה להטעות את ההמון ולכוון דעתו למה שרוצים].

תקשורת

זה הכלי ההרסני ביותר ל"אני", זה כלי שגורם לאדם להיות א' מהמון אנשים ללא זהות מוגדרת. שלא לדבר על תת הרמה (ע' אני). צריך לדעת שרדיו חרדי זה כמו לומר בשר חלבי (ע' להלן פרסומת, ע' להלן ספרים).

להלן מספר נקודות הרסניות בתקשורת:

א. מזרימה ידיעות יבשות בצד אסונות אנושיים, וגורמת להתרגל לאסונות כמו לעליית מחיר העגבניות.

ב. ההשחתה רצופה ומאחר והנפש תופסת כמות ולא איכות, אדם נהייה מושחת ולא שם לב.

ג. גורמת להרגיש אפרוריות – יובש, חוסר אישיות. וכל מה שאכפת הוא מה יאמרו עליהם [שזה נתפס כמראה על חשיבות בגלל התקשורת].

ד. מדגישים מה שהם רוצים שתחשוב עליו כחשוב, ובמודעות הקטנות מה שפחות חשוב בעיניהם, וגם זו שטיפת מח קבועה של סולם ערכים מעוות.

ה. אוטמת את החשיבה משום המלל האין סופי [והאדם הרי מרגיש שמסכים עם הדברים רק כאשר הם מסתדרים עם נגיעותיו והם גם מסדרם שזה יגע לו] ולא משום חשיבה וניתוח שהרי לכך היה זקוק אפילו מרע"ה לרווח בין פרשה לפרשה להתבוננות].

ו. גורמת לדיכאון משום שהאדם לא חווה את האני שלו.

ז. פוגמת בשאיפה לעליה רוחנית [כנראה משום שטיפת המח על חשיבות העולם הזה].

ח. יוצר מחלות נפש.

בנוסף צריך האדם לדעת שמי שמחובר למכשירים הוא נכה. כמו כן שמיעת מוזיקה בקביעות גורמת לנכות ואטימות, אפילו אם זה מוזיקה אמתית ולא רעש מאורגן. משום שהאדם נהייה פסיבי, וכן גורם לצורך

תורה ועבודת השם

להיות מחובר לזה כדי להירגע, ולא משום שהמוזיקה מרגיעה אלא שמאבד את היכולת הטבעית להירגע בלי זה.

ספרים

הרמה האינטלקטואלית של הספרות החרדית היא מתחת לכל ביקורת, קלדנות גרידא. ספר שיש לו רמה מינימאלית זה ממילא ספר שמועתק מספרי חילונים רק שהכשירו אותו ע"י תוספת של "בע"ה" ו"ב"ה", וכן שינוי השם של ב"ס לחיידר וקולג' לסמינר וכד', היה עדיף שיקראו מעט ספרי גויים מאשר הרבה ספרי חרדים [שאז לפחות הוא במודעות שזה ספר גוי ואווירה גויית מאשר שיקרא ספר 'חרדי' עם אווירה גויית ויתרגל שזו האווירה הנכונה].

(ע' להלן קריאת ספרים, ע' גם עין־ציצית, וע' גם קונטרס אשת חיל הארוך־ולה"ק־ספר).

על גדולים

פעם יצא ספר "חד בדרא" על הרב כהנמן זצ"ל, מיד לאחר מכן יצאה הוראה מגדולי הרבנים לקנות את כל הספרים ולגונזם, מדוע?

1. ראש ישיבת סלובודקה אמר שכשאנשים קטנים כותבים על אנשים גדולים הם חייבים לגמד הכול להבנותיהם האישיות, משל לדבר אם איש טיפש ירצה להראות כמה השני חכם הוא יצטרך לצייר אותו כטיפש מופלג, שהרי אין לו אחיזה בחוכמה.

2. לא כל מה שמתואר באמת היה, למשל מעשה שהיה בניצול שואה שהיה בא אל הרב ואומר לו דברי תורה, הרב היה מחייך ושולח אותו לדרכו. הכתב ב"מודיע" כתב שהרב קיבל את הדברים בהנאה רבה, ולמעשה חוץ משטויות הם היו גובלים בכפירה, א"כ הרב חייך כדי לגרום לו נחת רוח בעלמא ותו לא מידי [שמעתי פעם מעשה שרצו ללמוד ממנו שמותר ללכת עם נעליים בלי גרביים, מכך שהסטייפלר יצא כך לברית, אבל מי ששאל אותו לפרש העניין אמר, ששכח להתכונן, וברגע ששמע את הצפירה ירד במהירות האפשרית כדי לא לגזול את בעל הבית ששילם על המונית ולכן לא הספיק ללבוש גרביים]. א"א לדון את פעולות הרבנים מהסתכלות גרידא ללא שימוש וחקירה גדול שימושה יותר מלימודה אבל לא במקום].

3. העיקר והוא – שמחת החיים שהייתה לגדולים בזמן שלמדו סוגיה א"א לתאר במילים.

תורה ועבודת השם

4. מתארים רק הצלחות לאחר שנהייה גדול , זה מייאש במקום לעודד, ומה עם כל ההתמודדויות שהיו לו שלא נדבר על הכשלונות שהם מלהזכיר.
5. פרט למשל כמו שלחזו"א היה פרח על שולחנו אף אחד לא יכתוב, למרות שלחזו"א היא עולות דמעות בעיניים כשהיה מתבונן בו משום שאצלו זה היה צורת חיים, אף אחד לא יכתוב על ר' אלה לופיאן שנעמד להסתכל על ציפור עפה.
- הבן של הרב אברמסקי זצוק"ל התחנן לרב יעקובזון שהיה מקורב לרב אברמסקי זצ"ל שיכתוב פרק בספר לזכרו וסרב מהטעמים הנ"ל.

השכלה

התחילה במלחמה בתוך הנצרות בין הכופרים לכמרים, אגב גם ספרי המשכילים נגד הרבנים והמלמדים מועתקים מלה במלה מספרי הגויים נגד הכמרים שלהם, הנושא נבדק לעומק וראיה לדבר בספרי השו"תים של אותה תקופה רואים אווירה אחרת לגמרי.

עוד צריך לשים לב שתמיד מדברים על היוצא דופן ולא על הסטנדרט, לכן נוצר רושם מוטעה שהמקרה הבודד הוא סימן לכל התקופה.

קריאת ספרים

העולם חושבים שקריאת ספרים מחכימה, מעשירה, בכל אופן ודאי לא מזיקה . האמת היא שהנזק גדול מאוד, מדוע ?

ישנם מספר נזקים :

1. כשהאדם קורא בספר הוא שקוע בדמיון וכשיוצא ממנו חוזר למציאות , מאחר והספר מושך ומרתק האדם נשאר ברמה מסוימת בדמיון , ואז לאט לאט מיטשטש ההפרש בין הדמיון למציאות, והקורא מאבד את יציבותו הנפשית .
2. בספר מופיע הגיבור כגיבור מושלם ומצליח ללא שום השקעת אנרגיה, עמידה בניסיונות, כשחוזרים למציאות כבר אין כח להשקיע את כל האנרגיה והעקביות הדרושה להיות מצליח בעצמו.
3. אדרבה, היפך המקובל , מי שקורא הרבה ספרים לא מראה על אישיות מפותחת אלא על אישיות חסרה ובעצם הקורא בורח אל קריאת ספרים במקום להתמודד עם עצמו, וכל המוסיף גורע.

תורה ועבודת השם

וע' להלן שפיות ואי שפיות.

התיקון הוא לקרוא ספרים הדורשים מחשבה וניתוח, כמובן שמומלץ ספרי קדש.

שפיות ואי שפיות

ההבדל בין אדם שפוי ללא שפוי הוא עד כמה הוא מבדיל בין דמיון למציאות, אדם שקורא ספרים 3 שעות ביום או צופה בסרטים כנ"ל, יציבות הנפש שלו יורדת ב - 30%, כך מצא סקר אמריקאי. וזאת משום שחי בדמיון או מציאות מעורבת בדמיון שהרי הוא אוכל תוך כדי צפייה וכד'. וכן א"א ליהנות מסרט ללא הזדהות עם גיבור הסרט, ואז קורים שני דברים :

א. נוצרת הזדהות עם אדם שמביע תכנים שלילים למיניהם.

ב. נוצרת הזדהות עם הרגשה טובה של גיבור וחכם וכו' ללא שום השקעה, וכשחוזר לעולם נכנס לדיכאון משום הפער בין הדמיון למציאות, ידוע שאחרי סרט טוב רצים לקניון לקנות אוכל, תופעה זו נראתה תמוה ולכן חקרו מה המניע את האנשים לרוץ לאכול, המסקנה הייתה שזה פיצוי על הדכאון (מחקרים שלהם).

מעבר לזה קריאה וצפייה גורמים למתח לחץ ועצבים. משום שיש כל הזמן מתח מה יהיה ההמשך, וכן קורים כל מיני אירועים פתאומיים.

גורם נוסף לחוסר יציבות נפשית הוא נקיפות מצפון עמוקות (ע' עולם מצוות ואין אדם עובר).

יציבות השפיות באנושות בכלל מתערערת והולכת, יש לציין שרוב האנשים שנמצאים במשבר פסיכוי אמיתי מתנהגים רגיל ביום יום, רק בנקודה מסוימת זה מתפרץ.

היאך ידע אדם אם הוא שפוי ?

הדרך הפשוטה ביותר לבדיקה האם משהו שפוי היא שיענה על השאלה עד כמה הוא מרגיש בטוח בשפיותו. בדיקה נוספת היא התשובה לשאלה מי אמר שכעת אנו לא חולמים (הבדיקה ע"י צביטה לא מוכיחה כלום כי ייתכן שגם זה בחלום) ?

אין תשובה לוגית לשאלות הנ"ל אלא שזה תלוי בהרגשה. אפשר לראות אם הנשאל לחוץ, משועשע וכד'.

תורה ועבודת השם

כבוד

הוא שילוב של אהבה ויראה (ע' מדות־יראה), זה למעשה הדבר היחיד שדוחף אנשים לעשות מצוות ולהימנע מעבירות, עבודת השם זה גילוי כבודו יתברך בבריאה, שהכל ברא לכבודו, והכל משמש לתכלית אחת.

בריחה מכבוד באופן של שפלות זה בריחה מאחריות (ע' מדות־כניעה, ע' עובד השם־רבוט), ולא ענווה. משמעותו של הכבוד היא שלא כל התוכן גלוי, גם בעניין כבוד שמיים [כבוד אלוקים הסתר דבר] כסא – כיסוי של הא' שזה מציין את האלוקות (ע' קונטרס אשת חיל הארוך־לה"ק־עמלק). זה התשתית של בן אדם לחברו לדעת שיש בכל אדם חלק נסתר שא"א להכילו, וכן בעצמו, ע' להלן כל הבורח מן הכבוד. כדאי ליישם חשיבה זו דווקא על האדם הקרוב ביותר, משום שנראה הגשמי ביותר.

הגדרה

שרש הכבוד הוא זה ההרגשה שאני שייך לנצח, בעל המאור. בכל השפות הגוף נחשב לבוש והאני משהו חיצוני, למשל אומרים כואבת לי היד – לשון שייכות, אני עצוב – לשון אני בעצמי.

כל הבורח מן הכבוד

אומרים חז"ל שכל הבורח מן הכבוד אזי הוא רודף אחריו וכל הרודף אחריו אזי הוא בורח ממנו, וקשה מה באו ללמד לרדוף או לברוח, כבוד זה חיובי או שלילי? התשובה היא שכל הבורח מן הכבוד החיצוני הכבוד הפנימי רודף אחריו וממילא הוא מכובד באמת מצד תוכנו ואילו כל הרודף אחר הכבוד החיצוני הכבוד הפנימי בורח ממנו ואז אינו מכובד באמת אלא רק לפנים לצרכים שונים. כבוד פנימי נמצא בי א"א לרדוף אחריו, ואילו חיצוני מראה שאני אפס, היינו חסר פנימיות אשר על כן מבליט חיצוניותו.

כשאדם מרגיש ריק הוא מחפש כבוד חיצוני, ואז רוקד לחלילי ההמון ואז מרגיש רע יותר ויותר, משום שמאבד בעצם את אישיותו הפרטית ונהייה יותר ויותר חלול. אמנם יש אמת בהרגשת כבוד חיצונית, משום שיש לאדם צורך נפשי להרגיש שמעשיו ואישיותו חשובים, מאחר וכבוד אמיתי הוא מופשט ולא נקלט בחושים, ממילא כשנקלט בחושים אזי הרגשתו שלימה. כמו כן כשעושה מצווה בסתר ורואה שהועיל אזי זה יותר חזק מאמונה שכנראה הועיל. אצל אשה לדוגמא התפארת שלה היא כשרואים את הילדים בשטח. מי שרוצה חיבור אמיתי לעולמות של נצח מומלץ שיעשה מצווה קטנה בסתר, קטנה היינו שלפי הנורמה הסביבתית יתבייש אם זה מה שיספרו עליו בלוויה, למשל שקרב את הנטלה או מילא אותה בשביל חברו, או שאמר בקר טוב וכד'.

איזהו מכובד המכבד את הבריות

שואלים הראשונים איך יתכן שהמכבד יכובד, לכאורה איפכא מסתברא שהרי אלו שמזלזלים בשני הם נראים מכובדים! ?
התשובה היא שכאשר יתרגל לכבד הבריות, היינו להבין שיש להם תוכן פנימי מעבר להופעה חיצונית, יבין שגם לו יש תוכן שהוא בעצמו לא מסוגל לתפוס, ואז יהיה מכובד באמת.
תרגיל ליישם את זה הוא: לקחת את האדם הקרוב ביותר, שממילא נתפס באופן הגשמי ביותר יחסית לאחרים (משום שלבו גס בו), ולומר לעצמו "בצלם אלו-קים עשה את האדם", חכם סולימאן ששון (ע' לעיל כבוד, ע' לעיל כל הרודף אחר הכבוד), זהו גם סימן לאדם עצמו לדעת שהכבוד שרוחש לאדם השני נובע מעבודת השם ולא משיקולים פרקטיים.
כמו כן יהיה ניכר העניין בעת עימותים האם מתעמת עם אדם מכובד או שאז הכל נשכח.

תפארת

היא גילוי חיצוני של כבוד פנימי, ממילא אין אפשרות לראות תפארת של אדם שלא מכבדים (ע' לעיל כבוד).

תורה ועבודת השם

בגד

משמש להסתרת הגוף אמנם ההופעה החיצונית לעיתים שונה מהתוכן הפנימי. אי אפשר לא להתייחס לביגוד האדם העומד מולנו ולהעריכו בהתאם, ובו זמנית אי אפשר להתעלם מההרגשה שזה לא נכון כלומר שאין זה משקף בהכרח את הפנימיות האמיתית של הלבובש (ע' להלן בגידה).

חדש

בש"ע (או"ח רכ"ג סע"ו ברמ"א) נפסק לאחל לקונה בגד חדש "תחדש ותבלה", מדוע, לכאורה הרי רק קנאו והיה צריך לברכו "יה"ר ששמלתך לא תבלה מעליך" וכד' ?
התשובה היא שהחידוש באמת נמצא באדם שחווה את עצמו מחדש ע"י הבגד ולא בבגד עצמו, לכן למעט אנשים חסרי אישיות שהולכים לג'ונגלים מסוכנים וכד' כדי לחזק בעצמם את הרגשת הקיום שהרי שם החוויות בוטות ביותר. אדם שיש לו אני חזק לא הולך לחפש את עצמו בג'ונגל מאחר וכל שביב מציאות מעורר אותו מחדש, כפי שהחזו"א התפעל מכוחו של פרח. כשלא חיים נכון מרגישים שהחידוש הוא בדבר החיצוני ואז האדם עצמו הולך ומתבלה, ולכן אומר השו"ע שכדי להציל מאסון זה לברך שיחדש בעצמו ויבלה את הבגד ולא הפוך (ע' עולמות ענוגות).
בגד חדש לאשה לכבוד החג אמור לגרום לה הרגשת רוממות בתפילת החג אם קנתה הבגד לעצמה, דהיינו להתחדש ולבלותו, ולא אם קנתה אותו כדי שהשכנות יראו.

בגידה

כלל הוא בלשון הקודש שכאשר שני מושגים מקבילים באותיותיהם גם תוכנם מקביל וכ"ש כשהמקבילה כפולה וקיימת גם במילים מעיל-מעילה, אזי הקשר ודאי עמוק ויסודי.
לאחר חטא אדה"ר ניתן לו בגד לכסות עצמו אם כן בגד הוא תזכורת לחטא, מדוע לא קראו לבגד לפיכך חטא, עוון או פשע, אלא שרמז נוסף יש בו שאדם הראשון בגד ב"אני" שלו (ע' קונטרס אשת חיל

תורה ועבודת השם

הארוך־לה"קואני), ולכן זה מבוטא ע"י בגד ביתר שאת (ע' לעיל בגד), שהרי בוגד אין תוכו כברו. לסיכום בגד מבטא בגידה שאין תוכו כברו להזכיר את הבגידה, כדי שאדם לא יבגוד שוב באני שלו.

מחשבה

דעת

היינו שכל מופשט, מחשבה = כוונה [צ"ע שדעת זה חיבור בין החכמה למציאות, כלומר מי שחי לפי חוכמתו הוא בר דעת, ע' לעיל מדות־יראה־יראת השם ראשית דעת].

תת מודע

הוא קובץ זיכרונות, רישומי הרגלים ועוד שלא נגישים באופן קבוע לאדם, את חלקם יכול להעלות ע"י מחשבה, חלקם ע"י זיכרון וחלקם נקראים זיכרון מודחק שמנגנון ההגנה של נפש האדם לא נותן להעלות אותו מחשש נזק.

למנגנון ההדחקה ישנם שתי מטרות :

א. לדחות את ההתמודדות עם המצב לשלב מאוחר יותר.

ב. להעלים דברים שאין באפשרות האדם להתמודד אתם.

מהטעם השני לא מומלץ לשחרר הדחקות משום שאי אפשר לדעת מה יקרה, ואכן פסיכולוגים שעשו זאת פגעו באופן זה קשות בניצולי השואה שהצליחו עד אז לשרוד, וגרמו להם להתמוטטות נפשית. במקום זה רצוי למצוא למבוגרים ובכלל לפגועים מטרומות קשות אתגר להתמודד אתו, שזה מאפשר הסח הדעת ונותן להם טעם ותקווה בחיים.

אפילו אדם שמבקש לפתוח אין לפתוח לו, אלא לשאול מדוע, לפתוח באופן מדורג ולבדוק שאין שינוי לרעה, כמו כן אם אין שיפור עד ג' חדשים רצוי להפסיק.

למעשה מה שמודחק הוא זיכרון הדברים ולא הרגש, ולכן האדם מרגיש דברים ללא הסבר ותולה בכל מה שעולה בידו.

הרגשות מתעוררים או מופעלים כל פעם שאדם רואה מראות או מריח ריחות שקשורים אסוציאטיבית לטראומה, באותו הזמן האדם לא יודע למה מרגיש כך.

תורה ועבודת השם

למעשה זה גם סיוע לפתרון הבעיה ע"י שמכינים את האדם לכך שהוא עכשיו יתעורר לרגש באופן מתוכנן (דהיינו להכין אותו לחוויה שאם לא כן זה עצמו יכול להיות טראומטי מדי), וע"י כך משתכנע שזה המקור, ובאופן זה יכול להבין את פשר התנהגותו הלא טבעית ולא להיות מושפע נפשית ממנה ולסבול מתופעות הלואי (תסביכים) שאם לא כן יישאר הרגש תקוע.

זיכרון

במדה ונמחק לאדם זיכרון של יום מחייו, כלומר מרגיש נתק עקב טראומה קשה וכד', אזי ירגיש האדם פחד תמידי ולא ידע ממה מפחד. כלומר הידיעה אפילו המעורפלת שיש לאדם זיכרון של כל מאורעותיו נותן לו בטחון בחיים.

נפש

היינו שכל מוחשי, מצוות.
זה שם כללי לנפש, רוח, נשמה וכן שם פרטי לנפש ביחס לרוח ונשמה.
או' בעל המאור שנפש נקראת כבוד = שנאמר למען יזמך כבוד ולא ידום, שאם הוא יכול שלא לידום אזי זה מושג מופשט והוא הנפש, לפי שהיא אצולה תחת כסא הכבוד.
נפש זה גם רצון – אם יש את נפשכם, נפשי איוותה.
נפש זה גם חיות – לנפש חיה, אך את דימכם לנפשותיכם אדרוש.
א"כ נפש זה – חיים, רצון וכבוד איך יתכן שכולם מבוטאים באותה מלה?
אדם רוצה יותר מן הכל לחיות, חיים ללא מודעות זה לא חיים, א"כ אדם רוצה בחיים של רצון (למשל אם יציעו לאדם שנת חיים אחת רגילה או עשר בתור צמח יבחר באפשרות הראשונה, שהרי מהשנייה אין לו תועלת), ומה שנותן לאדם לרצות בחיים זה כבוד א"כ נפש האדם היא שרוצה לחיות חיים של כבוד, חוסר כבוד גורם לחוסר רצון לחיות על"ז נאמר ייתי ולא אחמיניה, מאחר וממאפייני התקופה הוא חוסר כבוד.
זה נוגע גם לבריאות הגוף זה יסוד הכל. [מעשה שהיה באשה שחיה לפי כל כללי הבריאות באופן קיצוני ואעפ"כ כשיצאה בתה לתרבות רעה נשבר לבה בקרבה, קיבלה את המחלה ונפטרה]. (ע' לעיל כבוד, ע' להלן דיבור ובחירה).

תורה ועבודת השם

דמיון

הגדרה

הכוח לראות דבר שאיננו קיים בפעל מול העיניים – והוא מהעבר, מההווה או מהעתיד.

שימוש

השימוש החיובי הוא להתקדם בחיים ובעיקר בעבודת השם, אין אפשרות לשלוט בתת ההכרה ללא כח הדמיון. זה גם הסכנה בלא תתורו שהרי זה משפיע על הדמיון ואז משליט את הרגש על ההשכל במקום להיפך.

אופן שימוש

1. לחשוב איזו פעולות נצרכות להשגת התוצאה בדרך הטבע, שזה מראה מה ההשתדלות הראויה, ואח"כ לדמיין את עצמך עושה כן. בדרך כלל אדם מדמיין את עצמו בשלב התוצאה בלבד ולכן כשחוזר למציאות מתאכזב ונשבר. אמנם יש יוצא מן הכלל שכאשר הדמיון נעול על תוצאה שלילית כדאי לדמיין תוצאה חיובית. בחינוך למשל הרעיון הוא להתחבר לדמיון של החניך ולכוון אותו לכיוון הרצוי. כשיחברו לו לזה ראיות מעולם המציאות יעדיף לעזוב את הדמיון ולחזור למציאות. להראות לו שהוא מתקדם אפילו שההתקדמות אפסית ואז אין התנגדות נפשית, הרעיון הוא שהוא יתקדם בתפישה החשיבתית שהוא מתקדם, התהליך הבטוח הוא איטי.

2. בניית תדמית עצמית חיובית, שהיא הבסיס לכל התקדמות, היא בנויה מכל דבר שנותן לאדם הרגשה טובה. להלן דוגמאות לכוחה של תדמית עצמית:

א. מעשה בילד שעבר טראומה קשה בילדותו והיה מהמהם ותו לו מידי, הצוות שרצה לעזור לו נרתם למלאכה ביתר שאת ושטף לילד את המח שהוא אומר מבוקשו ומבינים אותו, בשלב מאוחר יותר נתנו לו טייפ שבו הוא שומע את עצמו אומר שהוא יהיה רבה וכו', ואכן לבסוף נהייה רבה מצליח, במקום חולה נפש אומלל.

תורה ועבודת השם

ב. דוגמא מצערת – היה ילד עני שהסתובב בשוק בתקווה שיבקשו ממנו להיות סבל, כדי שיהיה לו כסף להביא לחם הביתה, כל אנשי הבסטות הסתכלו עליו ודברו אליו כגנב, עד שגברת אחת סוף סוף ביקשה עזרה עם הסלים, כשהגיעו לאוטובוס חיכה הילד לתשלום אבל הגברת לא חשבה כן, וכשהעיר לה אחד האנשים שהילד מבקש תשלום במקום לשלם צעקה עליו גנב ונסעה. ואז ברח מבושה ונהייה באמת גנב, בתחילה של פיתה ובהמשך של כסף, הצלתו באה ממחנך ביישיבה טיפולית שסיכן את כספי הישיבה לצורך העניין והשים אותו אחראי על הכספת, וכן שטף לו את המח שהוא אדם ישר מטבעו והוא לא גנב, היה קשה לו מאד לשנות את תדמית הילד על עצמו אבל בחסדי שמיים, השכנוע לבסוף נשא פירות והילד חזר להיות אדם נאמן. אגב שאלו את הר' אלישיב האם לשלוח נער חרדי גנב למוסד חילוני שיעזור לו או להשאיר אותו באזור, ענה הר' אלישיב שגנב הוא לא חרדי וחרדי זה לא גנב [אצלנו יש בעיה שהחרדיות מוגדרת ע"י מקום המגורים או הלבוש ולא ע"פ פנימיות האדם, פשוט הוא שלבוש מקום מגורים ונהגות חיצוניות זה אולי הו"א להיות חרדי].

3. לדמיינן חיובי ולא שלילי, משום שכאשר אדם מדמיינן שלילי באופן מוגזם תת ההכרה גורמת לכך שזה יקרה, משום שיותר קל לאדם לסבול את התוצאות מאשר לפחד מהם. להלן מספר מקרים הממחישים נקודה זו:

א. מעשה בנער שדמיינן את עצמו נופל והתגלה שהוא פשוט מכשיל את רגליו א' בשנייה ונופל, ברגע שהוא הבין את הבעיה אזי שיכנע את עצמו שאינו נופל ואין כל סיבה ליפול (מה שקורים היום אוטוסוגסטיה), והתופעה נעלמה כליל.

ב. מקרה נוסף ארע באמריקה. בתחילה בקליפורניה ואח"כ בקנדה במספר מקומות קטנים יחסית, רצו לצמצם את תאונות הדרכים, ולכן השאירו את המכוניות המרוסקות בצידי הדרכים, וכן הראו תמונות זוועה בתקשורת ושטפו את המח בעניין, וראו זה פלא מספר התאונות גדל, הנ"ל מסביר את הפלא, הניסוי הגדיל את הפחד עד לעוצמה שלא יכלו לסבול ואז זה התהפך להדחקה גורפת.

ג. וכן מוכח שבמקרה של קרוב לתאונה יש שישטו עם הרכב הצידה ויש שיתכווננו ישר לרכב הפוגע, שוב משום האימה שזה יקרה, אותו הא' שסוטה עם הרכב בטוח שינצל, וחברו בטוח שזה יקרה. באותו עניין בדקו את האנשים המעורבים בתאונות דרכים ועבודה, וראו שאלו הנפגעים הם מקבוצת אנשים מסוימת ובד"כ מעורבים שוב ושוב, ויש כאלו שמעולם לא היו

תורה ועבודת השם

מעורבים בתאונה, הכיצד ? התשובה היא שאלו היו אנשים בעלי תדמית עצמית שלילית ולכן נפגעו יותר.

ד. ציור נוסף שכולם מכירים הוא ילד שלראשונה נוסע על אופניים ורואה לפניו אבן, כדי לפגוע בדיוק באבן צריך כשרון, והרי בעל כשרון כזה ק"ו שיכול "לפגוע" בשני המטר פנויים, אלא שהאימה משתקת את התפקוד והילד ננעל על האבן. אגב נזכיר כאן שוב שהמשך הנסיעה על האופניים תלויה בתדמית העצמית של הילד, שאם רואה את החיובי שעד כאן הצליח ימשיך להצליח, ואם רואה את עצמו ככישלון אזי יתייאש מנסיעה על אופניים.

כשלא עושים את זה נכון אזי הוא עושה מבושה וכדומה והפחד נשאר מודחק ואז ברגע שיקרה משהו אזי יתפרץ בהיסטריה. וע' מדות תיקון לעולם ירגיז אדם.

אגב זהו עומקו של מאמר חז"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה, שכשאדם מהרהר בעבירה הוא רואה עצמו כזה ולכן קרוב יותר לחטוא.

זמן שימוש

בהיותו לבד במקום שקט, בד"כ הלילה הוא זמן אידיאלי ובמקום פתוח ללא אנשים וחלונות ראויה.

בדיקה

א' האופנים הוא לשאול את הילד למה רוצה להתחפש בפורים, ללא ביקורת וסתימת פיות. ואח"כ להבין מדוע ולכוון לנכון, כלומר לאותו סוג ייצוגי בעולמנו.

סכנה

צריך להיזהר לשמור על גבולות הדמיון והמציאות, משום שטשטוש מביא לחוסר יציבות נפשית, בדקו ומצאו שאדם שצופה בסרטים 3 שעות ביום נהיה חסר יציבות נפשי, משום שחי בדמיון ומרגיש במציאות (וע' לעיל ספרים, וע' שפיות ואי שפיות), כמובן שזה נזק נוסף לעוד נזקים חמורים לאישיות וליהדות.

תורה ועבודת השם

שאיפות

כללי

גם בלילה לא נדם ליבו, הלב שואף כל הזמן לחזור למקורו העליון, לכן יש דחף פנימי באדם לחזור לשלמות של מעלה. השאיפות של כל בני האדם שוות מאחר והן ביסוד הנפש. החכמה היא ליישם אותם בדברים החשובים באמת.

לעצור שאיפה לעוה"ז

ע' קונטרס מעמד האשה ופוסקת גבי מעשה בחסיד. מדוע מיד הודה החסיד אלא שלשואף לדבר זה לשואף לקבל, ואילו להודות זה לשואף לתת, מאחר וזה הפוך לא ישכנו שניהם בלב א', כעין שאמרו רבותינו אין אהבת העוה"ז והעוה"ב שוכנת בלב א'.

לשלימות

מעשה בא' חילוני שזלזל בהקפדה של קבוצה מסוימת על חומרת החזו"א בסוכה, הוא הטיח כנגדם שהם חונקים את האדם וחופש הביטוי, וכן שצריך לתת לדברים לזרום. אמר לו ראש הקבוצה שהוא מכיר אותו היטב והוא עושה בדיוק אותו דבר עם המכונית הנוצצת שלו ועם הריהוט והקרמיקה אלא ההבדל הוא שהם מרוויחים גם עוה"ז שהם שמחים לקיים המצווה כגדולי ישראל, וגם עוה"ב. ואילו הוא מפסיד גם את העוה"ז שלו.

לחיים

זו השאיפה הגדולה ביותר כידוע, שבמצבים של פיקוח נפש אדם משקיע כוחות שהוא עצמו לא הכיר בעצמו.

אמנם אין הכוונה לחיות גופנית גרידא כשל חתול, אלא לחיים של מודעות, למשל אם יאמרו לאדם שיש לו שתי אפשרויות לחיות שנה כצמח או חדש כבן אדם ודאי יעדיף את האפשרות השנייה, משום שאין לאדם שום תועלת מחיים ללא מודעות עצמית.

החידוש בשאיפה זו הוא שכאן החיים והרצון הולכים ביחד ותלויים בכבודו של האדם. לכן שלשתם כא' מבוטאים בלשון נפש (ע' לעיל נפש).

א. רצון – אם יש את נפשכם.

ב. חיים – אך את דימכם לנפשותיכם אדרוש.

ג. כבוד – למען יזמך כבוד.

ברוסיה ערכו ניסוי בו הוציאו לאנשים את הרצון לחיות וראו שמערכות העיכול שלהם הפסיקו לתפקד, וכן החלו לישון 20 שעות ביממה עד שהתפגרו.

לסדר ויופי

זו בעצם שאיפה לגאולה שנאמר ציון מכלל יופי אלו-קים יופיע (תהילים נ' ב'), מי שלא שואף לזה ובעיקר אשה שלא שואפת לזה זה פגם בצורת אדם שבה.

יתר על כן אשה שבזה ליופי או מחבבת כיעור זה קתולי.

לכן קונים לאשה בגד לחג. לכן מנקים ומסדרים לכבוד שבת ויו"ט.

נאה פירוש נעים לעין ולא להיות חלון ראווה.

כל תרגום של הכיסופים הפנימיים למושגי העוה"ז גורם לאכזבה משום שלא זה מה שחיפש באמת, ולכן הולך וקונה שוב, עולם המסחר היום מבוסס על נקודה זו.

שאלו פרסומאי חרדי האם הוא חושב שכולם טיפשים ולא מבינים ש99.99 זה 100, אז הוא חייך והסביר שהציבור מתחנך שנרמזה אותו בכה"ג ובמבצעים מטופשים שמקבלים דברים שאין מה לעשות אתם או במבצעים שאינם מבצע אלא מחיר רגיל תחת כותרת מבצע [התחדש היום מבצע בסגנון של $2=1+1$], משום שהציבור רוצה להגיע למקומות קנייה מפוארים להרגיש חלק מהתפאורה, הבעיה היא שהאשליה מתנפצת כשמגיעים הביתה, ורואים שהשיש לא מבריק ויש כלים בכיור והקרמיקה לא חדישה וכו'. ואז חוזרים שוב לקניון אל חיק האשליות – עולם הדמיון.

הציבור קונה משום הרגשת חסר לכן מומלץ ללכת לחנות שבע, מעשה שהיה בחנות גדולה באנגליה, שרצתה להגדיל את רווחיה והמנהל הגה רעיון, יציבו בכניסה דוכני אוכל מוכן חינם, וימשכו קהל, אמנם מספר המבקרים עלה אך אחוז המכירות ירד.

נקודה נוספת שכדאי לדעת אדם מרגיש טוב עם הקנייה כ"ז שהיא חלק מהדמיון אבל ברגע שמרגיש שזה שלו הקסם פג, ושוב מרגיש חסר. [בעניין מחשבים לדוג' יש התחדשות פנימית כל הזמן, דהיינו תוכנות חדשות וכד' ולכן נמשך לזה יותר ויותר כל הזמן, וגם אז בשלב מסויים כבר רוצה לשדרג את המחשב].
אגב משבר גיל העמידה פירושו שהאדם מגיע לשלב בו הוא מרגיש שחלומותיו כבר לא יתממשו ומה שהשיג זה לא הרבה כפי שדמיין בילדותו. ברגע שאדם חי בהרגשה שלכל מעשיו זה חלק מנצח יש לו טעם בחיים תמיד. ע' לעיל בעניין לעצור שאיפה לעולם הזה.

לכסף – אוהב כסף לא ישבע כסף

אומרים חז"ל (מכות י' א') שזה מרע"ה הכיצד שהרי כשעסקו כל ישראל בלשאול מהמצרים כלי כסף וזהב ושמלות וכו' עסק משה בחיפוש ארונו של יוסף ולא איסוף כספים, עוד קשה שאו' חז"ל על"ז חכם לב ייקח מצוות, ולכאורה הרי גם ההשאלה לעיל הייתה מצווה דאורייתא "דבר נא באזני העם"! ?
אלא שחכם לב הוא סוחר, הוא מחפש איזה מצווה נדירה יותר ואותה הוא לוקח, לכן הלשון ייקח מלשון מקח וממכר. כלומר מרע"ה השתמש בכוח הסוחר לעניין מצוות.

תורה ועבודת השם

התבודדות

מטרה

להתחבר עם עצמו, להרגיש את כיסופי הלב הרוצה לחזור למקורו.

זמן ומקום

האידיאלי ביותר זה הלילה שכל המונה של רומי שוקט, משום שהלב כוסף כל הזמן, ומאחר ואין הנפש יכולה לקבל דברים לא מוגדרים מתרגמת מיד את השאיפות למשהו מוחשי, ולכן נוצרת אשליה שזה מה שרוצים (והוא יסוד הפרסומת המסחרית), אמנם בלילה שקט ללא חנויות וכד'. מרגישים את הכיסופים ללא תרגום והחכמה היא לתרגמם לעבודת השם.

בדיקה

אם בהתבודדות מרגיש כיסופים לא מוגדרים, רצון להתחבר למשהו רוחני (ע' קונטרס שבת ומועד\פסח\שיר השירים\את שאהבה נפשי ראיתם).

זיכרון

קשור באופן תמידי לתת מודע, והדברים עולים ויורדים בו. אין צורך ללמוד כמו תוכי למבחן אלא ללמוד איך נזכרים, טכניקה א' לדוגמא היא להפסיק יום א' לפני המבחן, ולחזור עוד הפעם.

תורה ועבודת השם

כמות המידע המצויה בידי האנושות היא עצומה מכדי יכולת האדם להכיל אותה, לכן צריך רק לדעת את הבסיסים היטב (ע' קונטרס בעניין חינוך בית יעקב) ולדעת את אפשרויות הגישה לשאר המידע.

ריכוז

דורש שתי תכונות סותרות בו זמנית :

א. רגיעה לצורך הקשבה.

ב. מתח להחזיק את המחשבה מרוכזת.

כשאומרים למישהו שיש לו חוסר ריכוז, גורמים לו לאבד את האיוון העדין הזה.

ד' גפיים וראש

ע' עולם יסודות ד' וה'.

פה

החידוש בפה לעומת שאר האברים הוא שכל האברים עושים שניים פעולה א' לשם איזון בין ימין ושמאל, עשה ולא תעשה, כתיבת אות והרמת העט ביחד יוצרים אות.

לעומת זאת הפה הוא האבר היחיד שעושה לבד שתי פעולות אכילה ודיבור , ובאמת ר"ש בתחילה רצה לבקש שתי פיות ולבסוף נמלך, מדוע ?

יסודו של הפה הוא ואתה פה עמוד עימדי, איך יתכן, הרי פה זה עוה"ז ועימדי זה עולם הנשמות ! ? אלא שזה כוחו של הפה לחבר את העוה"ז לעוה"ב ע"י שמכניס אוכל ומוציא תורה. כמאמרם ז"ל "אם אין קמח אין תורה ואם אין תורה אין קמח", ומאחר והחיבור הזה הוא יסודי חזר בו ר"ש מרצונו בשתי פיות כדי שיהיה יותר ניכר הקשר בין ההכנסה להוצאה (ע' קונטרס אשת חיל הארוך פיה פתחה וגו'). כמו כן מייצג את תוכנו של האדם, איפה שאדם מדבר שם הוא נמצא. וע' קונטרס שבת ומועד פסח שהדיבור גם יוצר את איכות האדם ולא רק מגלה על פנימיותו.

תורה ועבודת השם

יש קבוצה שהפכה את סדר הסעודה שקודם אומרים דברי תורה ואח"כ "טורפים" את האוכל מרוב רעב, אין זה הסדר הנכון (ע' עולם וברכות\סעודה).

דיבור

ויפח באפיו נשמת חיים, מתרגם אונקלוס ועביד באדם לרוח ממללא, זה לא תרגום הקיים אלא השלמה של החסר.

לכאורה גם בעלי חיים "מדברים" וא"כ מה יתרון דיבור האנושי על העברת המסרים של בעלי חיים?! אלא ביכולת הבעה של מושגים מופשטים.

תפקידו של כח הדיבור הוא לבחור בין טוב לרע, בין אמת לשקר, בין רוחניות לגשמיות. כח הנשמה הוא במחשבה, כח הרוח הוא בדיבור, כח הגוף הוא במעשים (ע' להלן לה"ר\כנגד כולן). הדיבור מחבר בין נשמה לגוף ע"י שמבטא המחשבה בכלי המעשה (ע' להלן \פנימה או החוצה). ומפליא לעשות זה הרוח – לכן הספר שמדבר על הדיבור נקרא ספר ההפלאה (וע' להלן לה"ר, וע' קונטרס אשת חיל הארוך\לה"ק\פה, וע' שם\לה"ק\לשון).

י' קבין של שיחה ירדו לעולם

ט' נטלו נשים וא' כל העולם כולל נשים, כלומר שיש להם ט' וחצי. בד"כ משתמשים בזה הגברים לרעה ומנצלים לטובתם, היינו ע"ז מזלזלים בנשים ומאידך משתמשים לטובתם שמגררות לתינוקות וכד', ופוטרות אותנו מכך.

מה האמת?

קודם כל זה ברור שכשחז"ל מציינים עובדות לגבי גברים או נשים כוונתם ללמוד מכך על מבנה הגבר והאשה ולדעת לחיות נכון ואין כוונתם לזלזל בשום פנים ואופן. מי שמשתמש בהם כדי לפגוע הוא מגלה פנים בתורה שלא כהלכה. א"כ מדוע יש לאשה יותר צורך בדיבור מלאיש? אשה יותר ייחודית מגבר ויכולה להתחבר בקלות לעניין האלוקי, ולכן מרגישה יותר בדידות ולכן זקוקה יותר להתחבר בשיחה עם אחרות (ע' שם\לה"ק\שיחה).

תורה ועבודת השם

זה גם הסיבה שהיא מדברת בשיחה ללא פשר מוגדר כי חשוב לה עצם התקשורת, ועוד שלפעמים לא רוצה או לא יכולה לדבר על הדבר עצמו, לדוג' לה"ר או פגישות לפני הוורט.

מילה בסלע

אמרו חז"ל מילתא בסלע (דיבור בשקל) מישתוקא בתרי (שתיקה בשתיים), שאל א' את החזו"א א"כ אם במשפט יש 10 מילים ואילו שתיקה יש אחת אזי לכאורה דיבור עדיף ?
ענה החזו"א שהכוונה לשתיקה שבינ המילים, כנראה כוונתו לשתיקה לצורך חשיבה על המילים, שהיא שווה יותר מהדיבור משום שנותנת את כל התוקף לדיבור [עוד אפשר לומר שע"י שתיקה עולה ערך הדיבור פי שתיים כלומר בתרי חוזר על הדיבור, כמובן יתכן כוונתם לקושי שיש לשתוק מלדבר].
היא הכוונה גם בפיה פתחה בחכמה – רוצה לומר שלא נפתח לבד אלא פתחה אחרי מחשבה.
זה רמז לאדם לא שלא ידבר אלא שידבר מתוך מחשבה, וזו גם הכוונה יעשה עצמו ולא נאמר אלם אלא כאלם, והרי מובא כפירוש על עמל פה, אלא שזה פירוש.

לה"ר

נקרא רגל, ולא רגל על לשונו – היינו מהשרש גל (ע' שסולה"ק וגל) – דהיינו גילוי, לגלות סודות, לכן מחפש סודות אצל האויב נקרא מרגל, ולכן ההרגל מגלה מה הוא האדם. לכן עבודה זרה ראשונה של עם ישראל הייתה עיגל לשון גילוי שמה שרואים עם העין זה מה שיש (ע' להלן עין ציצית).
מה המקור של לה"ר, מה עומק היצר ?
יסוד היצר הוא לא לפגוע בשני ואפילו לא לרומם את עצמו על חשבון השני, אלא לחשוף סודות ועי"ז לכפור בנסתר, שורשו של עמלק, שהסיר את הא' מהכסא לומר שאין גילוי של השם בתחתונים אלא הכל מכוסה ואנו חיים רק עם מה שכן רואים וחווים כאן, ואת ה"זה" משם השם מחק לומר שיש נתק בין העליונים לתחתונים. ולכן נקרא ע"ש רגל שנא' ולא רגל על לשונו, וכן הוא נקרא הולך רכיל מגלה סוד.
כמו כן זה שרש היצר לדעת הכל לגלות הכל, שיהיה הכל גלוי, ללא תכנים נסתרים, והאמת היא שתכלית הידיעה היא לדעת שאתה לא יודע, זה תיקון להנ"ל.

הכיצד ?

הדאגה היא רגש ולא שכל, לרגש אין גבולות, א"כ היאך יעצר אלא שדיבור או אפילו כתיבת הדבר מגביל את הדבר לגבולות הגיוניים ומשחרר אותם, משום שחייב לתאר את הרגשותיו במילים קימות וביטויים מקובלים ואז הדברים מתגמדים לגודלם האמיתי.

עניין נוסף בעניין דאגות הוא שאדם נוטה לעשות שידוך בין כל גורמי הדיכאון ואז אי אפשר לחלץ אותו מהבעיה, משום שכולם מובילים אותו לאותו מקום.

מסופר על ריו"ח () שביקר אמורא חולה ושאל אותו מדוע הוא עצוב, והמשיך אם משום פרנסה לא כל אחד זוכה לשני שולחנות, אם משום בנים אני קברתי עשרה בנים ואם משום המחלה תן לי ירך ואקימך.

שואלים הראשונים מדוע לא הציע לו מתחילה שיקים אותו ?

ועונים שכל זמן שלא מסלקים את הגורמים הצדדים אי אפשר לפעול בעיקר,, וכן שההשפעה המשולבת של כל הגורמים יחד חריפה יותר.

סלנג

ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"ק מהמיה.

תורה ועבודת השם

לה"ר

בעל לה"ר

שעליו נאמר שזכויותיו עוברות למי שהוא מדבר עליו ושהעבירות של מי שהוא מדבר עליו עוברות אליו הוא א' שמומר ללה"ר, וזה משמעות "בעל הדבר בחז"ל". הראיה היא משו"ת הריב"ש ( ) ששואל מדוע מענישים אותו מצד לה"ר תסגי בכך שהוא מומר לדבר אחד.

כנגד כולן

אמרו חז"ל ג' עבירות חמורות ולה"ר כנגד כולן, וקשה הרי בכולם ייהרג ואל יעבור ואילו כאן לא נהרג וספק אם לוקה?
אלא שג' עבירות חמורות כל א' פוגעת ביסוד א' באדם דהיינו:

1. ע"ז – נשמה.

2. ג"ע – רוח.

3. ש"ד – גוף.

ואילו לה"ר מאחר והיא בכח הדיבור שהוא מתחיל במחשבה דרך הרוח שזה הכלי שלה (ע' דיבור) לגוף שמוציא המילים בפעל, אזי זה פוגם בכל קומת האדם ביחד.

תיקון

המקובל היום הוא תענית דיבור וכד', קבלות שלא לדבר לה"ר יותר וכד', האם זה מועיל או מזיק?
קודם כל רואים בעולם שזה לא מועיל, יתר על כן אנו טוענים שזה אפילו מזיק, מדוע?
ראשית יש את הבעיה הידועה שככל שדוחקים את קפיץ היצר חזק יותר כך ההתפרצות תהיה חזקה יותר, ולכן לא זו בלבד שזה לא מועיל זה אפילו מזיק. בנוסף העיתוי שבו אומרים לחניך שאסור לדבר לשון הרע

תורה ועבודת השם

הוא בד"כ כשהוא בא לפרוק כאב, ואז הוא פגוע וכואב וסותמים לו את הפה, ודאי שהלכות כאלו הפוגעות בו אישית לא יתקבלו על לבו.

איך כן כדאי לפעול בעניין :

1. להמחיש לילד כמה מעריכים התאפקות.
2. לעורר הזדהות עם הנפגע מלשון הרע.
3. לא לעצור התפרצות רגשית, אלא לכוון לראות את העולם חיובי, וכן את עצמו ואז לא יצטרך להטיל אשמה על אף אחד.
4. לחזק ברגע שמצליח להתגבר את הרגשת הרווח הנוכחי, ברוך השם שהצלחתי לעמוד הפעם בניסיון. שאם לא כן יתעורר כנגדו היצ"ר ויאמר לו חבל שהחמצתי את ההזדמנות, ואז ילחץ הקפיץ ופעם הבאה ייפול פי שניים.

כשיש ריב בין אחים צריך לשמוע את המכה לאחר שעצרו אותו ונרגע, ואחרי שמראים לו הזדהות אפשר לומר לו שאכן אתה צודק שנעשה כאן עוול וכו' אבל כך אתה משחית את מידותיך .

מעשה שהיה בילד שעבר טיפול של ג' פסיכולוגים שטמטמו אותו לגמרי, ואיש חינוך פשוט הקשיב לו ואחרי מספר שיחות חזר לעצמו, הילד אמר שאיש החינוך הקשיב לו באמת ולא בשביל כסף (למרות שבעבור אנשים שאף אחד לא מקשיב להם גם זה רמה מסוימת של הצלה) וכן נתן לו את ההרגשה שהוא מתעניין בו באמת ושדבריו חשובים ולא שהם חסרי משמעות, וזאת ע"י שנתן לו לסיים את דבריו , חזר עליהם ושאל האם לזה התכוונת ? ועוד שלא הרצה לו תשובה אלא שיתף אותו בתהליך החשיבה והייעוץ, ע"י ששאל אותו מה אתה חושב וכד', וזה נתן לו הרגשה שהוא בונה את עצמו.

דמגוגיה

הגדרה: שכנוע ע"י כח המילים ללא קשר לתוכן.

אמצעים:

- א. מעמד של הרצאה – שכולם שותקים יוצר אשליה של הסכמה עקב שתיקת הקהל, לחץ ציבורי לקבל הדברים.
- ב. דיבור דרמטי – מונע לחשוב על שאלה.
- ג. משחק מילים – אין למילים משמעות מוחלטת, א"כ לוקח מלה ומרחיב את משמעותה או משנה אותה קצת. משתמשים בסיסמאות מקובלות רק לא במקום הנכון, למשל כולם נגד אלימות רק שקוראים לסטירה לילד אלימות.
- ד. פסיכולוגיה – צריך מאמץ אינטלקטואלי של בחור ישיבה לתפוס שזה דמגוגיה.

מדבר

אדם מוגדר כמדבר במקום כבוחר, מדוע?

משום שאנשים בפועל רב ימיהם פועלים ע"פ בחירות קודמות שלהם או של אחרים, ר' חיים בריסקר היה מבקש תמיד חלקי כוס או יותר מכוס, פעם את העז משמשו לשואלו לפשר הדבר, וענה הרב "פשוט מאוד, עליך הפילרה שהרי איך יתכן שהמפעל של הכוסות יקבע לי כמה אני צמא עכשיו!?"

בעניין דומה שאל ת"ח א' את רב אלה לופיאן וכן את הרב אברמסקי זצ"ל לפשר הרמב"ם שאומר "לעולם יפחת אדם שליש מאכלו", איך יכול לדעת אדם כמה מאכלו? ושניהם הגיבו בחוסר הבנה, משום שלהם היה פשוט שאדם חושב לרגע ומעריך כמה צריך לאכול ולא לפי גודל הצלחת או כמה שבמקרה הגישה בעלת הבית.

לכן תואר האדם מדבר שבזה ניכרת הבחירה שא"א לדבר בלי שהדיבור יופעל ע"י מחשבה, גם אם זה לא מורגש בפעל.

מאחר והדיבור מקשר בין הנשמה לגוף אזי דיבור טוב זה מרכבת הקדושה ודיבור לא טוב זה מרכבת הטומאה.

מנהיג בעם ישראל נקרא דבר משום שזה כח השלטון.

תורה ועבודת השם

מומלץ לנסות 40 יום של שמירת הלשון חיובי, היינו לדבר חיובי, דיבור נקי ואיכותי יוצר גדלות ויכולת שלטון הדעת על המדות (ע' מדות־תיקון).

פנימה או החוצה

דיבור משמש גם להוצאת רגשות וגם להכנסה. לדוג' מי שחוזה חוויה מסעירה נלחץ לדבר עם מישהו לספר לו, מדוע ?

אלא משום שהחויה של כל אחד היא אישית וכשחוזה אותה ככל שהיא חזקה יותר היא גורמת לאדם הרגשת אישית חזקה יותר וממילא בדידות גדולה יותר, גם ככל שהאדם גדול יותר הוא בודד יותר, משום ייחודיותו.

לכן נלחץ האדם לקרוא לחברו ולספר לו ואז תוך כדי ניסוח המקרה במילים המשותפות לכולם, משתחרר הרגש וכן החוויה מתגמדת משום שהפכה לחוויה כללית ולא ייחודית (ייחודיות אי אפשר לבטא במילים משותפות). המצער בעניין זה הוא שאיבד אותו המספר את חיזוק האני שלו דהיינו חיזוק קיומו בעולם (ע' אני), שימוש נכון בחוויה הוא להפנים אותה, לקבע את הרגש פנימה, ואז לספר על זה בניסיון לעורר את הרגש מחדש, כך בונים את האני הפנימי. [כמובן בחוויות שליליות רצוי לספר עליהן כמה שיותר מהר כדי שלא יקבעו הרגשות השלילים (ע' אבל)].

כמו כן כשמתרגשים משיחה או מקרה המעורר לפעולה יש לדבר מעט, וממילא לפעול הרבה, שהרי הרגש נשאר בפנים, מה שאין כן אם מדבר הרבה מוציא הרגש ולא פועל כלום. זהו פירושה של מימרת שמאי אמור מעט ועשה הרבה וכן צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה ורשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים.

זה גם א' הסיבות שנשים משוחחות הרבה, לשחרר כל מיני רגשות שמעיקות עליהן (ע' לעיל ט' קבין של שיחה וכו').

גמגום

נוצר מחוסר התאמה בין קצב החשיבה המהיר מאוד לקצב הדיבור האיטי מאוד, בשלב שבו עובר הילד מהגיית מילים בודדות לאמירת משפט מורכב, הפתרון של הבעיה הוא פשוט להקשיב לילד ללא תיקונים,

תורה ועבודת השם

עד שיעבור את השלב הזה, פתרון מקצועי מקבע את המצב, ורק נותן כלים להתמודד עם הקושי שכבר נקבע [כמו כן ראיתי גם גמגום בתפקוד שנובע מהטלת משימות מורכבות מדי על ילד קטן, שאז הילד מסתבך בין החשיבה המהירה לקושי שלו להתמודד עם החלק הטכני, ואז הוא נהייה איטי מאד ועקב הלחץ שוכח כל הזמן מה אמרו לו לעשות].

שתי פיות

ע' לעיל פה.

בחירה

היינו מותר האדם מן הבהמה (ע' דיבור) שיכול לבחור בין טוב לרע, בין אמת לשקר, ביו גשמיות לרוחניות.

הרמב"ם אומר שמי שלא איכפת לו לאן הוא הולך הוא קוף נטול זנב.

ורמז לכך יש גם בספר יונה "אדם אשר לא ידע להבין בין ימינו לשמאלו ובהמה רבה", מדוע לא מנה הפסוק גם חתולים וזבובים, אלא שאדם אשר לא ידע היינו שאינו יודע להבחין אבל יודע שיש ימין ושמאל, ואילו בהמה רבה רומז על אדם שאפילו לא מבחין שיש ימין ושמאל (כמדומה שפעם אחת גם מצאתי כן באיזה מפרש) [.

הרמח"ל אומר שביסוד הבריאה הבחירה היא או אין עוד מלבדו או חלילה אין עוד מלבדי.

הרב דסלר אומר שאין בחירה מהם נתוני החיים אלא רק איך מסתכלים עליהם.

היה מעשה בזוג תאומים שלא עלינו אביהם הרג את אמם לנגד עיניהם א' איבד שפיות דעתו וא' נהייה איש מצליח ומפורסם בחברה, בראיון לעיתון כשנשאלו כל אחד למצבו ענו את אותה תשובה הראשון ענה "המציאות גרמה למצבי" והשני "המציאות הכריחה אותי להצליח", והרי המציאות אותה מציאות ועוד ששניהם תאומים ולכן הלך חשיבתם ותכונותיהם זהה ביותר, רואים א"כ שבחירתם איך להסתכל על המציאות היא שקבעה את גורלם.

תורה ועבודת השם

כמו כן היה מעשה נוסף שאיש חינוך במקום מסויים רצה להמחיש את העניין הזה לבחורים ולכן עשה להם תרגיל כפול. ראשית אמר להם שיהיה להם מסע בתור עונש והתלוננו כל הדרך, זמן לאחר מכן אמר להם שכפיצוי ייתן להם פרס טיול וקיפצו מרב אושר כל הדרך, בסוף הטיול אמר להם שהם כנראה לא נורמאליים משום שהמסלול הראשון הוא היפה ביותר בארץ והשני פחות בהרבה, אלא שזה תלוי בהסתכלות ותו לא מיד.

החלק הזה נקרא פרשנות, איך לפרש מאורע, ואח"כ ממילא מקוטלג במקומו (ע' השקפה). מעשה שהיה בפרופסור משועמם ופגוע שחיפש להראות גודל חוכמתו בהרצאה, ולכן הכריז לפתע בלי קשר לנושא, שלדעתו אין בחירה והכול תלוי בצופן הביולוגי של האדם ולכן אי אפשר להמשיך את ההרצאה, ניסיונות דחייה לא הועילו, ואז אמר לו המרצה "סליחה אדוני אתה שקרן!", הפרו' כעס ורטן שכך לא מדברים, אמר לו המרצה שאין לו מה לכעוס, האמירה נבעה מהצופן הביולוגי שלי מה אני יכול לעשות, ובזה נסתם פי דוברי שטויות.

סמויה

למעשה אחרי מעשה הרבה יודו שבחרו ברע אבל בעת מעשה אף אחד לא בוחר במודע ברע, א"כ איך בוחרים ברע, כיצד יתכן שעניין כל כך עיקרי בהגדרת האדם נעלם מעיניו והוא לא מודע לבחירה? התשובה היא שהבחירה נעשית בשלב מוקדם לעבירה, שבו יש בחירה חופשית ימינה או שמאלה, ושניהם מותרים, אחרי שבחר שמאלה נדבק בגרדת, ואז סיפוק הגרדת נחשב לאונס, אמנם לאחר מכן מודה שזו הייתה עבירה אך בעת שבחר בה נראה בעיניו שזה מוכרח המציאות ולא פעל שום דבר שלילי [כנראה שזה מה שעומד מאחרי הרחקות חז"ל בתחום שעדיין המותר כדי שלא ייגרר מאליו לעבירה].

החוכמה היא לעצור בשלב הדימיון, משום שאחרי הפנייה שמאלה, יש עוד כמה קילומטרים ורק אז מגיע המכשול, רק שאז כבר מרגיש ככה אני – אני טיפוס כזה וכד', החכמה היא לעצור בשלב הדימיון. הח"ח המשיל על כך משל שפעם המורדים הצליחו זמנית להברית את הצאר הרוסי מכיסאו, והוא ברח לכפר שהיה נאמן לו, אחרי ששקט המרד וכוחות הצאר נצחו רצה הצאר להעניק פרס גדול לכל אנשי הכפר למען יראו וידעו שכדאי להישאר נאמנים לצאר. ואז הוא פנה אליהם ואמר אנא בקשו ממני כל מה שתמצאו ואתן לכם, כל א' ביקש שדות וכו' כפי הבנתו והשמש לא ביקש, פנה הצאר אל השמש ואמר לו מדוע לא תבקש ממני דבר מה, אמר לו השמש שהוא מתבייש, אמר לו הצאר שאין הוא צריך להתבייש ולא לחשוש מדבר, השמש אזר אומץ ואמר, אני שמש בית הכנסת ואני כל היום שם, האם יוכל הצאר לבקש מהנגרים

תורה ועבודת השם

שלו שיעשו לי עץ שאוכל להתגרד ? השתומם הצאר ואמר ריקא שכמוך מדוע לא תבקש רופאים או לכל הפחות כסף לרפואה ! ? אמר לו השמש בחיך מסתורי כי הצאר לא יודע מה התענוג של להתגרד. אמר הח"ח כולנו כך, כשגדול הדור אומר לנו לוותר על כך וכך אנו אומרים מה הוא מבין בהנאות העולם הזה, אבל האמת היא שהדבקנו את עצמנו בגרדת.

אמר פסיכולוג אחד שאין יצור עלי אדמות שסובל כל כך בשביל ליהנות. כמו כן בבחירה ימינה אח"כ נגרר לקיום מצוות ונראה לו שכביכול עושה ממילא.

נגד הטבע

פירושו נגד הטבעים השלייליים שלי ולא נגד טבע העולם, כלומר נגד מה שנראה שהטבע שלי רוצה, ולא נגד הנאות העולם באופן כללי משום שאת הכל ברא השם ולא השטן.

ברע

היא בעצם חוסר בחירה בטוב, אומר ר' צדוק הכהן ( ) שלמדים את יסוד העניין מהמקום הראשון שבו זה נאמר, ושאר החזרות הם תוספות והרחבות, יסוד פרשת הבחירה נמצא בבראשית אצל קין, ושם נאמר לו אם תטיב שאת ואם לא תטיב, ולא נאמר אם תרע, כפי שנאמר בפרשת שבועות להרע או להיטיב ( ), וכן נאמר ובחרת בחיים ולא נאמר ולא בחרת במוות, משום שאי בחירה בטוב היא בחירה ברע באופן אוטומטי. שאת פירושו להתנשא היינו בחירה בטוב.

הרע והמוות נמצאים בטבע, תפקידנו הוא להפוך את הזמן המת לחיי נצח ובעצם לבחור בטוב. אמר החזו"א בצחות לשונו הזנחת החיים על מסלולם הטבעי זה בחירה ברע, ממילא בחירה בטוב זה ללכת נגד ההרגשה הגשמית עד שההרגשה הרוחנית נהיית הטבעית.

תכונות אופי

לא ניתנות לשינוי משום שאלו כלי העבודה של אותו האדם, הגר"א. ומה שאמרו חז"ל גבי אדמוני זה אומר שתחום הבחירה שלו הוא בדם, כלומר שוחט, מוהל, קצב וכד'.

גרפולוגיה

על פניו נראה מבטיח אמנם יש כאן בעיה, והבעיה היא שבכל אחד יש את כל התכונות, לפי שכך נברא וא"כ השאלה היא במינון של כל תכונה. בד"כ הניתוחים שלהם לא מדויקים וממילא מתאימים לכל אחד, מאחר ולכולם יש חוסר בטחון, וכולם עברו טראומה בילדותם וחוו צער על נפטר כלשהו כנראה וכו'. אמנם יש תכונות שבולטות קמעא יותר בכתב ולכן מכוונים טיפה יותר לאדם המדובר ו"קונים" אותו עי"כ.

בבדיקה של שלושה מגדולי הגרפולוגים בארץ עלה שאין בזה אמינות משום ש :

א. שלחו להם אותו כתב יד, וכל אחד ניתח אחרת.

ב. חזרו ושלחו אותו כתב יד לשלושתם לאחר זמן, וכל אחד ניתח אחרת ממה שהוא עצמו ניתח בפעם הקודמת.

וראו זה פלא, יצא שבעל הכתב הוא אישיות רב גונית ומתקדם ללא שום השקעה.

כמו כן יש את הכלל שאדם שלא ברור לו שאינו מבין בבני אדם הוא סכנה לטיפול, ואם ברור לו אזי יש סיכוי שיגשש אינטואיטיבית ויצליח.

מחלות נפש

רב מחלות הנפש הם בתחום הבחירה, כלומר אנחנו צרכים לראות את האדם הפרטי כאנוס, ולדונו לכף זכות, האמת היא שזה כמו צינון שיש בחירה לא לצאת לקור או להתלבש היטב ואין בחירה לא להצטנן. להלן מספר דוגמאות :

א. למשל אחת התופעות הנפוצות ביותר היום היא דיכאון, ע"י חשיבה איטית וכבידה על כל פרט ופרט מהפעולות הנדרשות לביצוע ניתן להגיע למצב של אשפוז קליני, נבדק ע"י צוות מחקר ! אחד הפתרונות לבעיה הוא למקד את הריכוז של המטופל במה שבד"כ משמח אותו.

ב. התמוטטות נפשית במקרים קשים וארוכים או עלפון במקרים של פחד פתאומי זה בחירה של בריחה מאחריות.

ג. דיכאון אחרי לידה נובע מירידה דראסטית ברמת הסרטונין, אמנם השמחה של האם בילדה מעלה את רמת הסרטונין בחזרה תוך 24 שעות. א"כ הבחירה איך לקבל את הרך הנולד קובעת אם יהיה דיכאון אחר לידה או לא, התופעה היום הולכת וגדלה לממדים ענקיים משום ששמחים פחות ופחות בילדים ורואים אותם כמטרד טכני או בעיה כלכלית.

תורה ועבודת השם

אם רוצים לפוצץ בעיה , לדוגמא אדם שחפץ בדיכאון , אם ילכו אתו ויאמרו לו שאכן הוא בדיכאון ולא יכול לצאת מזה הפסיד את כל מה שרצה להרוויח, שהרי הוא רצה להרוויח שהוא אנוס וכאילו מנסה לטפל כדי לנקות את נקיפות המצפון, וברגע שקיבל "אישור" אזי הוא כבר לא מסכן, כלומר שהרי התוצאות הצפויות מהסביבה הם הרווח, הרעיון הוא ללכת הפוך מהתגובה ההגיונית. מטרת הקניות האין סופית היא לא חומריות אלא שאין פינה בטוחה שבה מרגיש האדם אהוב ורצוי, והקניות משמשות ככדורי הרגעה להתעלם הבעיה.

לכן אסור לתת ממתק שהוא עצוב אלא רק כשהוא שמח שאל"כ מחנכים :

1. לבחירה בדכאון.

2. לכך שקניות "פותרות" עצבות.

ידיעה חשובה – אדם רוצה לעבוד רק שאסור לו לדעת שהוא עובד.

דיכאון זה אופן להשיג צומי ללא השקעה. אומר המהרח"ו ( ) שיסוד העפר זה עצלות והפיצוי עצבות.

דיכאון פותר גם את המדוכא מאחריותו למצבו.

לשמחה בעולם הזה צריך לפעול.

אגב : אסור להזדהות עם המטופל אלא רק לרחם עליו, שאל"כ זה עלול להיות מדבק.

בעיות נוירוטיות נובעות מנקיפות מצפון, כלומר מהרגשה של אני יכול לפעול ולא פועל.

כשאדם מבין הכל אבל יש לו צורך נפשי לעשות איזה דבר מסויים , אזי צריך לעזור לו ע"י שינוי מקום וכד',

הרעיון הוא שינוי הקיבוע.

הגבלה

בן חורין פירושו פטור משעבוד היצר, אבל אין פירושו בחירה חופשית , מאחר והקב"ה שם את האדם בגבול מסוים של בחירה אחרי שאין בחירה אם לקדש שם שמייים, אלא האם זה יהיה על ידך או על גבך. כמו כן אדם לא בעל בחירה מי יהיו הוריו , שכניו , מה יהיו כוחותיו ועוד ועוד .

תורה ועבודת השם

ישנן מספר הגבלות נוספות והן :

1. שכל אדם ירא השאלה ממי ? שואל הרב אברמסקי זצ"ל אם "האלוקים עשה שיראו מלפניו" () אזי כיצד יש כופרים כה רבים ! ? התשובה היא שהשם עשה שיראו, ובבחירת האדם להטות ליראת שמיים או מחבלים וכד'. וזהו הכול בידי שמיים חוץ מיראת שמיים.
2. כל אדם מאמין השאלה במה ? כנ"ל [אולי ניתן להמליץ את הפסוק, "ויאמן בהשם ויחשבה לו צדקה" () וכן "ויאמינו בהשם ובמשה עבדו" () אם אמונה שייכת רק בהשם לא צריך לומר אלא שהאמונה זה הבסיס וכשאברהם היטה לכיוון אמונה בהשם אזי "ויחשבה לו צדקה" ?
3. מס"נ של עמ"י היא מציאות קיימת השאלה בעבור מה ? כידוע מהצדקת חנה ושבעת בניה שאמרה תאמרו לאברהם שאני עקדתי שבעה בנים, ואומרים הראשונים שזה לא חכמה אחרי שאברהם הטביע את חותם מסירות הנפש בעם, אמנם כשזה לא מופנה לאפיקים הנכונים אזי זה מופנה למס"נ לעבודה זרה או למות בעבור צבא כלשהו, בבדיקות שנערכו בצבאות הגויים באירופה עלה שאחוז היהודים המשרתים הוא כ-14 ואחוז ההרוגים הוא כ-40 {לחפש מדוייק}.

נקודה נוספת לתשומת לב היא שאנחנו מוגבלים אפילו בתפישה של המושג בחירה, שהרי הקב"ה מבטיח שנחזור בתשובה ונגאל למרות שיש בחירה והיא הדבר היחיד שתלוי בנו. עוד נקודה חשובה היא שאדם צריך לבחור בבטחון של מאה אחוז משום בריאות הנפש, ולכן מוכרח שכך רצה הקב"ה שיבחר. אמנם קשה בתרתי :

א. מה הדין אם בחר בטוב לדעתו והזיק ?

ב. איך יודע שזה לא מנגיעות ?

התשובה היא : אמר הסטייפלר שאין אדם יכול להזיק לחברו אם התכוון לטובתו, אלא שאם הוזק חברו זה משמיים והסתובב על ידו כדי שהוא ילמד להבא, וכן הר' אברמסקי זצ"ל (ע' להלן גבי בעל בחירה). אמנם אמר הרב אברמסקי שאדם שרואה שלא הולך ולא שואל יתבע על זה, והקוצקר אמר שהוא חושש מטיפשים יותר מאשר מרשעים, משום שלרשעות יש גבול ולטיפשות אין.

לגבי נגיעות אם נחשב שאנו לא בוחרים נכון עקב נגיעות אזי יוצא שהקב"ה חלילה טומן לנו פח , אלא שהקב"ה רוצה שנבחר בטוב לפי הכוונת התורה, כולל הרגשותינו האישית , משום שזו האמת וזה מה שנכון לנו באותו הזמן , מאד יתכן שהקב"ה רוצה בעיתים שונות שנשנה בחירתנו מסיבות שאין אנו יכולים לדעת כעת, ולכן נותן לנו ראייה אחרת של אותם דברים, א"כ צריך לבחור בבטחון של מאה אחוז בידיעה שזה רק שמונים אחוז, ר' אברמסקי זצ"ל.

אגב הערה חשובה, מי שחושב שהוא נקי מנגיעות פירושו שהוא שקוע בהם עמוק.

תורה ועבודת השם

ישנה שאלה קשה מאד, איך יכול בעל בחירה לפגוע בבעל בחירה, שהרי זה משנה את אפשרויות הבחירה שלו וכ"ש אם הורגו?

הסוגיא סבוכה אמנם יש הכללה אחת והיא שמדובר באדם כזה שלא נגזר עליו לחיות אבל גם לא נגזר למות, וא"כ יש אפשרות לפגוע בו מצד מעשיו הבחיריים, והפוגע יכול לפגוע או לא תלוי בבחירתו, ר' דסלר⁰, רמח"ל⁰.

אגב ברוצח בשוגג ישנם שני גורמים:

- א. רשלנות פושעת (שהרי הכיוון של הכלי היה ללמטה ולא נזהר).
  - ב. זלזול בחיי אדם (שהרי פעולתו עלולה לסכן חיי אדם ולא נזהר).
- שאר המקרים ידונו על רמת הרשלנות אבל לא על הרצח [צ"ע כוונתו].
- לגבי הטענה שאני לא יכול לעשות ולכן אני לא עושה אמר הרב שך אמר שלא מי שיכול עושה אלא מי שעושה יכול.

מצווה, מותר, רשות, אסור

מהם?

- א. אסור היינו קשור שהתורה כבר אסרה אותו שהוא מחוץ למסגרת הבחירה (אמנם לא בפועל אלא בכח, ע' תורהוֹסדר העולם, ע' קונטרס אשת חיל הארוך־לה"ק־מיוחד).
- ב. רשות היינו כמו רשות היחיד, שזה מקום פעולתו של האדם לבחור בדברים המותרים בתחום הבחירה להשתמש בהם נכון, וכאן מותר לו לבחור.
- ג. מצווה היינו כפשוטו שבזה צריך לבחור.

נושא הבחירה

עיקר הבחירה היא בעולם החסד, משום שזה **המחבר בין עוה"ז לעוה"ב**, כלומר בין הרוחניות של הא' לגשמיות של השני.

תורה ועבודת השם

אופן הבחירה

עיקר העשייה זה לרצות ולתכנן היינו זממה שדה , משום שאת השאר הקב"ה עושה ממילא, הפעלת הרצון היא ע"י דיבור, משום שכח הרוח הוא בדיבור ושם הרצון , לכן לעולם יאמר אדם אני רוצה להרבות כבוד שמייס, זה לכבוד שבת וכד', שהדיבור פועל הרבה, הגר"א. א"כ יוצא שמספיק ברצון ולא בעינן לתוצאות כלל שאינם ממין העניין וא"כ מדוע צריך תוצאות בכלל, אומרים ר' צדוק הכהן והרמח"ל שזה חסד מיוחד מאת הבורא שנרגיש שעשינו משהוא בכיוון, כלומר המציאות של תוצאה למעשים נוצר כתוצאה של חולשת בני האדם לעבוד באופן תיאורטי טוטאלי, יתרון נוסף הוא לדידן שזה מביא לרצון להגיע לשלמות באותו העניין (וע' דיבור\בחירה).

ראה הקב"ה צדיקים שהם מועטים

כיצד שותלים צדיק, הרי זה תלוי בבחירה ? אלא שהקב"ה שותל נשמות גבוהות בכל דור ודור שיובילו את הדור ובד"כ הם בוחרים בטוב , ואם ברע אזי הקב"ה לוקח אותם או מנטרל השפעתם.

במלאכים

יש להם בחירה לעשות יותר מהמצווה, ר' יוסף אבן ג'קטיליה, רמ"ק. [נראה ברמח"ל שיש עוד נקודה שבחירתם לא משפיעה על העולם שלנו, צ"ע אם לשיטתו יש להם בחירה לעשות פחות].

עין ואוזן

העין מיוצגת כעיגול והאוזן כקו , מדוע ?

תורה ועבודת השם

אלא שהעין "תופשת" בביכול הכל ברגע א', כאן ועכשיו ולעומת זאת האוזן בנויה על המשכיות שא"א לדעת בתחילת מילה מה יהיה ההמשך כלומר האוזן בנויה על חשיבה וניתוח, משא"כ העין היא שטחית לגמרי משום שהיא חושבת שהיא תופסת הכל ולא חושבת יותר. קריאה היא תיקון הראיה משום שאז גם העין תופשת שאינה תופשת הכל ברגע אחד, מעין רואים את הקולות.

לדון לכף זכות

המלצה זו של חז"ל נראית כאילו לכן נברא השכל העקום, להמציא איך למרות הכל, אפשר לומר שהאדם שנראה בברור אשם טוטאלית, בכל זאת זכאי!

האמת היא בדיוק ההיפך, העין מטעה לחשוב שאם ראית "הכל" אז גם הבנת הכל [אגב זה א' הכלים החזקים של התקשורת להטעות את הציבור ע"י שמראים תמונה, ותוך כדי כך מעבירים מסר מילולי בלי קשר ולא מוכח מתוך התמונה שזה נכון, אעפ"כ זה יוצר הרגשה שכל מה שנאמר זה אמת מוחלטת], אבל העין לא לוקחת בחשבון כמה דברים אינה יכולה לראות, למשל מה היה רגע לפני, מי האדם, מה עברו, למה התכוון.

מעשה שהיה ונפטר ידיד טוב של ר' חיים זוננפלד, באמצע ההלוויה נכנס ר' חיים לחנות עציצים וקנה עציץ, א' הצופים לא יכלו להתאפק על הזעזוע ושאל את הרב האם זה הזמן לקנות עציץ לאשה! ? ענה לו הרב שהנפטר היה חולה במחלה מדבקת והרופאים אמרו שאם לא יביא עציץ עם אדמה לקבור את התפילין תוך שעה ישרפו את התפילין !!! איך יכולה העין לראות כזה דבר בצורה נכונה? ?

מקרה נוסף מספרת הגמרא על שני כוהנים שרצו כדי לתרום תרומת הדשן ותוך כדי הריצה א' נדקר ונפל גוסס, נכנס אביו של הגוסס, ואמר הוציאו אותם מהעזרה, שלא יטמאו הכלים. ושואלת הגמרא האם רציחה זילא בעינייהו או שטומאת כלים חמירא בעינייהו, א"כ הגמרא "ראתה" את המקרה ואעפ"כ עצרה לשאול האם הכוונה היא טהורה או טמאה משום שהיה ברור לגמרא שאי אפשר לראות בעיניים את כל הנתונים, וא"כ האב הזה הוא או ענק רוח או גרוע מגמד.

מנגנון זה נועד להגן על הרואה מלהיות מושחת, מאחר ואנו לא הושמנו כאן כדיינים אלא כעו"ד, א"כ איך שננתח את המצב כך נהייה בעצמנו, לכן זה נכון גם אם הפעולה הייתה באמת שלילית וכ"ש אם לא. ישנן ג' מקבילות:

א. חכמה – ראייה.

תורה ועבודת השם

ב. שמיעה – בינה.

ג. פה – דעת (מסקנה).

מכאן רואים שהראיה גם כלולה במערכת של חכמה מאחר ומה שאנו רואים זו אינה המציאות, ולכן צריך לשלב אותה עם ניתוח [ואז גם מרוויח שיש לו ספק שמא הניתוח לא נכון, וכבר לא מסיק מסקנות באופן מיד].

ישנו ניסוי ידוע שבו מציירים שני קווים שווים, מקבילים, בצבעים שונים ושואלים את הצופים מי ארוך יותר, לכאורה התשובה אמורה להיות אובייקטיבית שהם שווים אבל התשובה היא תמיד שהבהיר ארוך יותר, מדוע? אלא שאין המח עובד באופן אובייקטיבי. אלא נמשך תמיד אחרי לבו וא"כ אחרי שיש ללב נגיעות משלו רואה מה שרוצה לראות בלבד, לכן חכם בתורה נקרא חכם לב ולא סתם חכם או חכם שכל שהרי השכל נוטה אחרי הלב וממילא רק אם הלב מכוון כראוי אזי השכל יוציא תשובה נכונה, המח האנושי לא בנוי להיות דיין אלא עו"ד, דהיינו שקודם כל יודע מה לחפש ואז יוצא לאשש את הנתון המבוקש מהמציאות.

יותר בעומק פעולת המח, צריך לדעת שאין המח בנוי לומר שהקווים שווים אלא שהם לא שונים, משום שהמח פועל פעולות חיבור והפרדה בלבד.

כמו כן אם משנים את סביבת הקווים דהיינו שמציירים סביב האחד קווים אלכסוניים הנוטים ממרכז הקו חוצה, וסביב השני קווים אלכסוניים הנוטים ממרכז הקו פנימה, התמונה "משתנה" לבלי היכר, ומי שלא רואה את הקו שסביבו נוטים החוצה כארוך יותר יש לו בעיה בתהליך הראיה התקין, למרות שבמידה יצאו שניהם שווים.

מעשה והביאו את הניסוי לפני ר' אהרן קוטלר והוא מיד זיהה את העובדה שהם שווים, וציין שאמנם יש הטעייה, הכיצד?

← אלא שהנגיעות שלו הייתה לחיפוש האמת →

לא תתורו

מדוע מאשימים את העין בכל הנזקים – עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי, עיני ירדו פלגי מים על לא שמרו תורתך, לכאורה האדם אשם ולא עינו ?

אלא שהלב כל הזמן כ"ז שואף ונכסף, בעצם זה לחזור למקורו הראשון שנאמר גם בלילה לא שכב ליבו (קהלת ב' כ"ג), אמנם הנפש לא מבינה דברים מופשטים וחייבת המחשה, לכן היא משתמשת בעיניים לתרגם את השאיפות למשהו גשמי ונותנת לגוף אשליה כאילו לזה הוא נמשך, הפרסומאים מרבים להשתמש בזה ויוצרים לאדם אשליה שהוא מעוניין בחטיפי הזה או המכונית הזו וכו' וכך מריצים את הכלכלה העולמית שהרי והנפש לא תמלא ואז יש אכזבה ומושכים אותה למשהו חדש, יסוד הפרסום הוא לגרום לאדם להרגיש רע עם מה שיש לו ומאידך להשלות אותו שקניית המוצר המוצע יביא לו לשמחה, א"כ מובן מה הטענה על העין, שהיא מטעה וגורמת לשאיפה לדברים לא נכונים ומזה צריך לשמור אותה והוא הנקרא שמירת העיניים. הרעיון הוא לראות שאתה לא רואה, לכן רב אלה לופיאן גם כשלא ראה בעין אחת ובכלל החלו עיניו לכהות הלך תוך שהוא מתבונן למטה כדי שלא תטעה אותו עינו לחשוב שמה שהוא רואה זה מה שיש או מה שנכון.

שכם

מקום תחילת החלוקה לימין ושמאל ולכן שכם מבטא חילוק, חלוקה וחלק. לכן מקום שסגולתו לחלק או מחלוקת קרוי שכם. ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך לשון חלק.

ידיים

תחום הפעולה האנושי, מציין פעילות עד קצה תחום הפעילות, שהוא ד' אמותיו של אדם.

כפות ידיים

מציין את החלק הפועל בידיים, כלומר את הפעולה בעצמה.

פעילות

מ"ותעש בחפץ כפיה" רואים שהיא פועלץ במרץ רב. אמנם איך נדע שאינה פעילות אובסיבית – כפייתית אלא שזה רק ע"י "דרשה צמר ופשתים", שרואים מכך שפעילותה מחשבתית ומזה מקישים לפעילות כפיה, עקידת יצחק.

מותניים

הן הבסיס לרגליים ומייצגות עמידה ויציבות בעוה"ז. שמם מותניים, מלשון מתן, שמתן זה כח הנתינה שנותן עמידה ויציבות בעוה"ז וע' עולם מצוות\צדקה\מצילה ממוות.

רגליים

מתאר את היכולת לצאת מהמסגרת (הד' אמות) ולהמשיך הלאה, וכן מתאר פעולה בלי חשיבה מודעת, ואשיבה רגלי אל עדותיך, היינו ששעבד גם את הגוף לעבודתו. רגל היא האבר הכי רחוק מהמח, היא פועלת כאוטומט שחוזר על עצמו. מייצגים את ההתקדמות שהרי א"א להתקדם ללא הרגליים. כמו כן מייצג גם המשכיות: ברא כרעיה דאבוה, עובר ירך אמו, ברכה לילדים בין רגליו, ולרגל הילדים. על הרגלים לא צריך לחשוב, ההרגלים נותנים מקום לחשוב על דברים אחרים.

כח ההרגל נועד להתקדמות, ע"י שיש שטחים כבושים שעליהם כבר לא צריך להילחם, שטחים אלו נהפכים לבסיס עליו בונים עוד קומה, א"א לבנות קומה שנייה ללא קומה ראשונה, וכן זו טעות נפוצה בחינוך שהורים מנסים לחסוך ולבנות ישר את הפנטהאוז בהנחה שאם הוא יהיה אזי זה ראייה שיש גם עוד כמה קומות מתחת, אלו מגדלים פורחים באוויר וסופם . . .

לדוגמא אדם שנאבק כל בקר על הקימה יהיה לו קשה להתמודד בשאר היום עם שאר עניינים משום שניצל את כל כוחותיו כדי לקום .

לסיכום הרגל פירושו עניין זה כבר קיים תמשיך הלאה (ע' להלן מצוות אנשים מלומדה).

מצוות אנשים מלומדה

אין פירושו שהרגל זה דבר שלילי אלא מבטא את המצב שההרגל נהייה עיקר ולא טפל המשמש להתקדמות האמיתית, כלומר כל דבר שהפך להרגל מאפשר לכבוש שטחים חדשים וכל זמן שאדם לא קונה הרגל הוא לא מתקדם, מאחר והוא נלחם כל הזמן על אותו עניין באותה רמה, מעבר לחוסר ההתקדמות אין אפשרות לאדם להילחם אותה מלחמה ללא שחיקה. (ע' לעיל הרגל). למעשה ההרגל כולל אפילו כוונות בתפילה ולא צריך להתאמץ לכוון שברוך זה מקור הברכות כמו שלא צריך להתאמץ לכוון שסטנדר זה סטנדר, ולגמגם וכו'. ואז בע"ה ימשיך להתקדם במה שכן צריך. רגל המקדמת את הגוף מחוץ לתחומו (דהיינו הד' אמות שלו) בנויה על עקב שהיא מקנה את היציבות. כמו כן הרגלים בנויים על עקביות.

תורה ועבודת השם

ברכים

הם האמצעי שע"י הרגליים מניעות את הגוף (מהד' אמות שלו), לכן הם נקראות ברך לשון ברכה, אותיות כפולות ("ב"–כפול באחדות, "כ"–כפול בעשרות, "ד"–כפול במאות), ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"ק ברכה, וכן אדם מכפיל עצמו ע"י הילדים, תלמידים.

עקב

הבסיס של הַרְגֵל כלומר העקביות היא בסיס הַהֲרָגָל, א"א לקנות הרגל ללא עקביות.

קניין

באופן כללי המושג קניין רחב יותר מפעילות קנייה של חפץ מא' לשני. הגדרתו למעשה היא יצירת בעלות על דבר באיזה אופן שיהיה.

כסף

זה א' האופנים המקובלים להיות קונה, היינו בעלים של הדבר.

תורה ועבודת השם

ייצירה

אופן נוסף להיות בעלים דבר הוא ליצור אותו וזה קניין יותר גדול מקניין כסף. וכן נאמר על הקב"ה קונה הכל, ע"י שמחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, שפתי חיים וימים נוראים. הקניין הגדול ביותר לאדם הוא האדם בעצמו.

אישה

גדול קנייני האדם מהחיון, אמנם בכה"ג צריכה האשה להקנות את עצמה היינו את הרשות שלה על איסוריה, וכן בעלותה על רכושה. מהות הקניין היא שהופכים שניהם לגוף א' (וע' קונטרס מעמד האשה ופמיניזם, ע' שסואחרי בעלה לעניין שלום בית).

קניות

בטבע הבריאה "קניות" היה אמור להיות פעולה מעצבנת שכרוכה בבזבז זמן וכוחות, ואם היה אפשר שתעשה, ע"י מישוהו אחר היה עדיף, א"כ איך יתכן שאנשים היום נהנים לעשות "שופינג" מעבר לשינוי השם ?

אלא שיש לאדם אשליה שהוא מחובר לזוהר של החנות לאור, לקרמיקה וכן כל המוצרים היום נוצצים משום כך, שינסה אדם ליהנות מחוויה של קניות במכולת כפרית מאובקת, אפילו שקונה את אותם מוצרים. הבעיה היא כשמגיעים הביתה הקסם פג, מרגישים אכזבה ורצים שוב לקנות. אצל אשה גם מעשה קנייה זה עבודת השם וצריכה לחשוב איפה, מה, אצל מי, אם יש מוכר שומר תורה ומצוות וכו'.

קנייה במבצעים יוצאת יקרה יותר משתי סיבות עיקריות:

1. קונים יותר מהתצרוכת וממילא משתמשים יותר כי זה זול ואז זה כבר לא זול בעצם.
2. זה גורם כניסה לא נצרכת לחנות ושוב קונים סתם עוד דברים.

תפילה

שיחה

שיחה זה כמו שיח השדה מגדירה דיבור לא מכוון, כאשר המטרה היא השיחה. והוא שיחה קלה שבין איש לאשתו, דיבור לשם דיבור בלי מטרה מיוחדת. שיח השדה זו צמיחה לא מוגדרת שלא רואים את הגרעין זהו סוד השיחה שמראה שמהו טמון בפנים ולא יכול לגלות. בשיח אין פרי ולא פרח, כל הענפים זהים – מביע כמות ולא איכות (ע' קונטרס מעמד האשה'ט' קבין). הגר"א או' ש'שיח' זה שלוש פעמים י"ח.

תפילה מכונה שיחה לומר שזה כגמול עלי אמו שרק בוכה והאימא כבר מבינה את הצרכים לבד. מדוע א"כ תקנו נוסח, אלא כדי להשתיק את הלב שמבינים לרצונותיו ואח"כ כבר הלב משוחרר לבקש ע"י פעייה את רצונותיו.

שירה

היא ביטוי להרגשה ייחודית, אמנם ייחודיות א"א לבטא לכן מבטאים בשירה שהיא מעין שיחה (ע' לעיל שיחה), שאו' מסביב קרוב ככל האפשר מה שרוצים.

תורה ועבודת השם

מעבירה רוע גזירה

יסוד העברת רוע הגזירה היא שינוי האדם, תפילה פועלת כך שכאשר מתפלל מהלב הוא עצמו משתנה. הרי יש קושיה מדוע להתפלל כלל שהרי הקב"ה יודע צרכינו, וכ"ש מדוע לבקש צרכים פרטיים כלשהם אלא שהבקשה משנה את האדם ואז לפי דרגתו החדשה כבר מגיע לו משהו אחר.

מהותה

מעין ספר זיכרונות לחבר עצמו למקור העליון שלא ישכח מקורו, לדעת מהיכן הגיע ולמה הוא שואף באמת (ע' שיחה, ע' קונטרס שבת ומועדים\פסח\שיר השירים).

טעם

טעם תפילה זה לא לכוון כוונות האר"י אלא לחבר את הכיסופים הבלתי מוגדרים חזרה לשם. א"כ מדוע קבעו נוסח לפרנסה, רפואה וכו' ?
אלא כדי להרגיע את המח כנ"ל א"נ לעורר את הרגש לעניינים אלו.

זכירת זכות אבות

(ע' מדות\זכות אבות).

במניין

[בעיקר] נחשב אם מתחילים ביחד משום שאחר כך כל אחד ממשיך במסלול משלו.

אם אדם מרגיש שצריך לבכות על משהו וקשה לו אפילו לבכות, אזי השם שומע תפילתו ומקבלה. אין לעורר רגש בכח משום שאז רב הסיכויים שבוכה של עניין אחר, רבותינו.

של חכם בפטירתו

יש לצדיקים כוח לברך במותם יותר מבחייהם, כאלוהו שברך את אלישע יהי נא פי שניים ברוחך אלי וגו', משום שהם יוצאים ממגבלות הגוף.

של חכם על חולה

מדוע זה עוזר הרי החכם לא יהיה צדיק במקומי ?
אלא שהצדיק משתתף בצער ולכן מאחר ולא מגיע לו הצער אזי נדחית הגזירה ואז צריך לנצל הזמן ולהשתנות.
מקובל מרבותינו וכך היה נוהג הבבא סאלי שדורש מהאדם שישתנה, שאחרת יכול להיות יותר גרוע.

נוסח קבוע

מדוע קבעו חז"ל את נוסח התפילה, זמנה ואפילו כוונותיה, מדוע לא השאירו לאדם אפשרות להתבטא ?
התשובה היא שאדרבה אין לאדם אפשרות להתבטא כאשר הנוסח משתנה כל הזמן, וכן לפני שקבעו נוסח, קבעו כל א' נוסח לעצמו ונשאר בזה, גם בזמנינו ההרגשה הייחודית היא שקטעים מסוימים נראים כאילו שרק אני מרגיש בקטע תפילה זה כך, וע' קונטרס אשת חיל הארוך לה"ק מיוחד שס' שונה.

תורה ועבודת השם

אלוקי נשמה

ברכה זו אינה פותחת בברוך ולכן מסמיכים אותה לאשר יצר, מדוע לא מסמיכים אותה לשהכל או כל ברכה אחרת?

אלא שברכת אשר יצר מדברת על הנפש הבהמית, מסיימת במפליא לעשות היינו לחבר נפש זו לרוח וא"כ אלוקי נשמה זה המשך טבעי.

אמנם יש קושי בברכה זו, שהרי בברכה זו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא, והרי חטאה? אלא שהכוונה היא ליחידה שאינה אני אלא מחוברת בי.

י"ג מדות

בהקדמה ל"ג מדות קוראים למשה "ענו" למרות שיכלו לבחור כל שם או כינוי משבע שמותיו וארבעת עשר כינויו. מדוע בחרו בכינוי זה דווקא!

אלא שיסוד י"ג מדות הוא חן, וחן ניתן לענווים שנאמר ולענווים ייתן חן. בפסוקי י"ג מדות ישנה חזרה לא ברורה: אם מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכיך וגו' למען אמצא חן בעיניך וגו', האם מציאת חן זה סיבה או תוצאה?

מ"מ איך שלא יהיה ברור שצריך חן לזכות ל"ג מדות. א"כ מהי מציאת חן? חן הוא מלשון חנם, כרש"י שאומר שאע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אינם מבקשים אלא מאוצר מתנת חנם.

יסוד הבריאה בעצם הוא חסד [עולם חסד יבנה] הקב"ה לא בקש מעקה לפני שנתן בית וכו'. הדין בא וצמצם את ההטבה כדי שנקבל את ההטבה בדין ולא בחסד. כשאדם נושא חן משמעות הדבר היא שהוא מתחבר לחסד הראשוני ללא דין.

מדוע למצוא חן זה תמיד בעיני השני ואילו ביופי אין למצוא יופי בעיני השני, אלא בעיני? התשובה שהרי היא גופא שהוא מרגיש שאין לו בזכותו אלא שהשני נותן מרצונו כי נמצא חן בעיניו, לכן זה גם לשון מציאה.

תורה ועבודת השם

אחר שהקב"ה גילה למרע"ה שמצא חן בעיניו ביקש לדעת היאך זה ימשך וענה לו הקב"ה תבקש רחמים שתמצא חן גם בעיני בני"א, כלומר להתחזק בהרגשה שלא מגיע לי כלום. וכן אצל אסתר לא ביקשה דבר ומצאה חן בעיני כל רואיה, וא"כ זה הסיבה ל"ג מידות וכח ההמשכה שלהם אבל לא תוצאה.

וא"כ י"ג מדות זה דרך להרגיש שלא מגיע לי כלום, וכן מבנה ברכת כהנים היא:

1. יברכך – בגשמיות.

2. יאר – נפשי, יחס אנושי, ויחונך – למצוא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

3. ישא – נשמה.

ככל שאדם מרגיש יותר שלא מגיע לו מקבל יותר מאוצר מנתנת חנם שואל ר' צדוק א"כ יכול לצאת מצב לא הוגן שצדיק קטן ענו יקבל יותר מצדיק גדול פחות ענו, והתשובה היא שלצדיק גדול קשה יותר להרגיש שאין לו מאשר לקטן ולכן מגיע לו יותר.

ישנו קושי נוסף, שאם זה תלוי בעוצמת ההרגשה א"כ רשע יקבל יותר מצדיק שהרי בוודאי מרגיש שאין לו, אלא כדלעיל אוצר מתנת חנם מיועד למי שיש לו ומרגיש שאין לו [וככל שיש לו יותר כך ההרגשה שאין לו מזכה אותו יותר], כלי יקר (ואתחנן).

מדוע על חן נאמר שקר החן ? משום שהרי אינו בי להיות הבל אלא נמצא בעיני זולתי א"כ הוא מציאות ואינו הבל אלא שהוא שיקרי משום שהושג ע"י מתנות חנם ולא בגלל עצם האישיות, כלומר שא' נותן מתנה לשני מוצא חן בעיניו משום המתנה, ולא משום אישיותו.

אמת

בי"ג מידות רחמים אומרים "ואמת", וקשה שהרי זה לכאורה ביטוי למדת הדין הקשה על פי האמת לאמיתה, ואפילו מלאכים לא תמיד עומדים בזה, וא"כ קשה היאך מדת האמת שהיא דין קשה נכנסת לתוך י"ג מידות רחמים ! ?

אלא שכאן המלה אמת משמעותה שבועה [לאמת הדבר] וא"כ המידה הזו היא שילוב של שתי מידות ורב חסד ואמת. היינו שאו' הקב"ה למדת הדין שנכון שע"פ הדין חייבים וכו' אבל נשבעתי להם לעשות חסד. וכן יעקב בקש מיוסף "ועשית עימדי חסד ואמת" (בראשית מ"ז כ"ט) שישבע לו על החסד, וכן אליעזר עבד אברהם אמר "אם ישכם עושים את אדוני חסד ואמת" (בראשית כ"ד מ"ט) שלא יחזרו מהסכמתם, וכן מבואר ברש"י בישעיה (מ"ה ו') שזה משום המחויבות, היינו לאמת את הדבר.

תורה ועבודת השם

לסיכום חסד ואמת זו מחויבות להתנדב ועל זה נאמר בחסד ואמת יכופר עוון (משלי ט"ז ו'), זה גם עניין כיבוד אב ואם שזה שילוב של אהבה (חסד) ויראה (מחויבות), כמו כן הזכות הגדולה של צדקה היא כשמתחייב לתת, ובעיקר במעשר יש חשיבות גדולה לתת בדיוק ובהרגשה של חובה, מותר לתת יותר צדקה אך זה כבר משום טוב ליבנו. כמו כן לכן גדול המצווה ועושה שקיבל על עצמו להיות חייב לעשות, וכן גרים מקבלים שכר גם על הכנסת עצמו לעצם החיוב חוץ מקיומו, כפי שברך בועז את רות "ישלם השם פעלך (שכר המצווה) ותהי משכורתך שלימה מאת השם אשר באת לחסות תחת כנפיו (שכר נוסף על עצם ההתחייבות).

עוון ופשע וחטאה

איך מטפסים מעוון לפשע ויורדים לחטא שקל מהם ?
אומרים כל רבותינו שמחטא מגיעים לעבות העגלה חטאה וזה חמור ממעשה חד פעמי של עוון או פשע.

תשובה

חילול השם

כל המושג שיש תשובה הוא בעצם חילול השם, מדוע ?
תשובה פירושה שאפשר לעשות חטא, ואיך יתכן לעשות אחרת ממה שמצווה הקב"ה.
אמנם השם עשה אתנו חסד שהקלול לא יהיה סופי ושיהיה אפשר לתקן. ולכן מבקשים אל תביאני לידי ניסיון שלא לחלל את השם, ויותר מכך שלא לעמוד במצב של יכול שלא לשמוע.

תורה ועבודת השם

ג'ישה

לחזור בתשובה בהרגשה שעושים לך טובה ולא שאתה עושה טובה שאתה חוזר, שהרי היה קול דודי דופק ואפילו חתר חתירה תחת כסא כבודו שנאמר שלח ידו מן החור, אבל כשקמתי **אני** [דהיינו ברוב חסדי] אזי דודי חמק עבר וכו' שאפילו מדת הרחמים לא יכלה לסבול זאת.

החסד

חסד נוסף יש שתיקון מעלה את העבר וקלקול לא מוריד את העבר, שאל"כ אין זה חסד אלא מדה כנגד מדה.

זדונות נהפכים

אדם שעולה כחוט השערה, עולה כולו דהיינו כל מה שעשה עד היום עולה לדרגה חדשה.

מעביר רוע הגזירה

תשובה מעבירה את רוע הגזירה באופן הכי פשוט מתשובה תפילה וצדקה משום שאז האדם נהייה אחר וממילא הגזירה לא נגזרה עליו.

תורה ועבודת השם

תורה

ארוכה מארץ מדה

הארץ נבראה בשבעה ימים ולכם שבע זה מספר יסודי להגבלה, היינו שרגיל להופיע בכל מיני גבולות של התורה. לכן שבע כפול שבע זה שיא ההגבלה (שבלשון הקודש הכפלה פירושה העצמת המספר הבסיסי למאקסימום שלו), זה גם הגימטרייה של המילה "מדה", ועל"ז רמזו ארוכה מארץ מדה (=49) ורחבה מיני ים (=50), (ע' קונטרס שבת ומועדים שבועות ומתן תורה, ע' שסועומר).

מגנה ומצלה

אדם שעשה מצווה ועבירה אז עבירה מכבה מצווה, אבל אין עבירה מכבה תורה. עניין זה כל כך חזק שאפילו מועיל לסוטה שלא תיבדק ע"י המים, כלומר שלא תועיל הבדיקה.

סדר העולם

הרש"ר הירש הגדיר את התורה כסדר העולם, מדוע?
אנחנו נוטים לחשוב שאדם שלא מקיים את התורה הוא בהכרח בהמי, ברברי, גס-רוח וכד', והמציאות מראה שאינו כן. אנחנו מכירים הרבה חילונים אדיבים וכו', בכל מסגרת יש מערכת של ערכים עד כדי כך שימצאו בני אותה מסגרת שיהיו מוכנים למסור נפשם עליה.
עיקר הבעיה הוא כשערכים מתנגשים, למשל רחמים על חולה שסובל והאיסור להרוג נפש.
מעשה שהיה בראש מאפיה שהוציא להורג כ-20 איש בשנה לפחות והרגיש טוב עם עצמו, ואפילו תרם או ליתר דיוק התרים את התושבים לבניית ביכ"נ לעילוי נשמת הוריו, וכן עשה חסד בגופו לעזור לאיזה זקן לאסוף את מרכולתו שהתפזרה על הרצפה. הוא אפילו דאג שההמתה תהיה ע"י רעל ולא בתאונת דרכים אכזרית כדי לחוס על כבוד המשפחה.

תורה ועבודת השם

ובכשהשואל שאל אותו איך זה מסתדר ביחד, ענה הלה בשלווה גמורה ובמתיקות "אם תמשיך לשאול תלך בעקבותיהם". וזה אחרי שהגיש לאותה אישיות דתית קפה בכוס חד פעמית משום טבילת כלים, והדברים נאמרו כאילו הוא מציע לו עוד כפית סוכר.

א"כ הבעיה היא:

א. מהם הערכים.

ב. מה קודם למה.

לכן הגדיר הרש"ר הירש את התורה כסדר העולם שרק בתורה יש ערך נכון לדברים ותשובה מה עושים במקרה של התנגשות, לולא התורה כל אחד בודה לעצמו גם את הערכים וגם את עוצמתם בהתאם לשיקולי נוחותו הרגעיים. הוסיף על זה הגר"א שלא מפריע לו אדיבותם של החילונים אלא זה שמקנאים בהם, הרי אצלם זה נובע משיקולים גשמיים ואצלנו יש יצר הרע נגד (וע' להלן שלום של חילונים).

שלום של חילונים

אמר האדמו"ר מאו"רוב שזה לא שלום אלא הפסקת אש, והראיה היא ברגע שא' נפגע מהשני השם ירחם . . . (ע' לעיל \סדר העולם גבי אדיבותם).

חכמת התורה

בברכת התורה יש קושי : חלקה תפילה "והערב נא" שזה בהרגשת חסר, וחלקה הודאה "נותן התורה" בהרגשה של יש, איך שייך לברך ולהתפלל בו זמנית ! ?
אומרים חז"ל שכאן שילבו אותם בלית ברירה ולצורך השלמה , דהיינו שללא "והערב נא" אין זה תורה ולא יכול לברך "נותן התורה" אלא "שחלק מחוכמתו לבשר ודם" (ע' והערב נא).
אמנם בתורה יש את כל חכמת העולם , אבל מי שלומד ללא ערבות, אהבת השם דהיינו החיבור הפנימי לדברים אזי יש לו רק את החכמה בלי תורה , ועל"ז לא מברכים ברכת התורה.
יש הבדל תהומי בין התורה לחכמתה, למשל גוי יכול לדעת את חכמת התורה ולמשל נספר מעשה שהיה :
בחור למד בפונוביז' והיה מן המצטיינים, לקראת השידוכין היה מנהגם ללכת להיבחן אצל הסטייפלר,

תורה ועבודת השם

הסטייפלר הבחין שאין הוא מחובר לתורה, יעץ לו הסטייפלר לבדוק אם הוא יהודי, הלה עשה כן ואז גילתה לו אמו שהוא ילד גוי מאומץ, התדהמה הייתה גדולה אבל עוד באותו היום, ארז הלה חפציו ונעלם. ובן בכנס פרופסורים הציג פרופ' גוי את הגמרא בהראותו שליטה מדהימה בתוכן. א"כ לא זהו הנקרא תורה ובן לא חמור נושא ספרים יהודי.

תורה זה אך ורק כשהיא נסוכה בעצמות וזהו לשון והערב נא, לשון דבר המעורב בדבר (ע' קונטרס אשת החיל הארוך ולה"קנעם) ולכן חז"ל קבעו כאן תפילה שתהיה התורה תורה ולא חכמה ועל"ז שייך לברך ברכות התורה (ע' לעיל חכמת התורה).

כל הלומד תורה בלילה

אומרים חז"ל שכל הלומד תורה בלילה ממציא לו הקב"ה מזונותיו יום יום, שנאמר טרף נתן ליראיו, מדוע? לכאורה לילה זה זמן לשינה ויש לו מטרות [למשל לגילויים כמו שהיו להאר"י ועוד]. שאל"כ היה הקב"ה בורא עולם ללא לילה ונותן חצי זמן משך חיים, או שהיינו מנצלים את כל הזמן. אלא שהשינה מועילה בעיקר למח (ע' עולם שינה) וא"כ נצרכת ביותר ללומד התורה ביום, ואם מוסר גם עניין זה לשם שמיים. הרי הוא מתוך יראת שמיים ולכן קרוב יותר לקב"ה ומזמין לו מזונותיו כטרף ליראיו (ע' וירא מנוחה וגו').

חכמת שלמה

כתוב בפסוק שהיה חכם מכל אדם, אומרים חז"ל אפילו מן הטיפשים, וכי שבח הוא זה, להיות חכם יותר מטיפש ? אלא פירושו הוא, ששלמה היה כל כך חכם שיכל לרדת לדרגתם של הטיפשים להבין קשייהם ולהסביר להם ברמתם, וזו חכמה גדולה מאד, ואם כן הפשט מן הטיפשים היינו שגם הם אמרו שהוא חכם, ר' יונתן אייבשיץ.

תורה ועבודת השם

יששכר זבולון

בפשטות מבינים שיששכר זה הלכתחילה זבולון הוא הבדיעבד, ובאמת אינו כן. שניהם לכתחילה כמו איש ואשה שזה שני חלקים של שלם א'. והדבר צריך ביאור.

לכאורה הפסוק לא מובן "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך" – מדוע יששכר שני, משמע שמחת יששכר על אהליך נובעת משמחתו של זבולון, ולכאורה איפכא מבעי ליה, עוד קשה על מה זבולון שמח, על הטיול ?

שמח זבולון – היינו בהשקעה גופא משום שהשקעה בתורה היא תורה משא"כ בשאר מצוות (ע' קונטרס מעמד האשהותחה"מ). איך התורה מגינה על אשה סוטה ממים המאררים, אלא שהשתדלותה בעבור התורה נחשב תורה, ואדרבא תורתה נקייה יותר ובצניעות לשם שמיים, ע' קונטרס מעמד האשהותפקיד לגבי ר' חיים זוננפלד.

א"כ את השמחה הזו של ההשקעה יש לזבולון ואת זה מעביר ליששכר, שישמח גם בלימוד ולא רק בסיום.

אהבה

גילוי האהבה הגדול ביותר הוא נתינת התורה, ולכן אפשר לצאת י"ח ברכת התורה באהבת עולסואהבה רבה. וכן מדויק מזה שהסיום צריך להיות מעין הפתיחה והוא אוהב עמו ישראל, א"כ אם אהבה זו אינה תורה לא שייך לצאת י"ח בזה.

פן יראה בעיניו ולבבו יבין

אומרים חז"ל יראה בעיניו – זו תורה שבכתב, ובאוזניו ישמע – זו תורה שבע"פ, ולבבו יבין – זו תורת הסוד (וע' והסוד).

תורה ועבודת השם

פשט

'אין מקרא יוצא מדי פשוטו' נאמר רק על תורה שבכתב, לא על מאמרי חז"ל, רמח"ל, האר"י.

מהו פשוטו של מקרא ?

פשוטו של מקרא אינו פשוטן של המילים, אלא מה התורה באה לומר בזה. התורה נקראת משל הקדמוני, כל המפרשים מסכימים שהמילים הם לבוש חיצוני שבעצם לא הייתה אמורה להיות לו משמעות, אלא שיש כאן חידוש שאפילו לפשט המילים יש משמעות.

לדוג' במשל של שועל שאמר כך וכך האם הכוונה שבאמת הוציא מילים אלו בפיו, אמנם אם מובנת כוונת הפסוק מתוך פשט המילים אזי הם נהיות עיקר הפשט משום ההבנה ולא משום שזה הפשט של המילים. שאר הפרד"ס הוא מה שלומדים מעבר לכוונת פשט הפסוק.

ועוד שהרי יש הרבה פסוקים חסרים, והרבה מיותרים, ולומדים דרשות שלימות מייתור אות א' וכו', אלא ודאי שהפשט הוא מה רצתה תורה בזה ולא פשט מילולי, ובודאי לא ההבנה שלנו בעברית של היום, שזה נשתבש עקב העברית החדשה והקלוקלת של בן יהודה שאפילו פשט המילים כפי שאנו רגילים להם הוא לא נכון או לא מדויק על פי לשון הקדש (ע' קונטרס אשת חיל הארוך ולה"ק).

עוד ידוע שאפשר לכתוב פסוק שהוא בעייתי מבחינה תחבירית, העיקר שמובן מה רצו לומר.

הסוד

מדוע נקראת תורת הסוד תורת הסוד, הרי כל דבר לפני שמתגלה הוא סוד ואחרי כן כבר לא ?
אלא שכאן החידוש הוא שתורת הסוד נשארת בסוד גם אחרי שמתגלית משום שאין מלמדים אותה אלא לחכם ומבין מדעתו, ומדוע, אלא שאחרי שלומד אותה החלק שלו בה הוא אישי בהתאם להבנתו ודרגתו ולכן זה נשאר בסוד גם אחרי שניתן, ר' חיים מוולאז'ין, ר' חיים ויטאל. בכל הפרד"ס שייך סוד משום שיש בכל התורה החלק האישי של כל אחד.

נבואה

ניתנה לארץ ישראל, בחז"ל זה חידוש וניתנה רק ליחזקאל שהיה כמלאך, ולכן היו צרכים להדגיש כל הזמן ואתה בן אדם.

תורה ועבודת השם

וכן נבואת מרים במצריים הייתה חידוש והיא הגיעה לזה ע"י התמודדויות עזות שע"י הגיעה לפנימיות גבוהה (ע' מעשה אבות\מרים הנביאה).

התמדה

עיקר המתמיד הוא ההולך לישון בזמן, ולא דווקא הקם בזמן, מדוע?
אלא שמתמיד פירושו שהוא מחובר לדברים ויש לו סיפוק מהם ולכן יכול ללכת לישון בזמן, מי שאינו מתמיד שאינו קשור לדברים מרגיש שהזמן עד עתה היה לצאת י"ח, ובלילה זה הזמן שלו ולכן מושך את זמן השינה.

נגלה

מקרה לדוגמא שנגלה ונסתר שווים הוא עיני לאה רכות ורחל הייתה יפת תואר ויפת מראה, איך אפשר להשוות עיני לאה לכל רחל, אלא שהפסוק או' ששתיהן שוות ביופי פנימי וחיצוני, ואצל לאה יופייה הפנימי הוא עיניה הרכות.

ת"ח או חכם

תלמיד פירושו שעומד מול החכמה ושומע דבריה, ולכן נקרא ת"ח ולא חכם לציין עובדה זאת, ולא כדי לציין חסרון במידת החכמה. וע' מדות\כניעה\רווח והפסד.

אסוקי שמעתתא

היום הרבה פעמים עושים אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא שהוחלט מראש.

מה ייחודיותו על ת"ח, אלא שת"ח רואה צד אחד ושולל צד שני, פוסק בביכול מתנתק מעצמו ורואה כל צד בנפרד (מוח האדם לא בנוי לראות שני דברים שונים וכ"ש סותרים בבת אחת) ומציין לעצמו עד כמה הוא משכנע, ואז חוזר ומכריע בין הצדדים.

קין והבל

קין היה עובד אדמה, אמנם הוא חידש שצריך להביא קרבן אבל ההביל את העניין ביחס לקב"ה (בשביל מה הקב"ה צריך מובחר), הבל למד ממנו שצריך להביא קורבן אמנם חידש שצריך להיות דווקא מן המובחר (שזה מראה הערכה אמיתי כעין ביכורים), וההבל לעצמו. לכן גם היה רועה צאן שמחובר פחות לאדמה – לגשמיות.

אמרו חז"ל שני תלמידי חכמים שאינם נוחים זה לזה בהלכה, היינו שאינם דנים זה עם זה כדי להחכים א' את השני אזי סופם שא' מת והשני גולה, אומר הגר"א שמקורם של חז"ל מכאן שקיין לא דן עם הבל וא' מת והשני גלה. שהרי אם היו דנים היה קיין מסכים עם הבל ושניהם היו מתקבלים ברצון.

תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו

מדוע נבילה טובה הימנו, הרי שניהם חסרי רוח חיים ?
אלא שנבילה לא מטעה לחשוב שהיא חיה ושכמה צריך להיות.

דעת בעלי בתים

היפך דעת תורה משום שהם מסתכלים על העולם בשטחיות ודעת תורה בעומק (ע' בחירה ובורא רע). מעשה שהיה ויכוח בין הרוגצ'ובר למשך חכמה, וכל אחד הביא ראיות וחשבונות רבים לשיטתו, וההלכה נותרה ללא הכרעה, כמובן שאף למדן לא העיז להתערב ולהכריע הלכה למעשה, ואז העלה הרוגצ'ובר

תורה ועבודת השם

רעיון, בא נשאל עם הארץ ומה שיאמר זה היפך דעת תורה, וכך שאלו ועם הארץ אמר כמו הרוגצ'ובר, ואז אמר הרוגצ'ובר שא"כ כנראה שהאמת עם המשך חכמה.

מעשה נוסף היה עם הרב אברמסקי, א' שלח את בנו לישיבה תיכונית שילמד מקצוע. שאל אותו הרב אברמסקי ומה עם יראת שמיים? ענה לו האבא השם יעזור. אמר הרב אברמסקי תראו מה זה דעת בעלי בתים הרי אמרו חז"ל בדיוק ההיפך, שהכל כולל פרנסה בידי שמיים, חוץ מיראת שמיים.

דוגמא מצויה נוספת היא שכשילד של עם הארץ שובר משהו מזדרז האב לשלם, ואילו כשהתרנגול שלו שובר אומר מה לעשות זה התרנגול, והרי דעת תורה בדיוק להיפך שילד פגיעתו רעה, היינו פטור, ואילו על התרנגול חייב שאלו נזקי ממונו.

דעת תורה

דעת תורה שייך בשני אופנים:

1. כשזו הוראה לרבים (ע' קונטרס שבת ומועדים פורים ואמונת חכמים).
  2. כשזו שאלה רוחנית גורלית, והאדם יודע שהוא רוצה לעשות רצון קונו רק שאינו יודע מה רצונו. כמו המקרה של רבקה שהלכה לשאול את שם (שזה רומז על השם של כל א', ע' קונטרס אשת חיל הארוך לה"ק שמיים) ועבר (שזה רומז על העברת המסורה מאדה"ר). זה נקרא בלשון חז"ל כל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל לעולם.
- ע' עובד השם עשה לך רב, ע' עובד השם רבומוט.

תורה ועבודת השם

מאמרי חז"ל

כללי

צריך לדעת שאסור להשתמש במאמרי חז"ל בשטחיות משום שכל חכם שאמר מימרא אמרה ע"ס כל מה שידע, כלומר שהקורא צריך לצאת מהנחה שמאמר זה מסתמך על כל הש"ס [על בסיס דברי תורה עניים במקום א' ועשירים במקום אחר]. לכן יש להיזהר שלא להיות מגלה פנים בתורה שלא כהלכה ועוד שגם מאמר זה נאמר סו"ס באופן מסוים לאנשים מסוימים וכו', ואין להוציאו מהקשרו וגדרו, שאז ישוב כוזב [הוא הדין והוא הטעם בשמיעת שיעורים מוקלטים שצריך השומע לדעת למי נמסרה השיחה, מה הייתה האווירה, המסגרת וכו'].

כשחיים בעולם יווני נוטים לתרגם את מאמרי חז"ל לפי תורת יוון למרות שכוונת המאמר הפוכה לגמרי, (ע' קונטרס חינוך לחומרות לגבי יעקב שחזר על פכים קטנים).

תבונת הקורא

כאשר קוראים דברי חז"ל, ומבינים מתוכם דברים שלא מסתברים בהגיון בריא, אין לקבל את הדברים, אא"כ אומר רב שזה הפשט, מאחר ויותר מסתבר שלא הובנו הדברים, לדוג' ע' קומת אדם ופיה ודיבורו לה"ר בעל לה"ר.

הקוצקר היה אומר שאסור לאדם להיות טיפש פן א' זה כפירה והשני זה הבנה לא נכונה בתורה.

כל...

ישנם הרבה מאמרי חז"ל שמתחילים ב"כל...". מה כוונתם ובפרט שיש מאמרים סותרים ובשניהם משתמשים חז"ל במלה "כל" כשהם סותרים זה את זה, למשל כל השונה הלכות בכל יש לו חלק לעולם

תורה ועבודת השם

הבא וכל המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, א"כ מה יהא דינו של מי שעושה שניהם ? עוד קשה האם דומה אדם לחברו או מקרה לחברו איך אפשר לקבוע שכל המקרים אותו דבר, בין לזכות ובין לחובה ?

אלא שחז"ל באו להדגיש את חומרת או חשיבות הדברים ולומר שאם זה היה המודד היחיד אזי כך וכך. . . בפועל ישנם עוד הרבה גורמים [להבדיל כמו כן במדע כדי לדעת על השפעת חומר מסוים, מבודדים אותו ובודקים השפעתו בנפרד, כדי לשכלל אח"כ את השפעתו עם שאר גורמים].

פתגם

ענינו

להביע תוכן חדש בהנחה שהקורא יודע כבר את כל שאר התורה, וכן מבין שהתוכן המקומי מוגבל בכמה תנאים :
מי אמר, למי נאמר, באיזה גדרים וכו'.
לקחת פתגם ולנתח אותו מילולית ועוד ע"פ רקע שלנו, ושפה בן יהודית קלוקלת ולא של חז"ל זה ודאי עיוות.

סכנתו

לרוב משתמשים בפתגם שנראה שאו' בדיוק מה שרצו לומר לסתום פיות "המקטרגים", כלומר לאטום את החשיבה ולקבל כי ככה זה שהרי אמרו חז"ל וכו', ויש חשש של מגלה פנים. . .
ממילא ראוי שישתמשו בפתגמי חז"ל רק מי שלמד את הפתגם על בוריו ויודע מה נאמר בו ומה לא.